

СТЕФАН БОЖКОВ

Спортна слава

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО ПРИ МНО

СТЕФАН БОЖКОВ
ЗАСЛУЖИЛ МАЙСТОР НА СПОРТА

Спортна слава

УСПЕХИТЕ НА ФУТБОЛИСТИТЕ ОТ ЦДНА
ПЪРВИЯТ ОТБОР НА РЕПУБЛИКАТА

1956
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО ПРИ МНО

СПОРТНА СЛАВА
Литературно обработил: Климент Симеонов
Редактор: Емил Николов

Българският военен футболен отбор се слави със себеотрицанието и с високия спортен дух на своите играчи. Славата му се носи и извън пределите на Народната република.

Инициативата на заслужилия майстор на спорта др. Стефан Божков да напише тоя исторически очерк за развитието на отбора и на постиженията му в десетгодишния период от освобождението ни от фашизма досега е полезна и твърде похвална. Вярвам, че тая инициатива ще изиграе благотворна роля за по-нататъшното развитие на българския футбол.

Другарят Божков прочее е най-подходящият да изпълни тая задача; той е бил и продължава да бъде „душата" на нашия представителен военен футболен отбор.

От сърце пожелавам здраве нему и на другарите му футболисти и сполука в стремежа им да усъвършенствуват все повече футбола в Народната република и да се борят за увеличаване славата на българския спорт.

ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК ВЛАДИМИР СТОЙЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКФС

В героичните дни на Отечествената война Народната армия написа нови светли страници в своята славна история. Рамо до рамо с прославените богатири на непобедимата Съветска армия тя се би за свободата на своя народ, за свободата и на други братски народи. И когато победата над фашизма бе извоювана и над цял свят отекнаха приветствените салюти — храбреците от Българската народна армия се завърнаха в своите родни огнища.

В очите им искреше гордостта от изпълнения дълг!

Свободното отечество им благодареше от сърце!

За пръв път след Освобождението знамената на нашите полкове се връщаха увенчани с безсмъртната слава на спечелените победи.

Чувство на пламенна радост изпълваше и сърцата на българските спортисти. Мнозина от тях бяха между първите, които окичиха гърдите си със светлия орден за храброст.

* * *

В родината ни се разгаряше мирното съревнование на народа, който вече сам направляваше своето политическо и културно развитие, сам ковеше своята съдба — щастието на бъдещите дни.

В тези бурни дни на общ ентусиазъм се разгоря и масово физкултурно движение в цялата страна.

Оживиха се отново игрищата в крайните квартали. Те отново се превърнаха в стожери на младежката радост.

Спортът вече не беше празно удоволствие за избрани както в миналото. Спортните организации вече живееха с отговорни обществени задачи.

В СЪЕДИНЕНИЕТО Е СИЛАТА

В началото на 1948 година, на 15 февруари, физкултурният колектив при Централния дом на войската се обедини с физкултурното дружество „Чавдар“. Оживи се с всекидневни занимания стадионът „Народна войска“ в Парка на свободата.

Футболният отбор на ЦДВ по това време участвуваше в първенството на втора софийска дивизия. Там той мереше сили с футболистите на „Металик“, „Средец“, „Бенковски“, „Химик“ и „Ботев“. Състезателите на ЦДВ се бяха очертали като безспорни първенци в групата си. Те победиха в три срещи, завършиха четвъртата наравно и набраха седем от осем възможни точки. Головото им съотношение бе 4:1. Печелейки първото място, отборът на ЦДВ си извоюва правото да участвува от следващата година във футболния шампионат на първа софийска група, а оттам — и за републиканското първенство.

Обединяването на футболния отбор на ЦДВ с физкултурното дружество „Септември“, което стана на 4 май, увеличи значително тези изгледи и за двата отбора. . . „Септември“ по това време бе изиграл седем от предвижданите по програмата десет състезания. Той имаше всички шансове да заеме едно от първите три места в групата и да участвува в по-нататъшната борба за републиканско първенство. Обединяването бе осъществено с общ ентусиазъм. Той бе обхванал всички — и ръководители, и състезатели.

Народното физкултурно движение роди една нова, масова и мощна организация — „Септември при ЦДВ“.

ПЪРВИ ПРОЯВИ

Футболният отбор на „Септември при ЦДВ“ встъпи в напрегнатата борба с единадесеторките от първата софийска група веднага след обединяването на двете организации. Първи противници на футболния терен бяха стегнатите колективи на „Левски“ и „Спартак“. И двата мача футболистите на „Септември при ЦДВ“ загубиха с минималния резултат 0:1. Следващото състезание с отбора на „Славия“ бе решително. То протече при равностойна игра и завърши наравно —1:1. С това отборът на „Септември при ЦДВ“ зае почетното второ място в крайната градация на софийската група и получи отговорното право да представлява столицата в предстоящия турнир за републиканско първенство заедно с отборите на „Левски“ и „Спартак“ от София и първенците на провинциалните области.

Още с първите си прояви във футболното първенство на столицата обединеният отбор на „Септември при ЦДВ“ изпъкна със своята бойка, устремна и здраво споена колективна игра. И любителите на футбола в цялата страна вече виждаха раждането на един наистина нов футболен колектив, на който предстоеше да играе решителна роля в развитието на футбола.

С УСТРЕМ КЪМ ПОЧЕТНОТО ЗВАНИЕ

След народната победа на славния Девети септември, когато физкултурата и спортът в страната станаха наистина масови, когато грижите за спортните прояви придобиха предно място в мероприятията на народната власт, се почувствува голям подем и около футболния шампионат. Стотици хиляди трудещи се от цялата страна следяха мачовете за държавно първенство. Най-добрите отбори придобиха широка популярност. . .

Пръв в годините на народната власт спечели почетното звание „първенец“ софийският отбор на транспортните работници „Локомотив“, който победи в двоен финал футболистите на „Спортист“ от квартал „Хаджи Димитър“. Това бе през 1945 г. През следващите две поредни години шампион на страната стана обигранят състав на софийския „Левски“. . . И ето, сега започваше новото републиканско първенство — шампионатът по футбол на България за 1948 година. В решителните срещи от крайния кръг участвуваше и отборът на „Септември при ЦДВ“, който в съревнованието на най-добрите столични футболисти зае челно място — непосредствено след предишния двукратен първенец „Левски“.

ТРИ МАЧА — ТРИ ПОБЕДИ!

Двойките от турнира за републиканско първенство се определяха по жребие. Състезанията се играеха по системата на елиминирането — победеният отбор вече губеше право да участвува в по-нататъшната борба.

На 10 юли 1948 г. футболистите на „Септември при ЦДВ“ играха в София първия си мач от турнира за държавно първенство. Техен противник на спортния терен беше представителят на Габрово — „Априлов“. Отборът на софиянци бе съставен от следните състезатели: Геренски—Михайлов, Д. Цветков—Прокопиев, Манолов, Чакмаков (капитан)—Миланов, Минев, Богданов, Божилов, Рангелов. „Септември при ЦДВ“ превъзхождаше и заслужено спечели мача с резултат 2:0. Двата гола бяха отбелязани от Божилов и Минев още в първото полувреме.

Във втория кръг от турнира „Септември при ЦДВ“ игра във Видин срещу тамошния „Бенковски“. Мачът се състоя на 18 юли. Наличието вече на голям брой състезатели в „Септември при ЦДВ“ даваше възможност да се изпробват нови

сили, да се правят промени в състава. Във Видин играха: Геренски—Михайлов, Д. Цветков—Чакмаков, Манолов, Алексиев—Миланов, Минев, Такев, Божилов, Богданов. Мачът бе спечелен с голям резултат — 4:0. Головете бяха постигнати последователно от Богданов, Такев, Богданов и Миланов.

С отбора на видинския „Бенковски" обаче трябваше да се играе още веднаж, тъй като съгласно правилника за първенството елиминирането след първия кръг ставаше от двойни срещи с разменено домакинство. На 24 юли в София „Септември при ЦДВ" победи отново видинчани — сега с 2:1, чрез голове на Миланов и Минев. Резултатът бе установен още в първото полувреме.

ДВАТА ПОЛУФИНАЛА

С трите си поредни победи футболистите на „Септември при ЦДВ" достигнаха до полуфиналните срещи от турнира за републиканското първенство по футбол за 1948 година. Противник сега беше обиграният състав на „Спартак" (Варна). Двата мача се състояха на 1 август във Варна и на 8 август в София.

Сравнително по-напрегната беше първата среща. Това личи и от резултата на мача 2:1 (2:1) за военния отбор. Автор на двата гола бе десният краен нападател Д. Миланов.

„Септември при ЦДВ" победи, но вече по-убедително — на второто състезание с резултат 4:1. Още в края на първите 45 минути от играта головото съотношение бе 3:0; головете отбелязаха Божилов, Такев и Богданов. Във второто полувреме от мача Миланов постигна и четвърти гол.

В двете срещи със „Спартак" отборът на „Септември при ЦДВ" игра в непроменен състав: Геренски—Футеков, Д. Цветков—Прокопиев, Манолов, Чакмаков—Миланов, Минев, Такев, Божилов, Богданов.

Турнирът приближаваше към своя край.

Противниците за финала вече бяха определени: от една страна отборът на „Септември при ЦДВ", от друга — софийският първенец „Левски".

Предстоеше решителен двубой!

8:1 В ПЪРВАТА МЕЖДУНАРОДНА СРЕЩА

Наред с международните срещи на националния отбор, както и на представителната единадесеторка на столицата — 1948 година бе твърде богата и с голям брой мачове на клубни

отбори с футболисти от чужбина. Особен интерес предизвика през август гостуването на будапещенския „Пощаш".

Неговият първи мач с „Левски" (София) завърши наравно — 0:0.

„Пощаш" игра втората си среща на 24 август с отбор под името „Септември при ЦДВ". Стадионът „Юнак" бе изпълнен с хилядна публика. Домакините се явиха в състав: Соколов (Минчев)—Цветков (Ормандживев), Апостолов—Петков, Трънков, Стамболиев (Димчев)—Миланов, Благоев, Милев, Станков, Аргиров.

Надмощието на „Септември при ЦДВ" бе очертано особено през първата част на играта, когато във вратата на унгарските футболисти бяха отбелязани шест последователни гола. „Пощаш" не можа да окаже във втория мач съпротива на явно превъзхождащия го софийски отбор и загуби с големия резултат 1:8. Головете за „Септември при ЦДВ" отбелязаха: Благоев — 4, Станков — 2, Аргиров — 2.

Не е безинтересно да се припомни, че в състава на будапещенския отбор фигурираха доста известни за онова време унгарски състезатели: Шилер (Карпати) — Шоймоши, Шимон — Тот, Тихани, Гомбай—Гарами, Хубер, Дирак (Киш), Льоринц, Кошой. Единственият гол за „Пощаш" отбеляза влезлият във второто полувреме централен нападател Киш.

ЗА ПЪРВИ ПЪТ НА ФИНАЛ

Целогодишната борба на отборите от цялата страна за излъчване шампиона по футбол на НР България за 1948 година предизвикваше постоянно растящ интерес. . . Отдавна бяха завършили първенствата по градове и области. Техните представители бяха премерили сили в турнира за крайното първенство. И от всички само два отбора добиха правото да се борят за високото почетно звание — „Септември при ЦДВ" и „Левски".

Тези два най-добри отбора трябваше да излъчат новия първенец по футбол на страната. Участието им в двата предстоящи финала бе очаквано с нетърпение. Интересът към мачовете им бе извънредно голям. Той не бе засенчен дори от току-що състоялата се в София среща на националните „А" отбори на България и Чехословакия, в която българските футболисти изтръгнаха заслужена победа с 1:0. . . И когато на 5 септември двата финалисти започнаха на стадион „Юнак" своя първи решителен двубой, играта им бе наблюдавана от повече от 30 000 трудещи се.

Състезанието протече напрегнато.

В края на първото полувреме нито един от финалистите не бе отбелязал гол. След почивката резултатът бе пак равен, но вече 1:1. Отборът на „Левски“ след това съумя да използува по-добре създадените възможности и покачи головото съотношение на 2:1 в своя полза.

Двата отбора играха в този мач със своите най-силни състави. За първи път участвувах в отбора на военните и аз, току-що завърнал се от Чехословакия, където бях заминал преди две години да продължа образованието си и същевременно играех в един от най-добрите тамошни отбори — „Кладно“. . . Съставите в този първи финал бяха: „Септември при ЦДВ“: Геренски—Футеков, Д. Цветков—Минев, Манолов, Чакмаков—Миланов, Божков, Такев, Божилов, Богданов; „Левски“: Соколов—Методиев, Димчев—Цанов, Л. Петров, Дойчинов—Цветков, Спасов, Кардашев, Пачеджиев, Томов. Голмайстори бяха: за „Септември при ЦДВ“ — Богданов, за „Левски“ — Пачеджиев — 2.

9 СЕПТЕМВРИ 1948 ГОДИНА

Тържествено бе честувуван и сега всенародният Празник на свободата. Целият трудов народ изрази в многохилядните манифестации из цялата страна своята дълбока привързаност към властта на Отечествения фронт, към партията-ръководителка. Народното веселие продължи навсякъде през целия ден.

Празнично настроени в ранните следобедни часове на този ден се отправяха столичани към стадион „Юнак“. Там щеше да се проведе отново вторият финал на републиканско първенство по футбол — вторият, решителният финал между достойните претенденти за званието „шампион на страната“ — „Септември при ЦДВ“ и „Левски“.

Трибуните на стадиона бяха отново изпълнени до последно място.

Двата отбора се явиха на терена пак със своите най-добри състави. „Септември при ЦДВ“: Геренски—Футеков, Д. Цветков—Иванов, Манолов, Чакмаков—Миланов, Минев, Божков, Божилов, Богданов; „Левски“: Соколов—Методиев, Димчев—Цанов, Л. Петров, Дойчинов—Цветков, Спасов, Кардашев, Пачеджиев, Томов.

Когато съдията Стефан Данчев от гр. Варна даде началния сигнал, отборите не бяха поставени при еднакви условия.

„Левски“ имаше предимството, че започва мача с резултат от първия мач в своя полза. Това естествено го поставяше в твърде изгодно положение.

Отборът на военните, напротив, имаше двойна и далеч по-трудна задача: той трябваше преди всичко да изравни резултата, а след това — да постигне поне още един гол — победния гол. . .

В ПОСЛЕДНАТА МИНУТА . . .

Вторият финал от първенството за годината бе наистина напрегнат. . . Мачът току-що беше започнал, течеше втората минута и една комбинация на нападението на „Септември при ЦДВ“ завърши успешно: топката бе прехвърлена от Богданов на Минев, от него на Миланов и последва удар, който я изпрати в мрежата.

— Гол!

Общият резултат бе изравнен!

В седемнадесетата минута на мача обаче дясното крило на „Левски“ Цветков изравни резултата на втория мач и с това победителят от първата среща отново поведе — вече с 3:2. . . Така завърши и полувремето.

Хилядите зрители, заели места в препълнените трибуни на стадиона, коментираха оживено развоя на това решително състезание. Те бяха доволни от играта. На терена мереха сили наистина равностойни противници. Отборът на „Септември при ЦДВ“ с новото подреждане на нападателите си (аз играех в центъра) показваше много организирани действия. Той застрашаваше твърде често вратата на „Левски“. . . В шестдесет и деветата минута левият полузащитник Чакмаков просто изсипа топката пред противниковата врата, прехвърли вратаря Соколов и винаги предвидливият при такива случаи Миланов я изпрати в мрежата.

2:1 за „Септември при ЦДВ“.

Общият резултат от двата мача бе изравнен — 3:3.

Последните минути течеха бавно. Ето — остават още три, още две, още една минута. Последната минута! Последните секунди. . .

Ясно е — ще се играе и трети мач!

Двадесет и три секунди преди сигнала на съдията за известяване края на състезанието обаче стана нещо, което най-малко се очакваше. И то реши изхода на напрегнатия двубой. . .

. . .Топката бе подадена от отбраната на военния отбор силно напред — вдясно. — Загубена топка — отсъдиха всички. . . Не мислеше така само упоритият в играта Миланов. Той я застигна до самата крайна линия на игрището и без забавяне я прехвърли силно към отдалечения от него ъгъл на наказателното поле. Тя попадна в капитана на военния отбор Чакмаков. Той бе на около 20 метра от вратата. Какво трябва да се прави в този наистина изгоден момент? Нужно ли е да се разсъждава?. . . И Чакмаков отправи силен, отмерен и решителен удар — вратарят на „Левски“ плонжира, но бе късно: топката спря в мрежата.

Ликуващи привърженици издигат над главите си предварително написания лозунг „Септември при ЦДВ“ републикански първенец“

Сякаш изригна вулкан на стадиона. Десетки хиляди зрители с едно гърло поздравиха отбелязването на този гол. Това бе поздрав към победата, дошла като логичен завършък на усилията на военния отбор да се справи с трудната задача. И той извоюва победата:

Три към един за втория мач!

Четири към три общо за двете срещи!

„СЕПТЕМВРИ ПРИ ЦДВ“ ПЪРВЕНЕЦ!

Играта бе подновена от центъра и. . . малко след това настъпи краят. . .

От всичките страни на терена като отприщена река се разля човешки поток. Най-първите между тях бяха най-щастливи — с искрящи от радост очи, изпълнени с ентусиазма от постигнатата заслужена победа — те понесоха на ръце победителите:

— Браво, септемврийци!

И над главите на това разлюляно човешко море се развя скътан някъде, грижливо написан предварително лозунг: „Да живее „Септември при ЦДВ“ — новият първенец!“

На 9 септември 1948 година спечелихме за първи път републиканското първенство по футбол. Ето отборът-победител: прави — Футеков, Божков, Чакмаков (капитан) с купата, техническият отговорник Манов, Н. Алексиев, Цветков, Такев; клекнали — Манолов, Геренски, Минев, Божилов, Миланов, Богданов

Хилядите трудещи се столичани, които този ден присъствуваха на стадион „Юнак“ и наблюдаваха драматичния развой на решителния втори финал за републиканско първенство, бавно напускаха оживения Парк на свободата. Голяма част от тях се бяха отправили по бул. „Руски“. Те все още коменти-

раха за развоя на мача, споделяха радостта си от победата на „Септември при ЦДВ“. . .

Изведнаж от двете страни на широкия булевард се чуха радостни възгласи:

— Браво, браво!. . .

Гражданите с любопитство питаха:

— Какво има?

А когато се разбра, че облечените в спортна униформа футболисти са състезателите на „Септември при ЦДВ“, току-що спечелили републиканското първенство и манифестиращи сега със скъпия спортен дар — купата на Националния съвет на Отечествения фронт — ръкопляскания зачестиха, зачестиха и сърдечните поздрави. . .

Футболистите стъпваха бодро по излъскания паваж. Главите им бяха гордо изправени. Радост светеше в очите им. Те бяха изпълнили с чест своята отговорна задача — да победят! С купата начело на импровизираната колона, към която се бяха присъединили ентусиазираните приятели на отбора-победител, те се отправяха към Централния дом на войската. . . Все по-често и по-гръмко скандираха встрани от тях:

— Привет на Народната армия!

Този възглас бе оправдан: футболистите на „Септември при Централния дом на войската“ постигнаха своя голям успех в Деня на народната свобода.

ОТБОРЪТ ИМА СИЛИ

Държавното първенство по футбол на страната в продължение на много години се организираше по един остарял начин: чрез първенства в окръзите и областите се излъчваха техните първенци и най-добре класиралите се отбори. По-нататък те се срещаха в квалификационен турнир по системата на отстраняването за определяне крайния победител. Тази система криеше в себе си много недостатъци. Твърде често явно по-добри отбори прекъсваха своето по-нататъшно участие в шампионата поради някоя несполука, каквато във футбола винаги може да се появи. По такъв начин до финалите не винаги достигаха най-добрите, най-обиграните футболни състави. И първенството беше нереално. От друга страна, уреждан по такъв начин, шампионатът събуждаше по-голям интерес в цялата страна само по времето на крайните срещи. През целия останал период от годината състезанията преминаваха почти незабелязано. . . Всичко това не подпомагаше постоянния стремеж на състезатели, треньори и ръководители към по-високо спортно майсторство, напротив, в някои случаи тази система дори го спъваше.

ПОСТОЯННА РЕПУБЛИКАНСКА ГРУПА

През есента на 1948 година бе създадена десетчленна републиканска футболна група. В нея заеха местата си най-добрите футболни отбори от цялата страна. В продължение на цяла година чрез състезания в два полусезона — есенен и пролетен — десетте отбора водеха една наистина напрегната борба помежду си за определяне най-добрия между тях. Предишните случайности, които бяха фатални за представянето на отборите, сега бяха отстранени: играеше се при разменено домакинство, по два мача между всички отбори, класирането ставаше по броя на спечелените точки. . . За излъчването на новия републикански шампион по футбол бе осигурена вече една проверена в другите страни система.

В състава на републиканската футболна група участвуваха петте най-добри отбора от столицата: „Левски“, ЦДНВ (от на-

чалото на 1949 г. предишното наименование на отбора „Септември при ЦДВ“ бе променено), „Локомотив“, „Славия“ и „Спартак“; „Ботев“ от гр. Варна; „Славия“ от Пловдив; „Марек“ от гр. Станке Димитров; „Бенковски“ от Видин и „Ботев“ от Бургас.

ПЪРВЕНСТВОТО ЗАПОЧНА

Първата среща на отбора на ЦДНВ за първенството в републиканската футболна група бе на 10 октомври в София срещу „Ботев“ от гр. Бургас. Армейските футболисти започнаха участието си в новия шампионат успешно — те победиха своя противник на футболния терен с 2:0. Във второто изпитание по програмата обаче отборът на ЦДНВ претърпя загуба: той бе победен на срещата в гр. Варна от тамошния „Ботев“ с 0:2. После дойде равната среща (2:2) с отбора на софийския „Локомотив“. По-нататък, в следващите срещи по програмата, се получиха следните резултати: голяма победа в София срещу пловдивския представител в групата — 5:0; равно голово съотношение (1:1) от мача със „Спартак“ (София); две последователни победи в гр. Станке Димитров с 1:0 и във Видин с 2:0; две загуби в София — от „Славия“ с 1:4 и от „Левски“ с 0:1.

Отборът се класира в есенното първенство на групата на четвърто място.

ПОДЕМ ПРЕЗ ПРОЛЕТТА

Представянето в първата половина на шампионата не бе задоволително. Военният отбор можеше да постигне по-големи успехи. Силите на състезателите на отбора подсказваха това.

В интервала между двата полусезона беше извършена сериозна подготовка. Състезателите старателно участвуваха в тренировъчните занимания, стремяха се да отстранят допусканите в играта си слабости, да израстат, да постигнат необходимата сглобеност в отбора, за да може той да заиграе с повече вътрешна сила, с по-голяма ударност в предстоящите нови мачове.

И наистина, когато шампионатът на групата бе подновен през март на следващата година, отборът на ЦДНВ показа вече далеч по-добро представяне. То личеше не само в резултатите от състезанията, но и в начина, по който състезателите

провеждаха играта си. В първите четири срещи последваха четири последователни победи.

Първо изпитание за отбора бе срещата в Бургас. Футболистите на ЦДНВ се завърнаха оттам с победа — 2:1. Това внесе импулс и ЦДНВ се прояви и в следващата среща с отбора на „Ботев“ от гр. Варна. Победата с 3:1 бе заслужена; тя реабилитира отбора за загубата от есента, когато на своя терен ботевци бяха спечелили с 2:0. . . Трудна, но заслужена бе и победата над „Локомотив“ с 3:2. После футболистите на ЦДНВ спечелиха и в Пловдив срещу тамошния „Славия“ с 1:0.

В петия пореден мач със „Спартак“ (София) отборът на ЦДНВ претърпя минимална загуба — 0:1. Това бе впрочем единствената загуба във втората част от шампионата на републиканската група за армейските футболисти.

В ОТБОРА ДОЙДЕ ШКОЛУВАН ТРЕНЬОР

В края на 1948 година на специализация в Съветския съюз отпътува първата група български спортисти. Между тях бяха и двамата дългогодишни участници в състава на националния ни футболен отбор Крум Милев и Стоян Орманджиев — удостоени по-късно със званието „заслужил майстор на спорта“. В Москва Милев и Орманджиев престояха до края на март следващата година. Своят богат практически опит те обогатиха със задълбочени, научни познания, придобити от изтъкнати съветски педагози и познавачи на футболната игра. Завършили треньорска школа тук, в България, те следваха треньорска школа и в Москва и когато се завърнаха в родината си, се отдадоха на постоянна, ежедневна треньорска работа: Стоян Орманджиев бе назначен за държавен треньор по футбол, а Крум Милев — за старши треньор на футболистите на ЦДНВ.

За отбора това бе голяма придобивка.

Всред младите футболисти на ЦДНВ дойде школуван ръководител. Те го посрещнаха с радост, с любов.

В СЪРЕВНОВАНИЕ ЗА КУПАТА НА БРАТСКАТА ДРУЖБА

В началото на 1945 година в София гостува съветска младежка делегация. В нейна чест в салона на Военния клуб, сегашния Централен дом на Народната армия, бе уредена сърдечна среща с българските физкултурници. Салонът бе препълнен. Софийските спортисти аплодираха сърдечно члено-

вете на делегацията, представители на героичната съветска младеж: Н. Данилов, майор Рижиков, Г. Воденицка, Н. Троян, Пенкия.

Героят на Съветския съюз майор Рижиков предаде поздрави от физкултурниците в Съветската страна. Той запозна софийските спортисти с организацията и постиженията на физкултурата и спорта в СССР. . . Поставени на научни основи, физическата култура и спортът са достояние на широките народни маси. Съветската държава щедро подкрепя физкултурното движение. Десетки милиони са съветските физкултурници. В периода на Отечествената война физкултурата в Съветския съюз придобива още по-голямо значение. В битката срещу хитлеристките завоеватели съветските физкултурници са на първата бойна линия. . . Героят на Съветския съюз майор Рижиков пожела: всеки спортист в нашата страна да бъде верен син на народа си; физическото възпитание да стане народно дело; спортните връзки между СССР и България да бъдат здрави, неразривни. . .

Съветската младежка делегация донесе на българските физкултурници скъп дар от Съветската армия — прекрасна сребърно-кристална купа. Предавайки я, водачът на делегацията Н. Данилов между другото каза: „Нека нашият дар ви напомня за искрените славянски другарски чувства на съветските спортисти към българите. Нека кристалът на тази купа ви напомня за чистотата и благородството, а металът — за твърдостта и неразривността на нашата дружба. . .“

* * *

След няколко месеца в цялата страна се разгоря най-масовото футболно съревнование — борбата за купата на Съветската армия, за купата на братската дружба.

Началото беше поставено!

И всяка година оттогава насам хиляди футболни отбори участвуват в турнирите за купата. Срещат се по-обиграни с по-необиграни отбори и във футболната борба на спортния терен обменят опит, напредват. Ежегодните турнири за купата на Съветската армия подпомагат качествения растеж на българския футбол и се превръщат в трайна, внушителна манифестация на дружбата между съветския и българския народ, която и в спорта — както във всички отрасли на всестранния ни живот — ни носи неоценима помощ. С тая помощ ние растем,

напредваме. . . Турнирите за купата на братската дружба изразяват привързаността на нашия народ към великата Съветска страна, към нейната непобедима армия-освободителка!

ДЪЖД ОТ ГОЛОВЕ...

Четвъртият футболен турнир за купата на Съветската армия започна през есента на 1948 година, когато бяха излъчени първенците на околиите. Новият футболен сезон за 1949 година бе открит на 3 март със състезания за купата за излъчване на окръжните представители. . . След това дойде борбата в крайния кръг — осмина-, четвърт-, полуфинали.

Двата отбора — претенденти за спечелване на купата, бяха вече очертани: „Левски“ и ЦДНВ.

Републиканският първенец „Левски“ срещна в полуфинален мач софийския „Славия“ и го победи с 1:0.

Отборът на ЦДНВ, който в четвъртфинала игра със „Спартак“ (София), победи след 210-минутна напрегната игра с 3:2, гостува в Плевен и срещна там стегнатия отбор на местния „Септември“. Това бе наистина упорит противник. В предишната си среща той бе победил представителя на Бургас — „Ботев“ — с 3:1. Плевенският полуфинал протече твърде интересно. Там бе изсипан истински дъжд от голове — общо десет в двете врати. Плевенчани отстъпиха пред своите гости. Футболистите на ЦДНВ спечелиха заслужена победа с 6:4.

Пътят към последната среща бе открит.

Финалът се очакваше с видимо нетърпение. Единственият отбор, който можеше да окаже достойна съпротива на първенеца „Левски“, бе отборът на армейците. Той, военният отбор, единствен можеше да бъде сочен и за победител!. . .

САМОЛЕТ ПУСНА ТОПКАТА...

На 8 май 1949 година времето бе облачно, но топло. Стадионът „Юнак“ гъмжеше като кошер. Повече от тридесет и пет хиляди столичани се бяха наместили из трибуните, а тия, за които нямаше места там, бяха опасали с плътен кордон очертанията на футболното игрище. И сега бе проявен традиционният интерес към най-голямото футболно събитие на годината: финала за купата на братската Съветска армия.

Отборите бяха излезли на терена за напрегнатия двубой в най-добрите си състави. ЦДНВ: П. Георгиев—Футеков, Цветков—Цанов, Трънков, Манолов—Миланов, Благоев, Бож-

ков, Василев, Стефанов; „Левски“: Соколов—Методиев, Клева—Георгиев, Димчев, Дойчинов—Б. Цветков, Спасов, Пачеджиев, Хранов, Димитров. Капитаните Трънков и Методиев си бяха поднесли взаимни поздрави, бяха избрали вратите и ние, състезателите, бяхме заели вече местата си. Футболният съдия Т. Стоянов и помощниците му Н. Димитров и Тр. Христов също бяха на линия. Изобщо всичко бе готово за започването на мача. Липсваше само едно — нямаше я топката в средата на игрището. . .

Но нашите погледи и погледите на хилядите зрители изведнаж започнаха да се реят из небесния простор. А там вече кръжеше един български самолет. Той мина бавно над игрището и пусна чаканата топка. . . Тя отскочи нависоко, избяга встрани, но ние я умирихме и сложихме на бялата точка. Миг след това проехтя съдийският сигнал. И по топката аз дадох началния удар.

Играта започна.

НИЕ ПОВЕДОХМЕ С РЕЗУЛТАТ 1:0

Често пъти приятели на футбола са ме запитвали:

— Защо понякога, когато имате възможност още с първите ходове на играта да вземете инициативата, да притиснете противника, да почнете да бележите гол след гол, играете мудно, сковано. . .

Аз никога не съм се сърдил на такива въпроси. Това са въпроси на хора, които ни обичат и искат да побеждаваме убедително — с игра и с резултат; те искат от нас победа, защото такава е спортната цел — да победиш, да надиграеш партньора си в спортната борба. . . А нима ние не искаме това? Има ли състезател, който да излиза на терена и да не си е пожелал победа!. . . Но не винаги всичко се развива така, както искаш. Противникът също се е готвил. И той като нас гони победата. И в тоя двубой често се получава сковаване. Някои го наричат „взаимно проучване“, други — „борба с нервното напрежение“, трети — другояче. . .

Така започна и нашият първи финал с „Левски“. Ние, футболистите на ЦДНВ, всеки случай по-бързо преодоляхме сковаността. И когато часовниците отмерваха осмата минута от началото на мача, поведохме резултата.

Това стана така.

Нашата здрава отбрана отблъсна една сериозна атака на „Левски“. Топката попадна вдясно, у Миланов. Тоя я пое

сигурно и напредна с нея. После я прехвърли към центъра. Аз вече бях хвърлил поглед наоколо. Видях, че Стефанов се е пласирал много добре. Значи топката му е необходима. И затова само продължих направлението ѝ. След десета от секундата Стефанов я отправи със сигурен, отмерен удар към вратата. . . Стадионът изригна:

— Го-о-л!

Всички се струпахме към Стефко. Той бе радостно усмихнат, а ние го прегръщахме, целувахме. С този гол, плод на нашите задружни усилия, отборът ни поведе — 1:0 за ЦДНВ.

КАКВО СТАНА ПОСЛЕ

. . .Играта отново започна от центъра и пак се води предимно в средата на игрището. Все още не проличава добра свръзка, но „Левски“ вече успява да установи леко надмощие, изразено в по-чести и по-продължителни нападения. Отбраната на ЦДНВ обаче се бори енергично и доста твърдо. Освен това левскарите играят високо, въпреки че отбраната на военнопредставителния отбор е съставена от по-високи играчи, които естествено имат предимство във високите топки.

Няколко нападения на „Левски“ са отбити. ЦДНВ напада по-рядко, но затова пък твърде опасно. При тези нападения проличават отличните качества на младия Стефанов. . .

. . .„Левски“ продължава по-често да застрашава. От наказателен удар Клева праща топката пред вратата на ЦДНВ. Трънков два пъти избива с глава, но недалече и топката попада у Хранов. Той също с глава праща към ъгъла на вратата, но Георгиев с плонж избива. Публиката на „Левски“ започва да окуражава своите любимци, но Стефанов ги кара да замлъкват, като бележи гол. . . обаче предварително е отсъдена засада. След това и „Левски“ бележи на свой ред такъв „гол“, преди който е отсъден наказателен удар. Нова опасност пред вратата на ЦДНВ бива благополучно ликвидирана от Хранов, който прехвърля от няколко метра с глава топката високо над вратата. Отбраната на ЦДНВ се бори самоотвержено, но Трънков, който е изтеглен принудително като страничен халф, явно не е на мястото си. Пет минути преди края на полувремето Миланов с истинска мъка е задържан от Колев и Димчев. Става нужда в борбата да се намеси и Соколов, който едва избива топката. Краят на полувремето настъпва в половината на сините, но развоят на играта през изтеклите 45 минути говори в тяхна полза. Против тях е само резултатът — 1:0 за ЦДНВ.

ВЪВ ВТОРИТЕ 45 МИНУТИ

Нашият отбор започна второто полувреме от този напрегнат мач по-спокойно. И ако в първите десетина минути от тази част на играта можеше да се говори за разменени инициативи, след това преимуществото ни бе вече почти очертано. Отборът ни наложи своята игра, създаваше непрекъснати опасности пред вратата на „Левски". Впечатлението бе, че ние можем и трябва не само да спечелим мача с досегашния резултат, но и да увеличим головото съотношение. . .

Във футбола обаче твърде често някои съвсем дребни на глед подробности решават изхода на мачовете. . . В този финал ние водехме играта, а не спечелихме двубоя. Нашата отбрана играеше енергично и все пак допусна изравняването.

Как стана това?

Водач в нападението на „Левски" бе сегашният държавен треньор — майсторът на спорта Пачеджиев. Той обаче играеше твърде хитро. Не атакуваше вратата ни в центъра, а се изтегляше винаги встрани. Нашият централен защитник Трънков го следваше упорито. Това прегрупираше и разредяваше отбраната ни. Манолов не можеше да изостави процепите в средата и се явяваше фактически централен защитник. Другите състезатели в отбраната ни не наблюдаваха зорко какво става в разредените участъци. . . И в 81-та минута на мача, само девет минути преди края му, такъв именно процеп се бе появил в левия фланг на нашата отбрана. Там се включи съвършено необезпокояван десният защитник на „Левски" К. Георгиев и отблизо постигна гол — изравнителния гол.

До края на полувремето нито един от отборите не съумя да промени този резултат. Това наложи да се изиграят две допълнителни полувремена по 15 минути.

Какво бе характерно за играта в продължението? — И ние, и състезателите на „Левски" бяхме вече уморени. Ние бяхме хвърлили в играта много сили, не бяхме ги разчели достатъчно добре, може би не разчитахме, че ще се стигне и до продължения. . . На всичко отгоре нас ни сполетя и беда: защитникът ни Цветков бе контузен, беше рисковано да остане на поста си. Направихме смяна — пратихме го на лявото крило, Стефанов мина като дясна свръзка, а Василев зае мястото на Цветков в защитата. Това естествено ни поразстрои. Та нали всеки камък тежи най-много на мястото си!. . . Все пак издържахме и ние, и противниците ни. Мачът завърши при 1:1. Значи ще се срещнем отново!

ЗАЕДНО ПРЕД ИЗБОРНИТЕ УРНИ

Вторият финал от турнира за купата на братската дружба бе насрочен за 16 май, понеделник. А предишния ден из цялата страна се проведоха избори за народни съвети и съдебни заседатели. Трудещите се от града и селото, млади и стари, мъже и жени се стекоха с песен на уста към изборните урни с бюлетините на Отечествения фронт. В челните редици бяха и спортистите.

За подготовка на мача състезателите от отборите на ЦДНВ и „Левски" бяха на няколкодневна лагер-школа в Банкя. И заедно гласуваха. Противниците на спортния терен тук бяха приятели, така както ни учи спортът. . . Спомням си, пръв от нашия отбор гласувах аз. А до мен бе централният защитник на „Левски" Иван Димчев. Какво съвпадение: утре ние ще се изправим един срещу друг на футболното игрище „Юнак", а днес заедно изразяваме общото желание на цял народ: да живеем в мир, да строим своето щастливо бъдеще. . .

Кръшни хора извиха състезателите от двата отбора преди и след гласуването. Сърдечни младежки песни ехтяха.

НАРАВНО И ВЪВ ВТОРИЯ ФИНАЛ

Отборът на ЦДНВ за втората финална среща за купата на Съветската армия се яви в малко променен състав: Георгиев—Футеков, Цветков—Алексиев, Трънков, Манолов—Миланов, Василев, Стефанов, Божков, Богданов. Промени направи в своя състав и „Левски": Соколов—Динев, Клева—К. Георгиев, Димчев, А. Петров—Цветков, Спасов, Кардашев, Хранов, Димитров.

Съдия на срещата бе покойният Стефан Данчев — един от нашите най-опитни съдии; а негови помощници бяха старият национален състезател В. Каменски и Г. Танев.

Стадионът „Юнак" пак бе препълнен. Чудно ми е как могат да се сместят толкова много хора в недостатъчните места на стадиона! Зрителите изглежда не търсят удобства — те искат само едно: да имат някакво „място", да могат да наблюдават, да изживяват вълнуващите мигове на напрегнатата ни борба на терена.

Времето бе облачно, дъждовно. Теренът обаче бе добър, макар и навлажнен.

НИЕ ПАК ОТКРИХМЕ ПЪРВИ

Началните минути на мача бяха успокоили състезателите от двата отбора. Мачът бе навлязъл вече в нормалното си русло. Следваха напредвания към вратата на „Левски“ и към нашата врата. Създадоха се твърде изгодни положения. Имаше обаче и непростими пропуски.

В тридесет и шестата минута ние организирахме едно нападение и завършващ удар даде Василев. Ударът не бе много силен. Вратарят на „Левски“ плонжира, но не улови топката, а само я отби. Опасността, би казал някой, е избягната. Но нашето ляво крило Богданов като изневиделица се появи пред Соколов и топката, стреля и откри резултата. Успехът ни бе поздравен с много ръкопляскания, с много ентусиазъм от хилядите из трибуните.

Така завърши и полувремето.

В петдесет и първата минута на мача ние спечелихме наказателен удар в средата на терена. Манолов препрати топката точно на Василев, а той съумя да се освободи от спусналите се към него защитници на „Левски“ и подаде топката на Миланов. Нашето дясно крило при това положение бе пред разчистен периметър. Ударът му бе отмерен — 2:0 за ЦДНВ.

— Това е краят! Победата е осигурена!

Така помислихме ние и се успокоихме. Сметнахме, че е най-правилно да запазим този именно резултат и преминахме към персонално покритие. Освен това контузеният от предишния мач Цветков пак не се чувствуваше добре. И това наложи разместванията: Цветков мина на лявото крило, Богданов стана лява свръзка, Манолов зае място в защитната линия, а Василев стана ляв полузащитник. . . И за три минути ние допуснахме изравняване на резултата — 2:2. И двата гола постигна лявото крило на „Левски“ Димитров.

Оставаха още доста минути до края на мача, но и ние, и състезателите на „Левски“ като че ли се бяхма задоволили с досегашния резултат. Така след сто и двадесет минутна борба в първата среща, когато резултатът бе 1:1, след нови деветдесет минути напрегната игра във втория мач (резултат 2:2) двата отбора напуснаха терена при общо голово съотношение 3:3.

Предстоеше ни нова, решителна вече среща.

ЗАГУБИХМЕ ЕДВА В ТРЕТИЯ МАЧ

На следния ден, 17 май 1949 година, финалът за купата на Съветската армия бе насрочен за трети път. За първи път в

историята на това най-масово футболно съревнование в страната ни победителят, носителят на скъпия трофей, щеше да се излъчи след такава напрегната равна борба.

Пак препълнен стадион, пак много напрежение!

Явихме се в променен състав: Георгиев—Манолов, Футеков—Цанов, Трънков, Чакмаков—Миланов, Минев, Божков, Божилов, Стефанов. Направи смени и „Левски“: Соколов—Методиев, Клева—К. Георгиев, Димчев, Др. Георгиев—Цветков, Спасов, Кардашев, Пачеджиев, Димитров.

Съдията Ст. Данчев току-що бе дал сигнал за започване на мача, а напрежението започна. В центъра на терена се поведе продължителна борба за овладяване на топката. И във втората минута ние открихме резултата. Нашето напредване завърши с откъсване на Стефанов, но Методиев го събори в наказателното поле. Непозволено! Правилата на футболната игра не позволяват това! И съдията отсъди единадесетметров наказателен удар. Зад топката застана Божилов. Той би отмерено и топката се удари в долния десен ъгъл — във вътрешната страна на отвесната греда, и оттам отскочи в мрежата — 1:0 за ЦДНВ.

„Левски“ хвърли много сили напред. Нашата отбрана преодоля натиска. Резултатът бе задържан до почивката. В последните минути на полувремето обаче Футеков бе контузен и напусна играта. Във втората част на мача той влезе отново в отбора, но не бе в състояние да играе пълноценно. Това наложи пак разместване в нашия състав. Пратихме Футеков на лявото крило, Стефанов стана свръзка, а Минев — ляв защитник. Разбира се, това се отрази на играта ни. Все пак, макар да играехме фактически с 10 пълноценни състезатели, ние не само удържахме напора на противника си, но и сами създавахме опасности пред неговата врата.

Минутите течеха. Ние водехме все още с 1:0. От втората част на мача бяха изминали двадесетина минути, а може би и повече. Ние се ориентирахме към подсилена отбрана, за да спираме засилващия се натиск на „Левски“. И тук сгрешихме!. . . В 78-та мин. Спасов постигна изравняването. Редовното време на мача завърши пак наравно — 1:1.

ОТНОВО ДВЕ ПРОДЪЛЖЕНИЯ

Наша инициатива в началото, разменени напредвания след това, пропуски пред двете врати, поява на умора у някои състезатели — бе характерно за първите 15 минути от двете продължения на играта.

Така започна и второто продължение. Ние пак имахме някои изгодни положения, но ги пропуснахме. Пропусна някои моменти и отборът на „Левски".

Така настъпи 113-та минута на удължения трети финал. Пред вратата ни се създаде разбъркване, нашата отбрана не съумя да се добере до топката и да я отбие, това използува лявото крило на „Левски" Димитров и резултатът беше покачен на 2:1. След това дойде и краят.

„Левски" победи с общ резултат 5:4. Между първите, които поднесоха приветствие на новия носител на купата, бяхме ние — състезателите на ЦДНВ.

Преследвани от несполуки в тази среща, ние трябваше да отстъпим. Но малък ли беше и този успех на нашия отбор? Създаден само преди една година, военният отбор спечели републиканското първенство, достигна до финала за купата на Съветската армия, бори се достойно със своя обигран противник и бе победен трудно едва след 330-минутна напрегната игра. . .

И все пак ние можехме и трябваше да се представим по-добре.

ПЪРВЕНСТВОТО ПРОДЪЛЖАВА

Финалните срещи за купата на Съветската армия-освободителка задържаха за доста дълго време интереса на трудещите се. После той се пренесе отново към прекъснатото първенство.

А в него предстояха още напрегнати борби. И ако въпросът за първото място бе почти разрешен („Левски" си беше осигурил чувствителна преднина по точки), за следващите призови места в таблицата се водеше съревнование между нас, „Локомотив", „Славия", „Спартак" — всички от София, и „Ботев" от гр. Варна.

Първият ни мач след подновяване на шампионата бе срещу отбора на „Марек" в гр. Станке Димитров. Ние не играхме достатъчно добре. Не можахме да спечелим, но и не напуснахме терена победени. Състезанието завърши наравно. Без голове — 0:0. Това беше на 4 юни.

Преуморени ли бяхме от огромното напрежение в трите удължени финала за купата, или футболистите на „Марек" играха много настойчиво срещу нас? — Може би и едното, и другото. . . Трудно е да се побеждава винаги — във всеки мач. Но майсторството се състои именно в това да се отстраняват навреме трудностите, да се гони упорито победата във всички

случаи. Ние имахме сили, можехме да играем по-добре, а ето — не винаги правехме това. . .

Опит ли не ни достигаше?

ПЪРВА СРЕЩА С „ДИНАМО" — БУКУРЕЩ

На 7 юни 1949 година на стадион „Юнак" нашият отбор се срещна с един от най-добрите румънски отбори — „Динамо" от Букурещ. Двата отбора се явиха в следните състави: „Динамо": Лазариану (Иван)—Авбру, Новак—Михай, Тодореску, Игнат—Озон (Петкулеску), Апостол, Барта, Мойсеску, Начиу; ЦДНВ: Георгиев (Геренски)—Манолов (Г. Цветков), Д. Цветков—Петков, Трънков, Алексиев (Манолов)—Миланов, Благоев (Божилов), Божков, Василев, Стефанов (Богданов).

Мачът беше рядко интересен и показателен в много отношения. Отборът на ЦДНВ игра под своите възможности. Той и не бе съставен сполучливо. Слабо се представиха както отбраната, така и нападението. Не се чувствуваше никаква връзка между състезателите. Играта постоянно се сбиваше в центъра. Едва във второто полувреме отборът съумя да се пооправи, но беше вече късно — „Динамо" имаше аванс от 5 гола, постигнати до почивката. Мачът завърши при 6:2. Той беше поучителен за нас.

Как протече играта?

Резултатът беше открит още в 15-та минута, когато Трънков фаулира водача на румънското нападение на линията на наказателното поле. Удара изпълни самият Барта фалцово над стената от играчи и миг след това топката се уплете в десния горен ъгъл на мрежата. Георгиев бе изненадан и не можа дори да се помръдне от мястото си. В 19-та минута, след като Миланов проигра топката, лявото румънско крило Начиу центрира и Озон с глава заби отблизо втория гол. В 40-та минута пак Озон пое топката във въздуха отляво и без да се бави, я изпрати за трети път в нашата врата. В 43-та минута отново Озон използува погрешно излизане на нашия вратар, прехвърли го с топката и отдалеч увеличи головата разлика на 4:0. Минута след това разигралият се на този мач Озон преодоля Трънков и отблизо покачи на 5:0.

Ето, катастрофата дойде поради объркване в малко време, а опитните румънски нападатели, особено Озон, се оказаха способни да използуват именно нашите пропуски. . . Това беше добър нагледен урок за нас. Та дружеските международни срещи нали се устройват да послужат за полезна обмяна на опит!. . .

След почивката, в 47-та минута, Божилов центрира и Миланов отблизо постигна първия гол за нашия отбор. Промените, които бяхме направили, се оказаха уместни. Ние имахме подчертана инициатива в играта. Но какво можехме да направим срещу това 0:5 от първото полувреме? Показахме поне, че като отстраним допуснатите грешки, можем да сме напълно равностойни. . . В 74-та минута на мен ми се удаде да стрелям твърде опасно, макар и отдалеч. Ударът беше силен. Лазариану не можа да задържи топката. Към нея притичаха Василев и Стефанов. Василев би и промени резултата на 5:2. . . Пет минути преди края обаче срещу нас бе отсъден справедливо 11-метров удар, който Озон превърна в шести гол. И мачът завърши при 6:2 за „Динамо". . .

ПОСЛЕДНИ СРЕЩИ ОТ ШАМПИОНАТА

Мачът ни с румънските футболисти (а това беше втората ни международна среща) ни даде възможност да се поогледаме, да направим задълбочен разбор на играта си, да поговорим откровено за възможностите си. Ние очевидно не заслужавахме такова голямо поражение. И ако го допуснахме, то беше поради непростими наши грешки. И когато ги отстранихме във второто полувреме и взехме играта в свои ръце, постигнахме два гола, а нашите партньори един. Значи има сили у нас. А защо не ги използуваме правилно?. . .

Така посрещнахме следващото ни състезание от шампионата на страната. Трябваше да играем срещу силния състав на „Славия".

Какво беше положението?

Оставаше да се изиграят още седем състезания за окончателно приключване на шампионата. Три от тях бяха на нашия отбор. „Славия" имаше 21 точки срещу 19 на ЦДНВ. Ако спечели двубоя с нас, отборът на „Славия" почти си осигуряваше второто почетно място в класирането. Спечелим ли ние — увеличавахме шансовете си да заемем това място.

И ние победихме. Победихме с 1:0. Единственият гол на мача бе постигнат в началото на играта след пробив на Миланов и удар на Стефанов.

Оставаха още два противника — още две състезания — с „Левски" и с видинския „Бенковски". Мачът ни с определения неотдавна носител на купата на Съветската армия протече до 65-та му минута при наше явно преимущество. Но ние не го използувахме. Не използува някои изгодни положения и „Левски". И срещата, която премина на ниско техническо равнище, завърши наравно — 0:0. Причина за слабата игра беше примирението у състезателите да не се гони победата. Защо? Такова отпускане наистина е вредно. Във футбола трябва да се играе винаги напрегнато, да се атакува противниковата врата, да се отправят постоянно опасни удари. Та нали головете в края на краищата определят надмощието?. . .

В това отношение последният ни мач с отбора на видинския „Бенковски" бе малко по-добър, победихме с 4:0; головете отбелязаха: в 5-та минута — Божков със силен удар от около 20 метра, в 35-та минута — Миланов, в 59-та минута — Божков и в 78-та минута — Стефанов.

ВТОРИ В РЕПУБЛИКАТА

Мачът ни с „Бенковски" (Видин) бе последен не само за нас. С него завърши първенството на републиканската футболна група за спортната 1948/49 година. Званието „шампион на страната" напълно заслужено завоюва отборът на „Левски". Това бе втор голям успех за него след спечелването и на купата на Съветската армия. На второ място се наредихме ние — армейските футболисти, с три точки преднина пред четири отбора, които успяха да съберат по 21 точки. Това бяха „Славия". „Локомотив", „Ботев" от гр. Варна и софийският „Спартак". Следваха: „Славия" (Пловдив), „Бенковски" (Видин), „Марек" (Станке Димитров) и „Ботев" (Бургас). Съгласно наредбата за първенството отборът на бургасци отпадаше от групата, а „Марек", „Бенковски" и пловдивският „Славия" трябваше да проведат квалификационни срещи с класираните отбори на второ, трето и четвърто място в междузоновата група за оставане или отпадане от състава на републиканската група. . . .

Спечеленото от нас второ място естествено ни радваше. Но ние бяхме свикнали вече да се отнасяме по-критически към себе си. И затова не бяхме напълно доволни от показаното. Нашият отбор можеше и трябваше да се представи още по-добре в първенството. Пред нас стоеше сериозна задача — да използуваме наличните сили от добри, изтъкнати състезатели и да създадем още по-споен ансамбъл в отбора, в играта със силни или слаби противници да не подценяваме никога своя противник, да играем винаги добре.

Ние бяхме уверени, че можем да постигнем това!

НОВИЯТ ШАМПИОНАТ БЕ ПРЕУСТАНОВЕН

В първите дни на септември, след голямата победа на националния ни отбор в Прага срещу най-добрите футболисти на Чехословакия с 3:1, започна новото първенство на републиката за спортната 1949/50 година. Съставът на първата републиканска група наистина още не бе окончателно установен, защото квалификационните срещи за оставане и отпадане, които засягяха няколко отбора, продължаваха още. За да не се губи време, състезанията между безспорните членове на групата започнаха. Софийският „Локомотив" победи варненския представител „Ботев" с 1:0, „Левски" се наложи над пловдивския „Ботев" с 3:0, „Славия" спечели от „Марек" с 2:1. Нашият отбор ЦДНВ победи в Пловдив тамошния „Славия" с 1:0. По-късно се състояха още две срещи от втория кръг: „Левски победи „Марек" с 3:1, а ЦДНВ изтръгна хубава, голяма и заслужена победа от софийския „Спартак" с 3:0. На 19 септември обаче бюрото на републиканската секция по футбол оповести решението си да се спрат всички състезания за първенство по футбол, тъй като предстои реорганизация в шампионата.

На 27 август Централният комитет на Българската комунистическа партия излезе със своето решение „За състоянието на физическата култура и спорта и задачите на партията в тая област". Последва основна реорганизация на физкултурното движение в нашата Народна република. На производствен и ведомствен принцип бяха създадени доброволните спортни организации.

Пред нашия роден спорт се откриха нови широки възможности за още по-правилно развитие!

С ОТБОРА НА АТК 0:1

По случай Празника на народната войска в столицата се състояха тържества, на които предно място бе отредено и на редица международни спортни състезания. Гостува ни и футболният отбор на чехословашката армия АТК, един от най-добрите футболни състави в братска Чехословакия, в който личеха редица изтъкнати, национални състезатели. Мачът ни премина под знака на трайна дружба между народите и войските на двете страни.

Нашият отбор излезе в следния състав: Геренски—Г. Цветков, Д. Цветков—Алексиев (Цанов), Трънков, Манолов (Алексиев)—Миланов, Благоев (Божилов), Божков, Василев, Стефанов. Отборът на АТК: Хоушка—Илко, Краснохорски—Бановец, Трънка, Тимканич—Путера, Хемеле, Томаш, Црха, Хайсъл. Съдия на срещата бе А. Златарев, а негови помощници—Н. Гелев и Й. Таков.

На отличната техника на чехословашките футболисти ние противопоставихме своята по-голяма физическа подготовка и устрем. В 38-та минута на състезанието чрез своя централен нападател Томаш гостите поведоха резултата с 1:0. Ние, разбира се, имахме възможност да изравним. Една минута преди края на полувремето в наша полза бе отсъден 11-метров удар. Той, както казват запалените по футбола, е стопроцентов гол. А ето че и такава прекрасна възможност може да се проиграе: Цанов отправи топката в ръцете на чехословашкия вратар. . .

След почивката инициативата бе непрекъснато в наши ръце. Създадохме редица изгодни положения, но не можахме не само да победим, но дори и да изравним. Нашите гости показаха явна умора, а ние не използувахме и нея. И напрегнатият мач завърши с победата за АТК — 1:0.

КВАЛИФИКАЦИОННИЯТ ТУРНИР

За определяне участниците в новия състав на републиканската „А" футболна група по решение на ВКФС трябваше да се произведат квалификационни турнири в градовете, които и преди това даваха представители в първата група: София, Пловдив, Варна, Плевен и Марек (сега гр. Станке Димитров). Новата група бе пак с предишното съотношение — София с 5 отбора, Пловдив с 2 отбора, Варна, Марек и Плевен с по 1 отбор. Създаваха се и две други републикански групи — северна и южна.

За определяне участниците в новата група се проведоха квалификационни турнири по системата на точките, но само с по едно състезание. Осемте софийски отбора трябваше да излъчат пет представители. Силно оспорвана беше борбата до последния мач. За най-голяма изненада отборът на ЦДНВ, който единствен не беше засегнат от станалата реорганизация и бе заел второ място в завършилото през годината републиканско първенство, бе класиран на шесто място. А от София влизаха само 5 отбора!

Тежките квалификационни срещи завършиха през декември. В началото на следващата година във връзка с проведената реорганизация по физкултурната самодейност и във войската бюрото на Върховния комитет за физическа култура и

спорт реши в състава на първата републиканска футболна група да бъде включен общ представителен отбор „Народна войска“ на мястото на „Ботев“ при ДНВ—Пловдив, който единствен от всички военни отбори бе успял да влезе в групата. В общия представителен отбор „Народна войска“ бяха привлечени проявили се състезатели и от провинциалните военни отбори.

Подготвяше се новият футболен шампионат. Занапред той съвпадаше с календарната година — от март до ноември. Очакваха ни нови спортни битки на футболния терен. Предстоеше ни нова напрегната борба за най-успешно представяне.

ПАМЕТНИТЕ ФИНАЛНИ СРЕЩИ

Футболните прояви от края на 1949 година някак си се сляха със състезанията за следващата 1950 година. Квалификационният турнир бе завършил през декември, реорганизацията още не беше напълно улегнала, страстите от някои мачове все още продължаваха. Онова спокойствие, което е необходимо и за състезатели, и за ръководители, за да могат съсредоточено да се насочат към подготовка за новия шампионат, почти липсваше.

Така преминаха и януари, и февруари.

А през първите дни на март предстояха срещите от новото първенство. В него имаше вече нещо наистина ново. Първо бе изоставен предишният състезателен сезон. Години наред в нашата страна бе установена трайна традиция шампионатът да започва през есента на едната година и да приключва през лятото на следващата. В случая не се и опитвам да оспорвам дали този начин е по-пригоден за нашите условия; дали зимната почивка между двата полусезона е по-подходяща за специфичните климатически условия у нас. . . Така или иначе сега нае трябваше да започнем новия шампионат кажи-речи почти без подготовка, без постепенно и спокойно навлизане към тежките изпитания на първенството. Не съм се опитвал да анализирам положението на другите отбори по онова време, но като се заглеждам в нашите прояви, виждам, че има нещо общо за всички, нещо, което наистина спъваше нормалното разгръщане на играта на отборите като цяло и на състезателите по отделно. Потвърждение на тая моя мисъл е обстоятелството, че едва във втората половина на първенството и по-специално към края на годината, когато „новото“ бе вече улегнало, играта се подобри чувствително, мачовете се превърнаха в истински шампионатни срещи. . .

НОВИТЕ ГРУПИ

Десет отбора образуваха състава на новата републиканска футболна група. Тук бяха представителите на София: „Динамо“, „Строител“, „Академик“, „Червено знаме“, „Торпедо“

и общият представителен отбор „Народна войска“, както и провинциалните отбори: „Спартак“ (Варна), „Торпедо“ (Пловдив), „Торпедо“ (Плевен) и „Червено знаме“ от гр. Станке Димитров. От март до ноември те водиха борба за най-добро представяне и за най-добро класиране.

Създадени бяха още две групи — северна и южна, също с по 10 отбора, които трябваше да излъчат новите членове на първата група за първенството през следващата година. Това трябваше да бъдат първенците им, които да заемат местата на най-зле класираните отбори от „А“ група.

Първенството през 1950 година имаше още една, твърде полезна новост: отборите, които участвуваха в първата група и се бореха за почетното звание „шампион на републиката“, за пръв път бяха задължени да участвуват със своите дублиращи състави в отделно съревнование. Поставеното по такъв начин начало даваше възможност на организациите да работят с по-голям брой състезатели, да привикват младите играчи към сложната обстановка на шампионатните срещи, да разполагат винаги с един подготвен млад, надежден кадър. За съжаление обаче първенството на дублиращите отбори просъществува само една единствена година. Организациите се огънаха пред неизбежните трудности, не се постараха да ги преодолеят. Въпросът за постоянна, системна и продължителна подготовка на млади състезатели, която успешно може да се осъществи чрез такова именно първенство, би трябвало отново да намери правилното си разрешение. Грешката от миналото е очевидна и трябва да се поправи!

ПЪРВЕНСТВОТО ЗАПОЧНА

Нашата първа среща от футболния шампионат на страната за 1950 година беше на 12 март в гр. Станке Димитров срещу тамошния отбор „Червено знаме“. В отбора на „Народна войска“ бяха направени промени. На вратата сега бе Кекеманов. Линията на защитата образуваха Г. Цветков, Манолов и Д. Цветков. Полузащитници бяха Цанов и Стоянов. Нападението образуваха Миланов, Божков, Минев, Благоев и Колев. Отборът на домакините играеше твърде упорито. В мача си срещу нас той се представи сравнително успешно. До почивката например резултатът бе равен. „Червено знаме“ гонеше да спечели поне една точка. През второто полувреме на мен се удаде да постигна един гол — и той реши победата. Ние се завърнахме от гр. Станке Димитров с първите две точки от новото първенство.

В следващата среща с отбора на „Строител“ победата бе поделена — и двата отбора не успяха да отбележат никакъв гол. Така дойде третият ни мач с „Динамо“. Играта бе коректна. Но и двата отбора не можаха да се представят успешно, не създадоха онова напрежение и не показаха онова майсторство, каквото любителите на футбола бяха наблюдавали в предишните им срещи. . . На всичко отгоре нашият отбор във второто полувреме остана да играе и с по-малък брой състезатели: в 56-та минута бе отстранен от игра Благоев, а по-късно неговата съдба последва и Стефанов. Надмощието ни от първата половина на играта се стопи безрезултатно, а във второто полувреме „Динамо“ постигна един гол и с това спечели победата.

Не зная дали ще е правилно, ако сега характеризирам някои от резултатите на нашия отбор в това първенство като изненадващи. Щом си по-добре подготвен, щом имаш преимущество във воденето на играта, щом си наложил надмощие — нищо не може и не трябва да те изненадва — трябва да побеждаваш! Неоправдано е извинението за „мал шанс“ и „лоша съдба“, с което някои твърде често се оправдават лекомислено. Загубата на спортния терен не идва случайно. Щом загубиш срещата със своя противник, трябва да потърсиш причините не около себе си, а преди всичко у себе си. Ти не си използувал възможностите си или възможностите ти не са били доведени до желания край. Има нещо, което не е в ред — или съставът не е добре сглобен, или ако е добре сглобен, още не е улегнал, в него няма желаната сигурност и спойка, или пък — за пропуските на отделни състезатели — все още липсва достатъчно техническо умение и на тая основа все още се допускат тактически грешки. . . В тоя общ сбор от причини виждам някои от несполуките на нашия отбор в първенството през тая година.

Ние завършихме наравно срещата със „Спартак“ (В[illegible])—1:1. Минимална победа спечелихме след това в Пловдив срещу тамошния „Торпедо“ — 2:1. Един единствен гол отбелязахме срещу софийския „Червено знаме“. Не бе убедителна и победата ни срещу софийския „Торпедо“, резултатът бе 2:1. А в предпоследния мач от първата половина на първенството претърпяхме и второ поражение, загубихме от „Академик“ с 1:2. . .

Този мач се е врязал добре в паметта ми. Спомням си, че ние строехме добре атаките си, напредвахме нашироко, застрашавахме опасно вратата на студентите. И не беше случайно, когато към средата на първото полувреме ние поведохме резултата чрез гол, постигнат от Миланов. Три минути преди

почивката обаче допуснахме изравняване. Това обнадежди твърде много отбора на „Академик“ и той хвърли доста сили, за да покачи. Постепенно ние пак взехме играта в свои ръце и наложихме явно надмощие. И може би щяхме леко да отбележим и втори, а може би и трети гол, но прекалявахме с къси подавания, което улесняваше студентския отбор. Той засили отбраната си. За него равният резултат беше успех. И когато най-малко се онакваше, че резултатът ще бъде променен в наша вреда — стана нещо изненадващо. Отбраната прояви неспокойствие. При един опит на Цанов да спре топката с гърди и да я подаде на свой съиграч, той я изпрати в нашата, в собствената ни врата. И бяхме победени с автогол!. . .

Последният ни мач от първия полусезон на първенството беше с плевенския отбор „Торпедо“. Мачът се игра в София. Ние победихме, но пак неубедително — 1:0. Така в равносметката за първата половина от шампионата вписахме 5 победи, 2 равни резултата и 2 загуби. Естествено ние не можехме да бъдем доволни от такова представяне. Слаба беше резултатността на нападателите, несигурна бе играта на отбраната. Това най-добре личи от головото съотношение за деветте мача: отбелязахме всичко 9 гола, а допуснахме в нашата врата 6.

ПРЕЗ ДРУГИЯ ПОЛУСЕЗОН

Програмата за втората част от шампионата следваше реда на срещите от първия полусезон. Първата ни среща бе пак с червенознаменци от гр. Станке Димитров. Играхме в София. Победихме с 3:0. Началото беше добро. В следващия ни мач с отбора на „Строител“ обаче претърпяхме загуба. Още в десетата минута на мача дясното крило на строителци Ахтимов отбеляза един гол, който реши изхода на мача; усилията на двата отбора, особено нашите, не се увенчаха с успех — загубихме нови две точки. Не можехме да бъдем доволни от представянето си и в следващата среща с „Динамо“, въпреки че не загубихме (мачът завърши наравно — 0:0). Пропуснатите точки и от този мач, и от други преди това ни отдалечаваха от първото място.

По това време ние играехме нестройно. В отбора ни бяха направени някои промени. Естествено те бяха необходими. В състава трябваше да се включат нови състезатели. Но растежът на целия отбор и на отделни играчи вървеше някак мудно. И затова след добра игра в някой мач напускахме терена победени или се задоволявахме с равен резултат. И губехме точки

не от по-добри от нас. Срещите в това първенство бяха твърде показателни в това отношение.

Отборите на „Спартак“ (Варна) и на „Торпедо“ (Пловдив) победихме — първия на чужд терен с 4:1, втория — в София с 2:1. А загубихме от софийския „Червено знаме“ с 0:1. . .

Несполуките се отразяваха зле и върху ръководителите ни, и върху нас — състезателите. И в напрежението да ги отстраним ние не винаги намирахме правилния път. И затова увеличавахме грешките. Отбора на софийския „Торпедо“ победихме с хубав резултат — 4:1, а в следващата среща, сякаш това стана традиция, загубихме от „Академик“. . . Играта бе вяла. Към края на мача несигурната ни отбрана позволи на центърнападателя на студентите Трендафилов лесно да постигне гол, а с това отборът му да спечели и победата. . . Неубедително бе и представянето ни на последния мач от шампионата срещу „Торпедо“ в Плевен; там разделихме победата, без нито ние, нито домакините да отбележат поне един гол.

Първенството завърши.

В крайното класиране за годината нашият отбор зае четвърто място. Първенецът „Левски“ набра 29 точки от 36 възможни, следваше го „Строител“ с 27 точки, а три отбора — „Академик“, „Народна войска“ и „Спартак“ (Варна) — имаха по 22 точки. Местата помежду им бяха определени по съотношението от вкараните и пропуснати в собствените врати голове. С други думи, в най-добрия случай ние можехме да заемем при това положение едно място по-напред. Отдавна бяхме изпуснали възможността да се борим за второто, а още по-малко — за първото място. Допуснатите през годината 5 загуби и четирите равни резултати ни бяха объркали доста сметките. В отборите от първата половина на класирането ние бяхме и с най-малко победи — 9 срещу 10, 11 и 12 на другите отбори. . .

Класирането ни за 1950 година е най-лошо в сравнение с всички останали първенства. Но то не е случайно: неравна беше играта ни в този шампионат, слаба резултатност проявиха нападателите, несигурна беше защитата на вратата ни. По това време отборът изживяваше криза. Проявите ни от следващите години показаха, че тая криза е била криза на растежа!

РЕЗЕРВИТЕ БЯХА ПО-ДОБРЕ

Грижите на ръководството по това време бяха съсредоточени повече към общия представителен отбор, който се бореше в групата на майсторите за републиканско първенство. Дубли-

ращият състав бе изоставен на по-заден план. С него се занимаваше почти сам треньорът на отбора Борис Трънков.

Но дублиращият състав на „Народна войска“ се представи по-успешно от нас. Когато първото и единствено първенство в групата на дублиращите отбори завърши, нашият втори състав зае второто място. Той постигна 11 победи, 3 мача завърши наравно, а бе победен в 4. В сравнение с всички останали 10 състава дублиращият отбор „Народна войска“ показа най-голяма резултатност — 56:14. И това, и играта на състезателите от дублиращия отбор трябваше да ни насочат към безспорно правилното заключение, че във всяка организация трябва да се стимулира работата с подрастващите футболисти. Тя трябва да заема предно място в общите грижи. Въпрос на чест трябва да бъде съществуването не на един единствен, а на два, дори три и повече отбори. Така се поражда вътрешно съревнование, което е твърде полезно; така се създава у състезателите — млади и по-възрастни — стремеж за най-добро представяне. А от всичко това печели развитието на българския футбол!. . .

ОТСТРАНИХМЕ ПЪРВИТЕ ПРЕПЯТСТВИЯ

Когато републиканското първенство за годината беше вече към своя край, отборите от първата група се включиха в крайните кръгове на традиционния турнир за купата на Съветската армия.

Това беше в началото на септември.

В осминафинала нашият отбор трябваше да играе в Пловдив срещу тамошния „Торпедо“. Шампионатните мачове се различават от турнирните. В една дълга поредица състезания по програмата за първенството отборите твърде често правят опити в състава, в тактиката на играта. Несполуките се отчитат, анализират се грешките и в следващите срещи се търси тяхното отстраняване. Шампионатът дава възможност за такъв подход. При турнирните срещи обаче положението е по-друго. Там трябва да победиш на всяка цена, за да достигнеш до следващия кръг. Загубването на мач е свързано със загубване на правото да продължиш по-нататъшната борба. . . В мачовете по система на отстраняването трябва да се играе много внимателно. Там и минималната победа е ценна, защото осигурява участие в следващия кръг, а оттам и в по-следващите. И не е случайно във футболната практика, че има отбори-специалисти за участие в турнирни съревнования. Всичко това изпъква в паметта ми, когато си припомням сега резултата от мача ни с „Торпедо“ в Пловдив...

Играта бе бърза. И двата отбора се стремяха да постигнат гол, да победят. В този стремеж в края на деветдесетте минути резултатът бе все 0:0. Отбраните и на двата отбора се потрудиха да запазят незасегнати вратите. Така се стигна до двете продължения от по 15 минути. Ние ги посрещнахме спокойни. Наред с подобряването на играта ни ние знаехме, че можем да разполагаме и с още едно оръжие — по-добрата издръжливост. И наистина в началото на второто продължение постигнахме чрез Стефанов гол. Победата вече изгря, а до края на удължения мач съумяхме и да я запазим. Така отборът ни бе класиран за четвъртфинала.

Нашият нов противник беше отборът на софийския „Торпедо“. Ние играхме сравнително добре. Още в първата половина на мача отбелязахме два гола чрез Миланов и Благоев. Този резултат запазихме до края на състезанието.

Две препятствия в турнира за купата бяха преодолени. Отборът ни се класира за полуфинала.

ГОЛЯМ МЕЖДУНАРОДЕН ТУРНИР

В края на септември нашият отбор отпътува за братска Чехословакия. Там трябваше да се състоят състезанията от първия военен турнир на отборите от Унгария, България, Полша и Чехословакия. Това бе турнир на най-силните футболисти от четирите страни. В него участвуваха почти всички национални състезатели. Интересът бе извънредно голям не само в градовете, където се състояха мачовете; развоят на състезанията се следеше с внимание чрез обширните вестникарски и радиоинформации навсякъде в Унгария, в България, в Полша и в Чехословакия. Тези страни бяха представени в турнира с най-силните си отбори: „Хонвейд“ (Будапеща), „Народна войска“ (София), ЦВКС (Варшава) и АТК (Прага).

Нашите противници имаха богат международен опит. Това важи особено за отбора на „Хонвейд“. Състезателите му представляваха основният стълб на унгарския национален отбор, който по това време бе записал редица светли страници във футболната история на Унгария — непрекъснати победи, които извеждаха унгарския футбол на челно място в Европа. . . Същото може да се каже и за чехословашкия военен отбор АТК.

Нашият отбор бе млад. Той бе създаден преди 3 години. Усилията през това време бяха насочени предимно към вътрешното първенство на страната. За три години бяха уредени

само три международни срещи. Откъде да почерпиш поука? Каква обмяна на опит да направиш?. . . И толкова по-полезно се явяваше за нас участието ни в този голям международен турнир. Ние използувахме турнира като богата школа. И резултатите от това не се забавиха!

СРЕЩУ „ХОНВЕЙД“ 1:4

Първият ни мач от турнира бе на 3 октомври в Братислава. Противник ни беше обиграният състав на най-изтъкнатия унгарски отбор „Хонвейд“. Започнахме играта естествено неспокойно. Смути ни за известно време и първият гол в нашата врата, той бе отбелязан от Кочиш още в шестата минута. Постепенно ние се овладяхме. И ако рутинираните унгарски футболисти ни превъзхождаха тогава в техническо отношение, ние изпъквахме със сърцатата си игра, с издръжливостта, с устрема към противниковата врата. . . Това отбелязаха всички вестници на следващия ден в обширните си репортажи за състезанието. Ние опитвахме честа, опасна стрелба. Унгарският вратар Грошич обаче бе наистина много ловък. Той се намесваше винаги успешно и не позволи нито веднаж топката да споходи мрежата зад него. И вместо ние да отбележим гол, унгарците увеличиха резултата в своя полза. Вторият гол бе постигнат пак от Кочиш, в двадесет и втората минута, а три минути след това Пушкаш прати за трети път топката в нашата врата. Така завърши полувремето — при 0:3.

Когато се събрахме в съблекалнята за няколкоминутен отдих, ние погледнахме по-спокойно на развитието на мача.

— Унгарците естествено са добри — разсъждавахме ние. — Но и срещу тях може да се играе успешно! Ако ние бяхме съумели да отбележим един гол, резултатът сега щеше да бъде по-друг. . .

Три минути след подновяването на играта обаче „Хонвейд“ постигна нов гол в нашата врата. Негов автор бе Пушкаш. . . Ето, мисля си и сега, къде е майсторството в играта на големите отбори и състезатели. Те не се успокояват от един временен резултат, макар той да е 3:0 в тяхна полза. Те се стремят да използуват и най-малката възможност, за да покачат този резултат, да затвърдят по-здраво победата си. На тяхно място ние или кой и да е наш отбор ще се отпусне, ще се задоволи с отрано осигурената победа. . . Колко поучителни са тези подробности от целенасочената игра на унгарците! И колко неприятности

бихме си спестили ние, българските футболисти, ако упорито гонехме докрай победата. . .

. . . В мача ни с „Хонвейд“ бяха протекли само три минути от новото полувреме, а унгарците водеха с 4:0. Но това не ни отчая. Ние продължавахме, както и в първото полувреме, да даваме бойка игра. Разчитахме твърде много и на добрата си физическа подготовка. Тя се оказа твърде полезна в трудния мач с унгарските футболисти. И когато у тях започна да се проявява умора, ние бяхме още свежи. Със засилен натиск постигнахме и почетния гол в 68-та минута чрез Миланов. Но повече от това не можахме да направим. Загубихме с 4:1.

Същия ден играха отборите на АТК (Чехословакия) и ЦВКС (Полша). Чехословашките футболисти превъзхождаха своя противник и победиха с големия резултат 7:2. Ние проследихме много внимателно развоя на това състезание, защото по програмата на турнира ни предстоеше да мерим сили и с двата отбора.

МАЧЪТ НИ С АТК ЗАВЪРШИ НАРАВНО

Домакините на турнира, чехословаците, бяха осигурили отлична организация. В състезанията между най-силните футболисти от Унгария, България, Полша и Чехословакия те не виждаха само напрегнатата спортна борба, а преди всичко установената и все по-разширяваща се мирна дружба между народите и младежта на тези страни. И колко по-полезно бе, че състезанията не се проведоха в един единствен град. Ето, първите срещи бяха в Братислава и Бърно, следващите — в Острава и Пилзен, последните — в Прага.

На 5 октомври се състоя вторият ни мач, но този път с отбора на Чехословашката народна армия АТК. Бързината и бойкостта в играта — нашето основно оръжие по онова време — се проявиха отново. С тях ние изпъквахме, а при малко повече тактическа съобразителност можехме да се представим и по-успешно.

Срещата „Народна войска“—АТК, както отбелязаха всички наблюдатели, протече като напрегнат двубой между достойни един за друг равни противници. Играта на АТК ни бе позната, миналата година ние се бяхме срещали в София. И затова сега играехме по-спокойно, с повече вяра в собствените ни сили. . . Още в първото полувреме постигнахме чрез Миланов два гола. В същата половина на мача обаче чехословаците постигнаха два гола чрез Пажицки и Хрънчар. Четири гола в едно полу-

време! За сметка на това обаче във втората половина от състезанието усилията и на двата отбора не се увенчаха с никакъв практически успех — резултатът не бе променен. Срещата завърши наравно — 2:2 (2:2). Общо отборът бе по-добър в сравнение с първия мач. И обяснимо — ние се учехме от по-добрите.

На мача в Пилзен „Хонвейд“ победи и ЦВКС с 4:2.

Предстояха последните срещи от турнира.

ЗАГУБИХМЕ И ОТ ЦВКС

Нашата среща с полските футболисти трябваше да реши въпроса, кой от двата отбора да заеме третото място в крайното класиране на турнира.

Това място ни принадлежеше. Ние го бяхме заслужили. Ние го бяхме и извоювали. В първата половина от мача ние играехме добре. Това личеше и от резултата — водехме с гол, постигнат от Станков. След почивката ние трябваше да покачим минималното и неубедително голово съотношение. Едно недоразумение между Трънков и вратаря Кекеманов обаче стана причина опитният нападател на ЦВКС Аниола да изравни. Отборът се демобилизира. Играта му се разстрои. Поляците използуваха това и за късо време покачиха последователно до 4:1. Ние загубихме мача! Загубихме го, защото не бяхме свикнали още да посрещаме спокойно изненадите. При изравняването на резултата ние сметнахме, че всичко е загубено. А имаше още толкова време! Ако се бяхме заели задружно да отстраним постигналия ни неуспех, ние можехме не само да запазим съотношението 1:1, а да го променим в своя полза. . . Колко поучителен е този случай и за нас, и за всички други отбори!

* * *

Футболистите на „Хонвейд“ и на АТК в този турнир бяха най-добре подготвени. И не бе случайно, че финалната среща помежду им завърши с поделена победа — 2:2. Резултата откри чехословакът Кореш. После дойде изравнителният гол от Кочиш. Отборът на АТК поведе отново чрез Црха. Съотношението 2:1 бе задържано от чехословашките футболисти до края на срещата, но не и до последната свирка на българския съдия Т. Стоянов; унгарците постигнаха чрез Хорват втори гол и мачът завърши без победител.

Победител на турнира обаче имаше. Това беше отборът на „Хонвейд“. Таблицата за крайното класиране бе:

1. „Хонвейд“ — 3 мача, 2 победи, 1 равен мач, 0 загуби; голово съотношение 10:5; точки — 5.

2. АТК — 3 мача, 1 победа, 2 равни мача, 0 загуби; голово съотношение 11:6; точки — 4.

3. ЦВКС — 3 мача, 1 победа, 0 равни мача, 2 загуби; голово съотношение 8:12; точки — 2.

4. „Народна войска“ — 3 мача, 0 победи, 1 равен мач, 2 загуби; голово съотношение 4:10; точки — 1.

Когато се завърнахме в родината, ние не заживяхме с мисълта, че на турнира в Чехословакия сме последни затова, защото такива са били възможностите ни. Ние видяхме, че имаме сили да се придвижим решително напред. И ние анализирахме несполуките си. Анализирахме ги успешно. Смятам, че ползата от това пролича. Ние подобрихме играта си още в първите следващи срещи. . .

СРЕЩУ „АКАДЕМИК“ СЕ РЕАБИЛИТИРАХМЕ

В предпоследния кръг от турнира за купата на Съветската армия „Динамо“ игра в Плевен срещу тамошния „Спартак“ и трудно победи с 1:0. Нашият отбор се изправи срещу „Академик“. По това време студентският отбор бе един от най-добрите в страната. И не бе случайно, че деветдесетте минути на нашия мач преминаха при напрегната игра, при опити за стрелба, но и при геройска защита. И двата отбора не можаха да постигнат гол. Това наложи да се изиграят две продължения от по 15 минути. Но и в тях нулевият резултат не бе променен.

На следващия ден ние отново играхме срещу „Академик“. Този път нашите усилия бяха увенчани с успех. Отбраната ни показа сигурна игра. Изпъкна полузащитната линия Цанов—Стоянов. Централният защитник Манолов успя да неутрализира напълно най-опасния нападател на „Академик“ — Трендафилов. По-резултатно игра в този мач и нападението ни. Ние водехме резултата още до почивката — 2:0, а спечелихме мача с 4:1. Головете за нашия отбор постигнаха Стефанов (2), Благоев и Панайотов, а за „Академик“ — Бегея.

С тази победа отборът ни се класира за финала срещу „Динамо“. Това бе един от големите ни успехи през годината. Този успех бе и реабилитация за двете загуби от „Академик“ в срещите за първенство.

ИСТОРИЯТА СЕ ПОВТАРЯ

Трета година вече ние мерехме сили с отбора на „Левски“ в решителни срещи за първенство на страната (1948 година) и за купата на Съветската армия (предишната година и сега). Трета година тези решителни срещи протичаха при много напрегната игра между равностойни противници. И развръзката идваше след драматичен развой: първите ни срещи завършваха наравно, вторите — също наравно и победителят се излъчваше при третото преиграване.

Така се повтори историята и сега.

Първият ни мач след две продължения завърши наравно — 1:1.

Във втория мач резултатът бе отново равен — пак 1:1.

Победителят бе определен едва в трети мач, и то пак след две продължения от по 15 минути с минимален резултат 1:0.

Нека си припомним развоя на тези решителни срещи.

НУЖЕН ЛИ НИ БЕШЕ „БЕТОНА“?

Първата финална среща с „Динамо“ бе на 26 ноември. Мачът се състоя на стадион „Народна армия“. Присъствуваха 30 000 любители на футбола. Между тях имаше и много гости от провинцията, дошли специално да наблюдават най-шумния мач на футболния сезон. . . Нашият отбор се яви в следния състав: Герински—Цветков, Манолов, Насев—Цанов, Стоянов—Стефанов, Божков, Панайотов, Благоев, Русев. С най-добрия си отбор се представи и „Динамо“: Андреев—Илиев, Димчев, Клева—Дойчинов, Петров—Цветков, Георгиев, Димитров, Хранов, Томов.

Удобни положения за откриване резултата имаше още с първите ходове на играта. Пропуск направи Стефанов пред вратата на „Динамо“, последва го Томов пред нашата врата. Играта бе напрегната, изпълнена с много напрежение. В 12-та минута имах една добра възможност. Овладях сигурно топката и стрелях твърде опасно, ударът бе силен и топката профуча, но край гредата. . . В 28-та минута при борба за топката се срещнаха Панайотов и Дойчинов. Схватката бе остра, защото и моментът бе напрегнат — току пред самата врата. Дойчинов получи тежка контузия и напусна терена. Във футбола това наистина може да се случи. Основно задължение на всички състезатели е естествено да играят колкото е възможно по-внимателно. Но когато неизбежното така или иначе дойде, също основно задължение на играчите е да не се поддават на нервите си, да не се поддават и на реагирането на част от публиката, която не винаги е в състояние да разбере истинското положение, при което е станало нещастието. . . Какво се печели от това, че някой ще се опита „да връща“! — Нищо повече от едно излишно, още по-силно изнервяне. . . Така се получи и в случая.

С взаимни пропуски започна играта и в новото полувреме. В 61-та минута сбаче едно напредване на дясното крило Цветков позволи на Хранов да изпрати топката с глава в нашата врата. „Динамо“ поведе резултата с 1:0. Мнозина вече предричаха и изхода на срещата — победа за нашия противник. Отборът на „Народна войска“ обаче показа в следващите минути силна морално-волева подготовка. Той не се огъна пред психологическото въздействие на открития резултат. Обратно — той заигра по-самоуверено, притисна противника си, обсади неговата врата. Наистина и „Динамо“ правеше опасни напредвания. Пропуските бяха еднакви. И все пак в 75-та минута ние успяхме да изравним — гола отбеляза Панайотов. Това дойде като резултат на нашия натиск. „Динамо“ бе изненадан от изравняването и разстроен. Ако на терена имаше отбор с преимущество в тези решителни моменти на мача, това беше нашият отбор. Беше настъпил така нареченият „психологически момент“ на състезанието. Ние трябваше да го използуваме. Ние имахме и морално-волеви, и физически сили за това. Но не зная по чие внушение ние започнахме да обръщаме повече внимание към завардване на собствената си врата. Предоверявахме се на физическата си подготовка и разсъждавахме: „Нашият противник няма да издържи; после ще дойдат двете продължения и в тях ние ще се наложим. . .“ Това сигурно е било в главата ни, когато „бетонирахме“ вратата си. . . А двете продължения не донесоха нищо ново и състезанието завърши при резултат 1:1.

Изводът?

Като си припомня сега за развоя на този мач, мисълта ми неволно се спира около парливия въпрос за „бетона“ и около пропуснатата възможност да спечелим мача, без да усложняваме сами и без това тежката обстановка на решителния финал. . . Какво трябваше да направим? — Отговорът е единствен: да засилим напредванията, да стреляме повече, да нападаме и само да нападаме!. . . Ние обаче се увлякохме към подсилване на отбраната. Това беше погрешно, особено за такъв мач, в който се гони победа. . .

Иска ми се обаче да отбележа и следното: не трябва да се мисли, че подсилването на защитата, прибягването до така наре-

чения „бетон“ е погрешна стъпка при всички случаи. Не! Бетонът като един от вариантите в тактическия арсенал на футболистите трябва да бъде отречен, ако стане правило в играта на един отбор, ако се появява на терена още в първите минути на мача, още в началото му, още през първата половина на играта. Но ако един сравнително по-слаб отбор издържи напора на превъзхождащия го противник и към края на мача поведе резултата или получи възможност за равно голово съотношение, или дори за почетна загуба, никой не трябва да упреква този слаб отбор, ако помисли да „бетонира“ за няколко минути вратата си! Та този отбор естествено трябва да помисли сериозно да заварди своя, с мъка изтръгнат успех! В този смисъл отдръпването на един състезател от нападението, който за известно време получава защитни функции, е оправдана постъпка. „Бетона“ и в този случай обаче не трябва да означава само безразборно отбраняване. Обратно, макар и с по-малко нападатели, отборът трябва да действува маневрено, да заангажира постоянно вниманието на противника си, да го респектира. . .

Но в такова положение ли бяхме ние на финала?

— Не, ние изравнихме, ние диктувахме развоя на играта, ние чувствувахме сили у себе си да объркаме още повече противника и да го победим. А да го победим в такъв мач, не означаваше само да получим „две точки“, а нещо повече: да завършим един турнир като победители! И затова осъждам в себе си постъпката ни да пренебрегнем нападението, да отместим погледа си от вратата на противника към нашата собствена врата. Това в никакъв случай не беше необходимо!

ТОПКАТА КОМАНДУВАШЕ ИГРАЧИТЕ

Преиграването на финала за купата на Съветската армия стана на следния ден. А бяхме в края на ноември. Времето бе дъждовно, теренът разкалян. По него на много места имаше локви. Трудно бе да се движиш по такъв терен, а камо ли да играеш.

Отборите се явиха с промени в съставите си. „Народна войска“: Геренски—Цветков, Манолов, Футеков—Цанов, Стоянов—Богданов, Божков, Минев, Василев, Стефанов; „Динамо“: Еленков—Динев, Илиев, Клева—Георгиев, Петров—Цветков, Такев, Димитров, Хранов, Томов.

Въпреки лошото време трибуните бяха отново изпълнени с около 30 000 зрители.

Футболният съдия Т. Стоянов току-що бе оповестил началото на играта, бяха изминали само две минути от мача, и нашият отбор поведе резултата. Водачът на нашето нападение Минев ми подаде топката, аз я изпратих силно към вратата на „Динамо“ и тя спря в мрежата — 1:0 за нас. Цялото първо полувреме премина при равна игра, затруднявана от неудобствата на размекнатия, кален терен. Много от пропуските бяха и поради тежестите на терена. За недисциплинираност бе отстранен от игра Хранов от отбора на „Динамо“. Неговата съдба последва и Цанов. Двата отбора останаха с накърпени състави — по 10 души.

След почивката „Динамо“ продължи играта със засилена амбиция. Той упражни доста продължителен натиск към нашата врата. Трудно беше на такъв терен да се действува сигурно за ликвидиране на редицата опасности. И при едно разбъркване Такев успя да изравни резултата — 1:1.

„Играта“ продължаваше.

Аз не иронизирам, като поставям думата игра в кавички. Но състезателите и на единия, и на другия отбор бяха изцяло подчинени на трудностите на терена. И се получаваше така, че не те командуваха топката, а обратно, тя ги командуваше. Стигаше се до смешни положения. Твърде често подаванията не постигаха целта си, защото топката спираше някъде, а играчът продължаваше да тича напред, очаквайки я. При други случаи някой я подритваше уж леко, за да се придвижи само на няколко метра, а тя се хлъзгаше и продължаваше напред. . . От една страна, всичко това беше смешно, а от друга, тъжно за слабия ни поглед върху особеностите на обстановката и за начина, по който трябваше да играем. . . Разбиране ли нямахме в онния дни, или бяхме много напрегнати в играта, та не разсъждавахме? Може би и едното, и другото. . .

Така мачът завърши отново наравно — 1:1. Налагаше се да мерим сили още веднаж.

НАЙ-ПОСЛЕ

В полуфиналния кръг от турнира за купата нашият отбор игра срещу отбора на „Академик“. Редовното време на мача не бе достатъчно да се излъчи победител. Проведохме още 30 минути игра. Резултатът остана пак равен, нулев. На следния ден играхме отново. Тогава, както отбелязах вече, ние победихме с 4:1.

Явихме се на финала. До него имахме само два дни, и то не за отпочиване, а по-скоро за съсредоточаване към новата битка на терена. Пак не бяха достатъчни деветдесетте минути. Пак имаше продължения. И след тези 120 минути игра победителят не бе определен.

И ето, на следващия ден отново напрежение. Сега и теренът бе един опасен противник. Пак играхме деветдесет минути, а резултатът бе отново равен — 1:1. Наложи се да се изправим с отбора на „Динамо“ в трети, решителен финал. До него имаше наистина няколко дни за отпочиване, но можеш ли да почиваш, когато знаеш, че ти предстои не какъв да е мач и не срещу какъв да е противник, а мач решителен, мач с първенеца на страната, в който трябва да се излъчи носителят на купата на Съветската армия!. . . И този път срещата продължи повече, отколкото обикновено — пак 120 минути. И най-сетне имаше победител — това бе отборът на „Динамо“. Той спечели с минималната разлика 1:0. До тази загуба в продължение на 12 дни ние играхме пет мача или 540 минути. Само финалът бе равен на 330 минути!

ФАТАЛНИЯТ ЪГЛОВ УДАР

Третият финал се състоя на 3 декември. В ранния следобеден час трибуните на стадиона бяха запълнени до последно място. Повече от тридесет хиляди души очакваха с нетърпение появяването на състезателите на терена. Знаеше се, че ще има пак промени в съставите. И те бяха наложени както от умората, така и от недостатъчно добрата игра на някои състезатели. А за двата отбора важеше и наказанието, наложено на Хранов и на Цанов, провинили се на предишния мач.

Нашият отбор беше съставен така: Геренски—Футеков, Манолов, Насев—Стоянов, А. Панайотов—Минев, Божков, П. Панайотов, Василев, Стефанов. Отборът на „Динамо“: Андреев (Еленков)—Динев, Илиев, Клева—Димчев, Петров—Цветков, Такев, Димитров, Георгиев, Томов.

Много вълнуващи моменти имаше и пред двете врати още със започването на състезанието. Но и много пропуски. И така без резултат, при 0:0, завърши първото полувреме, така приключи и втората половина на играта.

Пак продължения!

В първото от тях ние имахме възможност да открием чрез Минев. Но той не можа да реализира изгодния момент. После топката бе пренесена към нашата врата. Беше отбита в

ъглов удар. Фаталният ъглов удар. Томов прехвърли точно пред вратата, Футеков, вместо да отбие топката, изведнаж, кой знае защо, се наведе. Дали беше подочул някакво подвикване от вратаря ни, или сам в тази десета или стотна част от секундата бе преценил, че е по-добре да остави топката на Геренски?. . . И топката спокойно преодоля нашия защитник. Тя летеше към вратата. Там беше Геренски. Вратарите, добрите вратари, рядко остават да бъдат изненадани. Те са готови да се намесват при всички случаи. В този случай обаче Геренски беше неподготвен. Той се беше предоверил на своя защитник. Сигурен беше, че той ще отбие топката. Но когато Футеков се наведе и я пропусна, топката продължаваше хода си, удари се в ръката на Геренски и влетя във вратата. Това беше единственият гол. Това беше победният гол.

Мнозина виждаха причината за нашата загуба в тройния финал за купата и в промените, които се правеха в отбора ни. И това беше вярно. В нашия състав се налагаха смени. Те трябваше да се направят. И се правеха. А това не беше лека работа. Трудно е да се замести един състезател не само с равностоен, но и с по-добър. Този процес изисква спокойно наблюдение. И смените са най-успешни, когато се правят на по-леки мачове. А през цялата година ние почти нямахме такъв случай. За нас всички срещи бяха напрегнати. Срещу нашия отбор всички играеха с пълни сили, с най-голямо мобилизиране. За нас всяко състезание беше голямо изпитание. . . И все пак подмяната в отбора вървеше успешно. Ние загубихме в тройния финал, но новите ни играчи придобиха опит, спечелихме и в обиграването на отбора като цяло. Идваха нови срещи през новата година. В тях сигурно ще се представим вече по-успешно — за наша радост, за радост на ръководителите ни, за радост на войската, чиито представители се явяваме на спортния терен, за радост и на хилядите от трибуните, които все повече ни засвидетелствуваха своята обич!. . .

ДВОЙНИ ПЪРВЕНЦИ НА РЕПУБЛИКАТА

— Денят се познава от сутринта!

Така хилядите приятели на футбола в цялата страна оцениха проявите на отбора ни още в контролните срещи през първите месеци на 1951 година.

— Военният отбор ще свири сега първа цигулка. Той ще атакува първото място в групата на майсторите. Той ще спечели и купата на Съветската армия. Той ще ни представя с успех и в международните срещи.

И те не се излъгаха!

Минала беше кризата в отбора ни. Той беше улегнал. Беше вече един здраво сплотен колектив, в който всеки тежеше на мястото си, всеки допълваше с играта си своя другар, всеки по отделно и всички заедно се ръководеха от една цел: да се представи достойно спортът на народната войска във всички футболни прояви — вътрешни и международни — състезателите на нашия отбор да бъдат винаги в най-добрата си форма и да подпомагат успешното съставяне на националната единадесеторка, на която през следващата година предстоеше отговорно участие във футболния турнир на петнадесетите олимпийски игри в Хелзинки. Там щяха да се съберат представители на народите от цял свят. Там всички щяха да си подадат дружно ръка и да манифестират своето единство в борбата за траен мир. . .

ЗАПОЧНАХМЕ НАИСТИНА ДОБРЕ

Първата ни среща в новия шампионат бе на 25 март в гр. Варна. Играхме срещу местния „Спартак“. Победихме с 3:0. Два гола до почивката постигна Стефанов. Победата затвърди във второто полувреме Миланов.

Стартът беше радващ.

Ние повторихме успеха и на следващото състезание в Плевен срещу тамошния „Спартак“. Дори спечелихме още по-голяма победа — 5:0. През цялото време на мача нашият отбор диктуваше играта, той беше пълен господар на терена. Играта се водеше бързо, с дълги накръстни подавания, които обърк-

ваха нашия противник. И в резултат — пет гола! Те бяха отбелязани по следния ред: в първото полувреме от Михайлов и Цанов, след почивката — от Михайлов, Стефанов и Цанов.

В третия по програмата мач ЦДНВ (новото наименование на военния отбор) трябваше да играе на софийски терен. Столичната публика очакваше с нетърпение армейските футболисти. Тя се стече масово на стадиона за състезанието ЦДНВ — „Червено знаме“ (София). Тя поздрави сърдечно футболистите. Награждаваше ги многократно за успешната им, резултатна игра. До края на първото полувреме нашият отбор водеше с 2:0. Красив бе първият гол, постигнат от Стефанов с глава. След почивката Миланов от летяща топка покачи на 3:0. Червенознаменци се бяха объркали. Те сами постигнаха гол във вратата си — 4:0. Леко покачи Василев на 5:0. . . Ние бяхме видимо доволни от големия успех. Но тези, които по-спокойно наблюдаваха мача отвън, имаха пълно основание да изискват от нас още повече. Те с право ни критикуваха: „Твърде рано преди края на мача снижихте темпото. А трябваше да използувате естествения развой на мача и да увеличите успеха си!“

Четвърта победа постигнахме в срещата си с отбора на „Строител“. Двата гола отбелязаха Русев и Стефанов (от 11-метров удар). „Макар че не играха така убедително, както срещу „Червено знаме“ — писа в. „Народен спорт“, — представителите на ЦДНВ показаха своя несъмнен напредък. . .“ Играта не бе на особена висота, защото имаше разлика в качествата на двата противника. През първото полувреме отборът на „Строител“ все пак можа да окаже съпротива на военните и дори на няколко пъти застраши вратата на Кекеманов. Военните също пропуснаха редица възможности за откриване. След почивката обаче ЦДНВ разгърна, макар и не напълно, играта си и очерта пълно превъзходство. Така дойде и победата.

Първенството продължаваше. Нашият отбор се бе утвърдил начело на таблицата за временното класиране с четири победи от състоялите се четири срещи — без загуба, без равен резултат — с 8 точки от 8 възможни и с отлична голова разлика 15:0.

Но срещу нашите колеги от Пловдив — ДНВ — завършихме наравно — 0:0. . . След големите ни победи в първите мачове малцина очакваха такъв резултат в срещата ни с пловдивчани. Развоят на играта обаче показа, че нашият противник съвсем не бе за подценяване: той игра с много голяма воля за

победа, с бързина, с подчертана издръжливост. В нашата отбрана, от друга страна, не се чувствуваше навсякъде сигурност, а нападателите стреляха недостатъчно. И ако ние завършихме мача с поделена победа — 0:0 — това се дължи до голяма степен на добрата в този мач игра на Манолов, Насев и на вратаря Кекеманов.

В ЧЕСТ НА БОРБАТА ЗА МИР

На Първи май — празника на международната работническа солидарност — националните комитети за защита на мира в България и Румъния уредиха другарски футболни срещи в Букурещ и София. В нашата столица гостува отборът на „Динамо“ (Букурещ) и се срещна със софийския си едноименник. Ние отпътувахме за Румъния и бяхме гости на „Армата“ (Букурещ). Това бяха първите международни срещи през годината. И двете състезания завършиха наравно — 0:0.

Мачът ни в Букурещ премина при много бързо темпо. До средата на първото полувреме ние имахме инициативата, но не можахме да я използуваме. После починът премина у домакините. Редяха се твърде опасни моменти и пред двете врати. Четиридесетхилядната публика очакваше всеки момент гол.

Полувремето обаче завърши без никакъв гол. След почивката първи наложиха надмощие футболистите на „Армата“. Нашата отбрана действуваше безпогрешно. Особено изпъкна Манолов. После започнахме да диктуваме играта ние. Но пак се редяха пропуски пред румънската врата.

Десет минути преди края на срещата, когато играта бе изравнена и най-малко се очакваше изненада, левият защитник на домакините Розиано се провини в наказателното поле и съдията Ст. Деяк отсъди 11-метров удар. Футболистите на „Армата“ наведоха глави. Публиката зашумя. — Ето, българите ще спечелят вече мача! . . .

Топката бе поставена на бялата точка в наказателното поле. Всички се издърпаха встрани. Съсредоточен към нея, се загледа румънският вратар Войнеску. Той наблюдаваше и нашия състезател Цанов, който бе определен да изпълни удара.

В такъв момент наистина се решава понякога съдбата на цял мач. Определеният да изпълни удара състезател се явява представител на целия отбор. Към него се отправят съвети, всеки се чувствува задължен да му даде някакви специални указания, но наказателният удар да бъде превърнат в гол. . . А и самият състезател има свой план: той си е наумил: „Ще бия

точно ей там, вратарят проявява слабост в тази посока, положително ще успея. . .“

Чу се отривистият сигнал на съдийската свирка. Последва и ударът на Цанов. Несполучливо! Пропуск!. . .

Така мачът завърши наравно — 0:0.

Двата отбора в тази среща бяха представени от следните състезатели: ЦДНВ: Кекеманов — Цветков, Манолов, Насев — Цанов, Стоянов — Миланов, Янков, Божков, Василев, Русев; „Армата“: Войнеску — Завода II, Балинт, Родеану — Молдован, Боне — Молдовеану, Роман (Серфьозо), Драган, Завода I, Бъдеанту.

Макар да пропусна победата си, нашият отбор се представи много добре в румънската столица. Единодушна бе преценката на цялата румънска спортна общественост за задружната ни игра, за физическата ни издръжливост. . .

СРЕЩУ „ДИНАМО“ — 2:1

След завръщането от Букурещ на нашия отбор предстоеше една от решителните срещи в първенството на страната. Трябваше да играем срещу „Динамо“.

Противникът ни изненада още с първите ходове на мача с много напориста игра. Целият отбор хвърли сили напред. Ние, разбира се, действувахме добре организирано. Отбраната ни беше в известна степен улеснявана и от твърде шаблонната игра на нападателите на „Динамо“ — смените на места ставаха еднообразно, прекаляваше се с подавания на къси разстояния. А и двата отбора грешеха, че не опитваха стрелба към вратата. Причина за това беше може би увличането по плътното покритие, което принуждава да се води така наречената „борба за първа топка“, но това значи само да се отбие топката при едни случаи, а при други — да се подаде „някъде“, но къде, как — в тези подробности никой не се опитваше да навлезе. . . Така полувремето завърши наравно — 0:0.

По същия начин се водеше играта и след почивката. Едва в 71-та минута нашият нападател Янков успя да се освободи от отбраната на „Динамо“, би остро и така откри резултата. След три минути обаче пробивният състезател на „Динамо“ Димитров бе изпуснат, вратарят ни Кекеманов бе излязъл напред и за изравняването бе нужно само да се отправи топката в опразнената врата. От този момент ние напрегнахме повече силите си и това даде резултат: десет минути преди края на мача покачихме чрез Миланов на 2:1. Победата бе изтръгната.

Но до завършването на мача имаше още време. Победата трябваше да се задържи. И ето, на мен бе дадена отговорна задача — да играя отдръпнат назад, да подсигурявам отбраната. Значеше ли това обаче, че целият ни отбор се отказва от своите нападателни действия? — Не, може би точно сега, когато ние приложим тактически вариант за подсилване на отбраната, играехме още по-нападателно. Ние съчетахме успешно защитните и офанзивните действия. И победихме!

СЛЕД 6:0 — ЗАГУБА С 0:1

В деня, когато ние победихме „Динамо“ с 2:1, нашият най-опасен конкурент в първенството — софийският „Спартак“, завърши в гр. Варна наравно — 1:1 — мача си със своя местен едноименник. Във временната таблица за класирането ние се изравнихме със „Спартак“. Имахме по равно число точки — 11. Ние обаче запазихме първото място поради по-добрата си голова разлика.

Четири дни след това ние гостувахме в Русе. В един мач, преминал изцяло при наше пълно преимущество, победихме местния отбор „Торпедо“ с 6:0. Съотношението на постигнатите и допуснатите в нашата врата голове нарасна — 23:1.

Програмата за мачовете ни от първенството бе за нас посъстена. След нови три дни играхме срещу софийския „Спартак“. В този именно мач ние претърпяхме първа загуба в шампионата. Победиха ни с 1:0. . . След отбелязването на гола отборът ни разстрои играта си. Настъпи нервност, която не можахме да преодолеем. Губехме първи мач — това ни подействува твърде сковаващо. . . Във второто полувреме направихме някои разместванията в нападението, но и те не ни помогнаха. Ние сами помогнахме на противника си да ни победи. Не бива да се мисли обаче, че това беше случайна победа. Не, „Спартак“ я спечели заслужено. В това първенство заедно с нас той бе най-добрият отбор.

ДЕВЕТ ПОРЕДНИ ПОБЕДИ С ОБЩ РЕЗУЛТАТ 33:1

В шампионата през 1951 година и във всичките си други прояви по това време ние бяхме амбицирани да се представим с успех, който да съответствува на създадените ни прекрасни условия за подготовка, който да отговаря на нашите възможности. Колективът ни бе споен, в неговата игра се чувствуваше задружност, пробивната му сила бе явно подобрена, отбраната

играеше далеч по-сигурно в сравнение с миналото. . . И наистина следващите ни състезания потвърдиха всичко това.

Първенството продължаваше.

В следващия по програмата мач ние играхме срещу „Торпедо“ от Димитрово. Победихме с 3:0. После гостувахме в Пловдив и победихме тамошния „Локомотив“ с 5:0. Заредиха се шест състезания на софийски терен. И в шестте мача постигнахме хубави победи: с „Академик“ — 2:0, със „Спартак“ (Сталин) — 1:0, с „Торпедо“ (Плевен) — 5:1, с „Червено знаме“ (София) — 2:0, със „Строител“ — 1:0, с русенския „Торпедо“ — двуцифрен резултат 12:0 — най-големия резултат, който е постиган в историята на нашето вътрешно първенство, и с ДНВ в Пловдив — 2:0. В 9 мача нашият отбор отбеляза 33 гола, а допусна във вратата си само един.

ЗАГУБИХМЕ ОТ „СПАРТАК“, ПАК С 0:1

От март до края на юли отборите от групата на майсторите бяха съсредоточили вниманието си в напрегнатите мачове за първенството в страната. Едни се бяха устремили още от началото към първите места. С резултатите си на терена те доказваха, че наистина заслужават да се борят за тях. Това важеше за нашия отбор и за отбора на софийския „Спартак“. Други единадесеторки имаха незавидната участ да се отскубват от опашката на градацията. Там се бяха залостили торпедовци от Русе и Плевен. Застрашени от изпадане бяха и някои софийски отбори.

През август на отборите бе даден едномесечен отдих.

И веднага след това, на 2 септември, програмата предвиждаше мач между лидерите на шампионата — ЦДНВ и „Спартак“ (София). „Спартак“ ни победи отново с 1:0. . . Когато прелиствам сега изрезките от репортажите за мача, спомням си някои наистина интересни изводи. Те важат конкретно за това състезание. Но те имат значение и за други случаи. . . Вестник „Народен спорт“ писа:

„. . . Развръзката на този напрегнат мач дойде в средата на второто полувреме, когато Андонов получи една чиста топка от Станков и след като премина Манолов, изпрати неспасяемо в мрежата на ЦДНВ. До този момент, а и след това отборът на военните имаше надмощие. Той превъзхождаше главно в постройката на играта, която се отличаваше със сигурна връзка между отделните играчи, смислени комбинации и широко придвижване на полузащитници и нападатели.

Футболистите на ЦДНВ безспорно бяха по-добрият колектив на терена. И въпреки това те напуснаха футболното поле победени. На какво се дължи това? Причината преди всичко трябва да се търси в психологическото състояние на двата отбора. За играчите на ЦДНВ този мач бе връх на нервно напрежение, тъй като евентуалната победа в полза на военните би ги направила безспорни първенци. Това даде своето отражение върху играта на ЦДНВ. Неговите състезатели бяха неспокойни и пропуснаха редица изгодни положения пред вратата на своя противник, а пред своята врата допущаха често грешки, които предизвикваха опасни моменти.

Отборът на „Спартак“ прояви по-голямо спокойствие, което стана и най-силното му оръжие. За спартаковци срещата бе също така много важна, но все пак постигането на победата бе повече въпрос на престиж. Изключително сигурната игра на тяхната отбрана и особено на вратаря Соколов, който демонстрира висока класа, допринасяше още повече за успокояването на играта. Сигурни за своята врата, спартаковци съсредоточаваха своето внимание в използуване на изгодните моменти за атака на противниковата врата. И макар че те нападаха рядко и откъслечно, можаха да завършат една атака сполучливо и да постигнат победата. . .“

Какво да прибавя към това?

Загубихме от един достоен партньор на терена, който бе съумял да мобилизира по-правилно силите си, който се оказа по-устойчив морално. . . Все пак в първенството водехме ние. И когато в следващия мач победихме „Академик“ с 3:1, изравнихме се по броя на играните срещи със „Спартак“ (по 19) и имахме преднина в спечелените точки: ЦДНВ — 33 точки и голово съотношение 59:5, а „Спартак“ — 31 точка и голова разлика 23:5.

ТРЕТИЯТ НЕУСПЕХ В ШАМПИОНАТА

Бяха изминали само три дни от мача ни с „Академик“ и нашият отбор се яви отново на терена за един тежък двубой с „Динамо“.

ЦДНВ имаше вече променен състав: Геренски — Цветков, Манолов, Насев — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов (Михайлов), Миланов II, Стефанов. По-друг бе сега и отборът на „Динамо“: Андреев — Динев, Илиев, Клева — Димчев, Кръстев — Стоянов, Кардашев, Попдимитров, Такев, Димитров.

За този мач преценка направи държавният треньор Стоян Орманджиев. В своя отчет той писа между другото:

„. . . След началния сигнал на съдията върху тревистия терен се разви силно оспорвана борба. Динамовци бяха по-често в наказателното поле на военните. В десетата минута Димитров неудържимо премина Цветков, прехвърли на Стоянов, но неговият удар бе неточен. Военните отговориха с контранападения, които не достигаха вратата, защото защитата на динамовци лесно се справяше с четиримата нападатели на военните и погрешно изтегления назад център-нападател Панайотов. Близко стоящите до него свръзки Такев и Кардашев зорко следяха действията на Панайотов, а освен това изнесената напред защита на динамовци даваше удобна позиция на централния защитник Илиев да осигурява тила на отбраната и при нужда сполучливо да излиза срещу Панайотов. За завладяване средата на терена голяма заслуга имаше правилната игра на страничните полузащитници Димчев и Кръстев. Спечелили средата на терена, а заедно с това и инициативата в играта, динамовци започнаха организирано и систематически да застрашават вратата на военните. Димитров често напускаше своята зона за игра и създаваше числен превес в зоната на топката. Това внасяше смущение в защитата на военните. В 17-та минута Стоянов с хубав удар от въздуха заби неспасяемо в горния ляв ъгъл. 1:0 за „Динамо“. След отбелязания гол динамовци продължиха със същото темпо. Защитата на военните не покриваше успешно нападателите на динамовци. Цветков, Манолов, Насев в повечето случаи губеха в единоборството. След 35-та минута ЦДНВ се организира по-добре, но това не трая дълго. . .

След почивката нападението на военните се активизира. Панайотов бе заменен от Михайлов, обаче динамовци отново овладяха инициативата. Техните атаки бяха по-стремителни и опасни. В 71-та минута Попдимитров с хубав удар с глава покачи резултата — 2:0 за „Динамо“. В следващите минути темпото на играта не спадна. Свръзките на динамовци подчертано изпълняваха своите отбранителни функции, а тримата напред изнесени нападатели се бореха за всяка топка и създадоха много удобни положения за удар във вратата. Военните напредваха с къси, претрупани подавания, които не даваха резултат.

Динамовци спечелиха заслужено победа с 2:0. Тактически играта бе спечелена от тях, за което помогна голямата воля и достатъчната физическа подготовка. . . На военните не им

липсваше физическа подготовка, но причините за неуспешно проведения мач се коренят в недостатъчната психическа устойчивост, воля и разумна увереност в своите сили. . .“

Оценката бе твърде поучителна за нас. Ние трябваше да се вгледаме в нея. Ние трябваше да направим задълбочен извод за срещата — да видим в какво точно ни е превъзхождал противникът и защо, в какво сме отстъпвали ние и поради какво сме допуснали да бъдем победени. Наистина от първенството ни оставаха само още два мача. Но изводите ни бяха нужни за другите състезания: предстояха срещите от крайния кръг на турнира за купата на Съветската армия, предстояха ни и отговорни международни изпитания. Ще допуснем ли повърхностно отнасяне към тези изводи? — Не! Ние трябва да се учим преди всичко от грешките си, да се учим и от положителното, което е показал противникът. Той ни е победил, значи победата му не е случайна. Ние трябва да я анализираме и всичко, което е положително в нея, да го използуваме.

ВОЕННИЯТ ТУРНИР В УНГАРИЯ

Хубавата традиция, на която бе поставено начало през предната година, да се уреждат турнири на военните футболни отбори от народнодемократичните страни, продължи и сега. Вторият пореден турнир се състоя в Унгария по случай годишнината на Унгарската народна армия. Пак бяха събрани най-добрите футболисти. Пак бяха наблюдавани твърде интересни срещи. За нас те бяха много полезни. Нашите отбори обикновено уреждат малък брой международни състезания. А точно на тях се кове майсторството. Нашите футболисти имат прекрасни заложби. Тях и треньорите ги учат добре. Няма треньор, който да не желае напредъка на своите състезатели по отделно и на отбора като цяло. Но в този сложен процес е необходимо и нещо друго. И то именно се придобива от участие в състезания с непознати противници, за които знаеш само, че са добри. Но в какво се състои това „друго“. — Очевидно в техническите прийоми, в тактическата мисъл на състава! Всичко това ти е обяснявано от треньора, ти го разбираш, участвуваш дейно в разборите, подчертаваш, че този или онзи състезател, че този или онзи отбор се представя успешно поради точно тези му действия, но за да го разбереш напълно, необходимо ти е, както се казва, да го усетиш на собствения си гръб в развоя на напрегнатата среща. . . От виденото в такъв двубой ти не само научаваш това, което ти липсва в играта, но се и окуражаваш

някак си — установяваш, че и ти можеш да действуваш така, както постъпва превишаващият те в техника и тактика противник. . .

Не зная греша ли, но военните турнири, в които участвува нашият отбор, спомогнаха извънредно много за техническото и тактическото ни израстване, улесниха ни да разкрием някои скрити дотогава възможности. Нашата игра бе преценявана задълбочено. На състезанията от военния турнир ние получихме високо признание от изтъкнати познавачи на футбола.

С АТК ОТНОВО НАРАВНО

Стари, познати горе-долу противници се срещнаха във втория военен турнир. Участвуваха отборите на „Хонвейд" (Будапеща), АТК (Прага), ЦДНВ (София). Гостува и военен отбор на Китайската народна република.

На 23 септември 1951 година в Будапеща нашият отбор се срещна с АТК (Прага) в мач от втория дружески военен турнир (резултат 2:2) Преди започване на състезанието играчите бяха поздравени от воини на Унгарската народна армия, които поднесоха цветя

Нашата първа среща в турнира бе с АТК. Мачът се състоя в Будапеща, на стадион „Дожа". Състезанието бе наблюдавано от повече от 45 000 зрители. ЦДНВ се яви в такъв състав:

Кекеманов — Цветков, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов, Василев, Стефанов.

Българският отбор започна мача много успешно. Още в 7-та минута Миланов откри резултата, а в 15-та Василев го покачи на 2:0. В края на полувремето чехословашките футболисти намалиха на 2:1 чрез гол, постигнат от опитния Пажицки. Нашето надмощие бе явно. Ние го очертахме и във второто полувреме. Но вместо да покачим резултата в своя полза, допуснахме изравняване; Пажицки използува едно неразбирателство между Кекеманов и Манолов и за втори път прати топката във вратата ни. В следващите минути имахме нови възможности, но не ги използувахме. И мачът завърши наравно — 2:2.

Защо изпуснахме една сигурна победа? Та нали още в първите 15 минути водехме с 2:0? Толкова ли бяха силите ни? — Не, но ние се успокоихме твърде рано, може би проявихме и подценяване на противника. Ето, това ни доведе до изравняването. . .

ПЪРВИЯТ МАЧ С „ХОНВЕЙД"

Не само резултатът, но и добрата игра на отбора ни послужиха за засилване интереса към следващата ни среща с „Хонвейд". Мачът се състоя на градския стадион в Дебрецен (Унгария). И макар да валеше дъжд, играта на българските и унгарските футболисти бе наблюдавана от 15 000 запалени приятели на футбола, които нищо не може да спре, когато предстои интересен мач!

На мокрия, хлъзгав терен в Дебрецен двата отбора се явиха в следните състави: „Хонвейд": Грошич — Ракоци, Лорант, Баняй — Божик, Вароши — Хорват, Кочиш, Барта (Будай), Пушкаш, Баболчай; ЦДНВ: Кекеманов—Г. Цветков, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов, Василев, Стефанов.

Играта в първото полувреме бе равностойна. Повече възможности за гол обаче имаше българският отбор. Стефанов още в първата, а след това и в седмата минута не можа да използува изгодни положения. Пропуснати бяха моменти, които даваха възможност ЦДНВ да поведе резултата. А вместо това първи откриха унгарците. В седмата минута Барта използува едно удобно подаване и през ръцете на нашия вратар изпрати топката в мрежата.

Във второто полувреме устремът бе засилен. Ние виждахме, че можем успешно да играем срещу „Хонвейд“. Какво от това, че срещу нас бе почти прославеният национален отбор на Унгария!. . . В нашия отбор сега бяха направени промени: вместо Енишейнов играеше Насев, вместо Стефанов — Русев. В 50-та минута обаче на десния фланг в нашата отбрана се получи пробив. Баболчай го използува, прехвърли топката на Кочиш и той покачи на 2:0. . . Но нашият устрем не беше пречупен. Обратно, ние засилихме атаките, очертахме надмощие. И в резултат на това в 65-та минута след индивидуален пробив на Миланов резултатът бе променен — 2:1. Сега ние гонехме изравняването. В унгарското нападение също бе направена смяна. Вместо Барта център-нападател бе сега Будай. Той се оказа и щастлив заместник: пет минути преди края на мача на него се удаде да покачи резултата на 3:1.

В този мач, макар че бе победен, отборът на ЦДНВ се представи много добре. В играта се чувствуваше сигурност. И резултатът можеше да бъде съвсем друг, ако нападателите бяха по-резултатни, ако стреляха по-често и по-точно, ако не бяха непростимите пропуски от началото на мача. . . Заслужава да се спомене и една друга подробност от развоя на това състезание: нашият вратар Кекеманов успя да спаси 11-метров удар, изпълнен от световно известния футболист Пушкаш!

ХУБАВА ПОБЕДА В БРАТИСЛАВА

Военният турнир през тази година се проведе, така да се каже, на две части. Отборите-участници играха помежду си отначало в Унгария; домакинът „Хонвейд“ зае първото място в неофициалното до тоя момент класиране. Футболистите от Унгария, България и Чехословакия отпътуваха след това за Чехословакия, за да продължат борбата там. В числото на участниците сега бе включен и военният отбор на Китайската народна република.

Нашият първи мач в продължението на турнира се състоя в Братислава. Играхме срещу АТК. Стадионът бе изпълнен с повече от 25 000 зрители. Интересът към мача бе много голям.

Когато нашият отбор се отправи към стадиона, ние неволно си припомнихме, че с футболистите на Чехословашката народна армия сме мерили сили вече три пъти. Първата ни среща бе през октомври 1949 година в София, тогава АТК ни победи с 1:0. На следната година се срещнахме в Острава и завършихме двубоя наравно — 2:2. При същия резултат завърши и неотдавнашното ни състезание в Будапеща. И ето, сега щяхме да се изправим един срещу друг отново. Ще победим ли? — Можем и трябва да победим! Нашият отбор вече бе израснал, бе придобил опитност, която трябва да се използува разумно.

На терена двата отбора се подредиха така: ЦДНВ: Кекеманов — Цветков, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Янков, Миланов, Панайотов, Василев, Стефанов; АТК: Бенедик — Янкович, Артон, Слободич — Гашпарек, Провалил — Пешек, Пажицки, Вокоун, Мащек, Били.

Надмощието на нашия отбор се почувствува още с първите ходове на играта. То бе отразено и в резултата — в седмата минута той бе открит от Панайотов. В играта ни се чувствуваше лекота, сигурност. Макар да играех вече на един нов за мен пост — страничен полузащитник, — аз пак не забравях, че крайната цел във футболните срещи е отбелязването на голове, и затова опитвах да подпомагам стрелбата на нападателите ни. В 29-та минута, макар да бях на около 30 метра от вратата на АТК, аз изпратих със силен удар топката към вратата. Това бе изненадващ удар и докато вратарят се намеси, топката опъна мрежата. Така отборът на ЦДНВ поведе с 2:0.

След почивката ние направихме смени в отбора. На вратата застана Геренски, вместо Панайотов влезе Михайлов. Инициатива в играта имахме пак ние. Към средата на полувремето Миланов направи типичен, устремен пробив, който завърши с отмерен удар, и с това резултатът бе покачен на 3:0. И мачът щеше да завърши при този твърде изразителен резултат, ако в края на играта при ъглов удар Пажицки не бе отбелязал с глава почетния гол за своя отбор.

Многохилядната публика многократно награждаваше с аплодисменти нашата успешна игра през целия мач. Ние превъзхождахме явно в бързина, издръжливост и устрем, а не отстъпвахме и в техниката. Ние бяхме явно по-добрият отбор. . .

* * *

Мачът ни с АТК се състоя на 3 октомври. Два дни след това програмата предвиждаше да играем срещу китайския военен отбор. Той току-що бе съставен, състезателите му не бяха още обиграни, нямаха рутина за международни мачове. За нас този отбор не беше равностоен противник и затова му противопоставихме състав, в който участвуваха повечето от резервните ни играчи. Все пак ние превъзхождахме и победихме с големия резултат 9:1. Головете отбелязаха: Божков — 4, Миланов II — 2, Янков, Василев, Стефанов — по 1.

ПРОПУСНАТА ПОБЕДА СРЕЩУ „ХОНВЕЙД“

Турнирът вече завършваше. От резултатите на всички проведени състезания бяха определени двата отбора, между които трябваше да се излъчи победителят. Тези два отбора бяха „Хонвейд“ и ЦДНВ.

Мачът се състоя на 7 октомври на стадиона на Чехословашката народна армия в Прага. За интереса към срещата говори най-добре присъствието на повече от 60 000 зрители. Те очакваха с нетърпение появяването на отборите на терена.

„Хонвейд“ се представи с най-добрия си състав: Грошич — Ракоци, Пати, Баняй — Божик, Вароши — Будай II, Кочиш, Будай I, Пушкаш, Баболчай. Ние се явихме със сравнително обиграната вече единадесеторка: Геренски — Цветков, Манолов, Насев — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов, Василев, Стефанов.

Първите четиридесет и пет минути от състезанието завършиха при нулев резултат. Ако се вгледа човек само в тази подробност, ще заключи: равностойна игра. Това е, разбира се, вярно, но не бива да се мисли, че не е имало удобни моменти за откриване. Такива се появяваха и пред двете врати. Нападателите опитваха и опасна стрелба. Но отбраните и особено вратарите свършиха доста работа.

В съблекалнята ние се уверявахме взаимно, че и срещу „Хонвейд“ може да се играе успешно. Ето, завърши първата половина от мача, а ние сме напълно равностоен противник. Какво трябва да правим по-нататък? Да продължим със същия устрем! Унгарците ни превъзхождат със своето техническо умение. Те имат и по-голям опит. Но ние ще устоим с бойката си игра, с издръжливостта. . .

Седем минути след подновяване на играта обаче „Хонвейд“ ни изненада: дясното крило Будай II изпрати топката в нашата врата. 1:0 за „Хонвейд“. Ние се огънахме. Срещу силен противник трябва да се играе разумно и с неотслабващо темпо. В петнадесетата минута на полувремето ние бяхме в нападение. Срещу унгарците бе отсъден далечен наказателен удар. Не си спомням дали отбраната построи стена и дали тя бе плътна, или разредена. Спомням си само, че когато застанах зад топката, чувствувах прилив на непознати сили. Отборът ни трябва да изравни резултата. Изравняването трябва да се получи от този наказателен удар, от моя точен и отмерен шут към вратата. . . Засилих се, топката излетя бомбено и. . . постигнахме изравняване.

Радостта ни бе голяма.

А една минута след това поведохме резултата — 2:1 — чрез гол, постигнат от Миланов. Два на един! И сега ни предстоеше най-отговорната задача: да продължим с устрема си, да не отстъпваме, да задържим победата! Това не беше непостижимо. Ние продължавахме да нападаме. Очертахме и надмощие. Можехме и да покачим отново. Но унгарската отбрана работеше безпогрешно, тя париираше всичко. . . В тези напрегнати минути пролича какво голямо значение има опитността, рутината. Ние допуснахме пропуски поради прибързване или суетене, а в същото време отборът на „Хонвейд“ започна постепенно да овладява играта, да ни притиска. Той бе преодолял настъпилото смущение и бавно, но сигурно инициативата премина в него.

Така настъпи седемдесет и осмата минута на мача. Срещу нас бе отсъден 11-метров удар. Наблюдателите отстрани твърдяха, че чехословашкият футболен съдия Вълчек е пресилил. Наказателният удар бе превърнат в гол от Пушкаш — резултатът стана 2:2. Това още не решаваше всичко. Имаше още десетина минути до края. В нашия отбор обаче настъпи известно смущение, отсъждането на най-тежкото наказание във футбола, при това незаслужено, се бе отразило върху играта на някои състезатели. И отборът ни притъпи своя устрем. По-често започнаха да се проявяват грешки в действията на отделни състезатели.

Оставаха седем минути, шест, пет. . .

Четири минути преди края на срещата Геренски напусна прибързано вратата, център-нападателят на „Хонвейд“ забеляза грешката на българския вратар, прехвърли го с топката, а с това осигури и победата за своя отбор. Загубихме с 3:2. Първото място в турнира спечели отборът на „Хонвейд“.

В този мач ние играхме технически добре. Чехословашкият спортен печат даде висока оценка за нашия отбор. Той подчерта, че за една година футболистите на ЦДНВ са повишили чувствително майсторството си.

* * *

В историята на нашия отбор срещата с “Хонвейд“ в Прага с право заема челно място. Тя е една от най-сполучливите ни прояви. Същевременно обаче тя е и твърде поучителна.

В решителното второ полувреме ние изравнихме, а след това поведохме. Това ни окуражи. Помислихме, че противникът е вече объркан, защото имахме почин в играта. Обаче

големият отбор, какъвто безспорно е „Хонвейд“, съумя да се справи с кризата. Ето тук е скритата тайна на майсторството. Състезателите на „Хонвейд“ знаеха, че има още минути за игра, не отслабваха, а постепенно засилваха темпото на споената си игра и в резултат достигнаха до победата. На пръв поглед това е дребна, несъществена подробност — случило се, ще каже някой!. . . Не! Аз и сега смятам, че ако в явно подобрената игра на нашия отбор понякога нещо липсва, то е, че при осигурена победа поотпускаме играта си, твърде отрано смятаме, че нищо не е в състояние да ни я отнеме, а при други случаи — като тоя в мача ни с „Хонвейд“ — не постъпваме така, както унгарците: да засилваме темпото и натиска, да продължаваме с нападенията, да гоним упорито и победата, и по-добрия резултат. . . Нека не ми се сърдят състезателите от моя отбор и от националната единадесеторка. Но ако прехвърлят в паметта си някои мачове така, както правя аз сега, ще видят, че съм прав. И ще се уверят, че малко нещо е необходимо, за да отстраним тази слабост. . .

ПАК В ШАМПИОНАТА

От турнира в Унгария и Чехословакия се завърнахме с повишено самочувствие. Но в България ни очакваха още отговорни състезания. Трябваше да приключим с първенството, трябваше да участвуваме и в крайния кръг от турнира за купата на Съветската армия.

На 14 октомври беше предпоследната среща по програмата на шампионата. Гостувахме в Димитрово и победихме тамошния „Торпедо“ с 2:0. След нови единадесет дни в София срещнахме пловдивския „Локомотив“ и го победихме с 1:0.

Това бе и последната среща от първенството.

Около него се разрешиха всички спорове. Завърши и нашият двубой със стегнатия отбор на софийския „Спартак“, който единствен ни следваше в борбата за първото място. Ние излязохме победители. Спечелихме републиканското първенство с 37 точки и голово съотношение 62:7.

В ТУРНИРА ЗА КУПАТА: 4:0, 3:1, 3:0

Интересно започна крайната фаза от турнира за купата на Съветската армия. Някои отбори играха по няколко пъти, за да излъчат победителя.

Нашият първи мач бе с футболистите на ВМС. Отборът ни очерта пълно надмощие и макар да пропусна 11-метров удар,

до почивката водеше с 2:0. Нови два гола постигнахме и във второто полувреме.

На 30 октомври беше следващият ни мач със „Строител“ (София). Нашата инициатива бе очертана още с първите прояви на състезанието. В 35-та минута Д. Миланов откри резултата със силен удар. Шест минути преди края на полувремето А. Миланов с глава покачи на 2:0. Във второто полувреме Стефанов превърна в трети гол отсъдения пред вратата на „Строител“ 11-метров удар. По-късно „Строител“ постигна своя почетен гол.

Така нашият отбор достигна до полуфинала. Противник ни беше „Динамо“. В двата мача за първенство ние си бяхме поделили победите — в първия кръг 2:1 за нас, във втория — 2:0 за „Динамо“. Интересът към това състезание беше много голям. Стадион „Народна армия“ бе изпълнен до последно място. Отборите се явиха с възможно най-добрите си състави. ЦДНВ: Кекеманов — Цветков, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Д. Миланов, Янков, Панайотов, Василев, Стефанов; „Динамо“: Еленков — Динев, Илиев, Клева — Димчев, Кръстев — Стоянов, Кардашев, Попдимитров, Такев, Димитров (Дойчинов).

През целия мач инициативата бе в наши ръце. Ние диктувахме темпото на играта. Действувахме спокойно, демонстрирахме успешна комбинативна игра, съчетана с устрем, бързина и добра стрелба във вратата. В тази среща ние направихме сполучливи опити да покажем и нещо ново, извлечено от мачовете ни от военния турнир в Унгария и Чехословакия — участие, когато това се налагаше, на целия отбор в отбрана (но за съжаление не показахме и обратното), бързо и активно включване на полузащитниците при атакуване на вратата. . .

През първото полувреме ние постигнахме гол чрез Янков. Когато след почивката пак Янков увеличи резултата на 2:0, в отбора на „Динамо“ настъпи объркване. Някои състезатели започнаха да играят грубо, други смениха местата си (напред, в нападението, премина защитникът Ат. Динев!). Нашата уверена игра продължаваше и чрез Миланов резултатът бе покачен на 3:0.

ОТНОВО ФИНАЛИСТИ И ПОБЕДИТЕЛИ!

През последните години беше станало нещо като правило: наближи ли крайната среща от турнира за купата на Съветската армия, единият от финалистите ще бъде непременно военният

отбор. . . Така бе през 1949 година; с отбора на „Левски“ играхме три пъти, за да излъчим победителя. Така бе и през следващата година, три срещи ни бяха необходими с футболистите на „Динамо“, за да определим носителя на купата. Тези финали не бяха успешни за нас, достигахме до победата, а не съумявахме да я задържим.

Сега наш противник беше отборът на „Академик“. През годината той се представи много добре в състезанията за първенство. Убедително достигна и до финала за купата. Студентите-футболисти срещнаха отпор само в първата среща от крайния кръг — с пловдивския „Локомотив“; те победиха с 2:0 след три мача. После дойдоха победите над плевенския „Спартак“ с 3:1 и над втория отбор в страната — софийския „Спартак“ — с 3:2.

Финалът се състоя на 7 ноември — в деня на годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. . . Стадион „Народна армия“ пак бе изпълнен. Публиката очакваше да види и втория голям успех на нашия отбор — да спечели купата, да стане двоен шампион за годината. Имаше, разбира се, и подръжници на „Академик“, които не мислеха така.

ФИНАЛЪТ

Нашият отбор се яви в такъв състав: Кекеманов — Цветков, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов, Василев (Ан. Миланов), Стефанов; „Академик“: Кюпев — Василев, Финков, Чипев — Крамаренко, Априлов — Бегея, Вулов, Трендафилов, Спасов, Конаков (Самсаров).

. . Играта започна.

Още в първите минути пролича, че ще се развие голяма борба между два достойни противника. Пред двете врати се заредиха напрегнати моменти. Разгорещени схватки ставаха и в центъра на терена. На преден план бе „борбата за първата топка“. Тя бе като че ли особено важна за „Академик“, защото в нея се виждаше единственият начин да не се позволи на нашия отбор да развие своята типична игра, наситена с бързина, издържани комбинации и остри пробиви към вратата.

Направихме пропуски и ние, и студентите. Ударите на едните и другите нападатели позволиха на вратарите да се проявяват. Финалът беше наистина напрегнат.

Първата половина на мача премина без голове. След почивката темпото бе по-слабо, но интересните моменти не преста-

ваха. Първостепенна роля сега започна да играе нашата по-добра физическа подготовка. Нашите състезатели бяха по-издръжливи, по-добре сложени физически, превъзхождаха и в техниката и това помогна постепенно да се наложим в играта. Състезатели от нападението ни започнаха все по-често да се явяват непокрити, а нападенията на студентите оредяха. И ако „Академик“ все още продължаваше да се съпротивява, то бе, защото волята за борба у студентите-футболисти бе наистина висока. Тя ги крепеше до последната минута на мача.

Резултатът бе все още 0:0.

Трябваше да продължим борбата в нови две допълнителни полувремена от по 15 минути.

Някъде към края на първото продължение Стоянов овладя топката, прехвърли я на Панайотов, той напредна с нея и би остро. Вратарят на студентите плонжира и отби опасната топка. Но опасността не бе преминала. Винаги предвидливият при такива положения Миланов и сега изникна като издън земя, намеси се бързо, енергично, без каквото и да е забавяне — и с удар с глава изпрати топката във вратата на „Академик“.

1:0.

Това бе решителният момент. Студентите не издържаха в новото продължение, ние запазихме постигнатия резултат, а с това спечелихме и победата.

БРАВО, ЦДНВ!

Завърши не само финалът за купата! Завърши целогодишната борба по футболните терени в страната за републиканското първенство и за купата на Съветската армия. В историята на българския футбол се вписаха две големи съревнования, които са свързани с първия голям успех на отбора на ЦДНВ, първо място в шампионата, първо място и в турнира. . . Малък ли е този успех!

Ние, състезателите от отбора, двоен първенец — чувствувахме този успех някак си по-особено, по-ограничено: борили сме се през цялата година, достигнали сме до двойната победа и това е награда за нашите усилия. . . Хилядите зрители от трибуните обаче твърде често оценяват нашите успехи или неуспехи по-нашироко, взират се и в техните подробности. Те се радваха първо от двойната ни победа, но те бяха доволни и от порасналото майсторство на отбора, на състезателите, радваха се от това, че от нашия успех печели изобщо българският футбол. . . И когато завърши напрегнатият финал и

над стадиона се понесе сърдечно, многогласно „Браво, ЦДНВ!“ — в този поздрав бе включена и вярата на хилядите приятели на футбола, че нашият отбор може да расте още повече, че той трябва да расте, за да представлява с чест името на българския спорт, на скъпата родина!. . .

На финала с „Академик“ бяхме играли в продължение на 120 минути, а сега, след края на мача, силите не само че не ни бяха напуснали, а напротив, напираха, напираха. . . Хилядната публика не напускаше трибуните.

7 ноември 1951 година. За нашия отбор това е важна дата: тогава стана награждаването ни по случай двойния успех — спечелихме първенството на страната и купата на Съветската армия-освободителка

Вдъхновено приветствено слово към армейските футболисти-победители произнесе председателят на ВКФС генерал-полковник Владимир Стойчев

На терена излязоха трите отбора, класирани на призовите места в шампионата — ЦДНВ, „Спартак“ и „Динамо“, както и вторият финалист от турнира за купата на Съветската армия — „Академик“. Тук бяха и футболистите от плевенското село Пордим, спечелили републиканското селско първенство по футбол. . . Предвождани от нашия отбор, състезателите направиха почетен кръг — обиколиха игрището, и събраха отново много, много сърдечни поздравления. Най-често се чуваха възгласите: — Браво, ЦДНВ!

Заоглеждах приятелите си, другарите от отбора, в очите им пламтеше гордостта на изпълнения дълг: да победиш в едно трудно съревнование, да излезеш пръв, да станеш шампион на републиката — това не е малко!. . .

С Манолов и Миланов бавно снехме от високите мачти червения и трицветния флаг на шампионата. Тържествено завладяха стадиона звуците на съветския и българския химн.

Футболният сезон бе закрит!

ДРУЖЕСКА ОБМЯНА НА ОПИТ

И след официалното закриване на сезона на нас, футболистите от ЦДНВ, предстояха още отговорни състезания. През октомври и ноември в страната ни гостува съветският отбор „Шахтьор“ (Сталино). Той проведе четири срещи, от които спечели три: срещу сборен отбор на профсъюзните спортни организации в София — 2:1, срещу „Торпедо“ (Димитрово) — 1:0 и срещу сборен състав на Пловдив — 8:2.

Мачът ни с „Шахтьор“ се състоя на стадион „Народна армия“. Хубаво, слънчево бе времето на 10 ноември. По трибуните бяха заели места повече от 30 000 столичани. Имаше и много гости от провинцията. Интересът към гостуването на съветски спортисти в нашата страна винаги е бил голям.

Гостуването на съветските спортисти в нашата страна винаги се е превръщало в голямо радостно събитие. В края на 1951 година ни гостува футболният отбор на „Шахтьор“ от Сталино

Скъпите гости посрещнахме още на летището. Фоторепортьорите насочиха апаратите първо към нас, капитаните, на „Шахтьор“ — Пономарьов, и на ЦДНА — Божков

Дружеската среща за обмяна на опит бе ръководена от съветския футболен съдия Н. Латишев, известен в много европейски страни. Отборите се явиха на терена в следните състави: ЦДНВ: Кекеманов — Цветков, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов, Василев (А. Миланов), Стефанов; „Шахтьор“: Иванов — Крижевски, Самарин, Гомес — Алпатов, Петров — Сочнев, Ворошилов, Пономарьов, Колесников (Гулевски), Фомин (Гавриленко).

Характерен белег за целия мач бе неговата напрегнатост, динамичност, все по-засилващо се темпо и сполучливо демонстрирано майсторство при другарски проведена игра. Както и на предишните срещи, отборът на „Шахтьор“ показа подчертана задружност и единомислие, умение да се играе само с едно докосване до топката. Това правеше играта на съветските футболисти извънредно бърза, устремна, опасна. С такъв

тактически подход „Шахтьор“ в началото на мача получи превес и само енергичната намеса на Кекеманов предотврати откриване на резултата. Състезателите на „Шахтьор“ играеха с всички сили, организираха напредванията си още от крайната отбрана. Особено изпъкваше улегналият ляв защитник Гомес. Той пласираше добре обработени топки на Петров, Пономарьов, Фомин, Гавриленко. Наложи се с играта си и полузащитната линия — Петров и Алпатов. Тяхната прекрасна

На стадион „Народна армия“ ние с Пономарьов отново си стиснахме дружески ръцете — това беше, преди да започнем мача

физическа издръжливост и рутина им даваше възможност да следват тила на собственото си нападение, да го подхранват разумно и да бъдат опасни стрелци към нашата врата. Нападателите обаче, за разлика от предишните срещи, сега нямаха възможност да са така резултатни. В много случаи те неправилно концентрираха играта все у Пономарьов. Това довеждаше до неравномерно разпределение на усилията, очертаваше признаци на стандартност и по такъв начин задачата на нашата отбрана се улесняваше. . .

Ние знаехме силата на съветския футбол, бяхме наблюдавали играта на „Шахтьор“ и се бяхме подготвили сериозно за двубоя. В наше лице гостите срещнаха наистина достоен партньор. Ние играхме не само с типичната борбеност и устрем, а и със сцепление, задружност и правилна връзка между отделните линии. В целия мач не отстъпвахме по технически възможности и тактически замисъл.

Нападението ни даде доста удари към вратата на „Шахтьор“. Това нагледно доказваше, че имаме всичките възможности да ликвидираме с една типична слабост на нашия футбол. В нашата предна линия обаче пак се прояви прекалено и неразумно задържане на топката. Това пречупваше устрема на напредванията, които ние със Стоянов се стремяхме да организираме и направляваме. Сигурно игра нашата крайна отбрана, макар че допусна и някои грешки. В тоя мач показахме и нещо ново: Манолов при удобни случаи устремно се врязваше с топката напред към вратата на „Шахтьор“. Това бе изненадващо и полезно. Наистина неговата зона се оголваше, но ние — целият отбор — в такива случаи действувахме задружно. На неговото място обикновено отивах аз и отбраната се преорганизираше. . .

Когато на футболния терен се срещнат достойни един за друг, равностойни противници, изходът на мача довежда до много голове в двете врати или до нулев резултат. В нашия случай се получи второто. Дружеската ни среща завърши наравно — 0:0.

Със своята игра на този мач нашият отбор още веднаж доказа, че заслужено носи титлата двоен първенец на републиката за годината. . .

ОЩЕ ЕДНА ЗАСЛУЖЕНА ПОБЕДА

В края на ноември между футболистите на България и Румъния бяха уредени състезания и в двете страни. У нас гостува отборът на „Фламура Рошие“ от гр. Арад, а в Румъния — софийският „Динамо“. Срещите ни с румънските футболисти са твърде полезни. Ние сме съседи. Дунав не ни дели, а ни обединява. По-често трябва да се състезаваме — и в нашата страна, и в Румъния. От това имаме взаимна полза: опознаваме се, обменяме опит — футболът в Румъния има трайни традиции.

Интересът към гостуването на „Фламура Рошие“ в България бе твърде голям. В него участвуваха редица национални състезатели. В румънското първенство за годината отборът бе заел четвърто място, но у нас той пристигна подсилен. С играта си в първите срещи той остави добри впечатления: в София

срещу „Академик“ румънските футболисти победиха с 2:1, а в Плевен завършиха наравно — 1:1 — срещу тамошния „Спартак“. И макар че времето на 5 декември бе студено, на стадион „Народна армия“ бяха дошли повече от 20 000 зрители, за да наблюдават третия мач на „Фламура Рошие“ с отбора на ЦДНВ.

Съдия на срещата бе Йордан Таков. И в този мач нашият отбор се яви в установения вече състав: Кекеманов — Цветков, Манолов, Енишейнов (Насев) — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов, Василев, Стефанов. Силен бе и румънският състав: Кръстнич — Ваш, Бакуц, Фармати — Сухапек, Зилай — Войтош, Мерчеа, Вади (Ковач), Печовски, Филоти.

През първото полувреме ние играхме срещу вятъра, който беше доста силен. Това спъваше нормалната игра на отбора ни и улесняваше състезателите на „Фламура Рошие“ да създават твърде опасни положения пред вратата ни. Въпреки това към средата на полувремето ние успяхме да преодолеем първоначалния натиск и установихме до почивката свое надмощие. То обаче не можа да бъде използувано. Полувремето завърши без голове.

Веднага след подновяване на играта, още в 46-та минута, дясното крило на „Фламура Рошие“ Войтош постигна гол в нашата врата. Това не ни демобилизира. Ние хвърлихме сили напред, обсадихме напълно румънската врата. Играта стана нервна. Отсъдени бяха доста наказателни удари към „Фламура Рошие“. Резултатът обаче дълго време остана непроменен. Едва в седемдесетата минута Панайотов изпрати топката в румънската врата — 1:1. Отборът на гостите бе смутен. Нашите футболисти, обратно, използуваха правилно този психологически момент и още по-настойчиво продължиха да атакуват. Така трябва да се действува при подобни моменти. И като плод на непрестанния натиск отборът на ЦДНВ можа да постигне чрез Миланов втори гол — това беше и победният гол на мача.

Спечелихме заслужено с 2:1.

СПЕЧЕЛИХМЕ ОЩЕ ЕДИН ТУРНИР

Сезонът за футболните мачове у нас започва обикновено от началото на март и продължава до края на ноември. Това е и най-подходящото време. Всъщност обаче времето за футболни прояви е доста удължено. Ние започваме подготовката

още през януари, а състезания уреждаме и през целия декември.

— Но кога почивате? — ще запита някой.

За футболистите почти няма периоди за почивка. Те са заети с постоянни състезания и трябва винаги да са в добра състезателна форма, а това значи, че между всеки два мача трябва да се провеждат по две-три, а понякога и повече тренировки. Това е производствената работа на изтъкнатите спортисти и от нея те нямат основание да се оплакват. Обратно, те трябва да напрягат сили, да се усъвършенствуват, за да дават все по-качествена продукция. . .

Отежнена откъм състезателни прояви бе за нас 1951 година. След дългия низ състезания от шампионата, след мачовете от турнира за купата, след международните срещи у нас и в чужбина предстоеше ни участие и в турнира, уреден от Градския комитет за физкултура и спорт.

Това съревнование започна в края на ноември и завърши в края на декември. Някои отбори се отказаха. За нас обаче бе въпрос и на чест — трябваше да сме на първо място в списъка на участниците, трябваше да сме на първо място и в крайното класиране.

На 9 декември, само няколко дни след тежкия мач с „Фламура Рошие“, ние играхме срещу „Строител“. Трудно беше да се играе при особената обстановка — разкалян терен, студено време, мъгла. Ние победихме с големия резултат 4:2. На полувремето водехме с 1:0. Головете за нашия отбор постигнаха Д. Миланов — 3 и А. Миланов — 1.

В следващата ни среща обаче се изправихме пред един амбициран противник — „Червено знаме“. До почивката той водеше с 1:0, а мачът завърши при краен резултат 1:1. На този мач ЦДНВ игра в състав: Геренски — Ракаров, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Миланов, Янков, Панайотов (Михайлов), Миланов II, Стефанов. На следния ден при преиграването нашият отбор бе извлякъл поука от неуспешното си представяне, яви се на терена достатъчно мобилизиран и наложи преимущество през цялото времетраене на играта. Спечелихме заслужено с 2:0 чрез голове, отбелязани от Миланов и Стефанов.

Така достигнахме до финала. За четвърти път през годината трябваше да се срещнем с „Академик“. Мачът се състоя на 27 декември на игрище „Юнак“. Теренът беше кален, времето — хладно. Нашият отбор бързо подчерта добрата си игра и наложи надмощие. Отбелязахме и първи гол. „Академик“

играеше несвързано, необичайно слабо. Нямаше и помен от играта му в предишните ни състезания и особено във финала за купата на Съветската армия. Неговата слаба игра повлия като че ли и на отбора ни. Ние бяхме постигнали до почивката

Съставът на ЦДНА, който спечели първенството на републиката през 1951 година (от ляво на дясно): Божков, Кекеманов, Геренски, Панайотов, Манолов, Ракаров, Енишейнов, Г. Цветков, Цанов, Стоянов, А. Миланов, Михайлов, Янков, Стефанов, Янев, Колев, Д. Миланов

и втори гол, бяхме осигурили победата си и това ни демобилизира. Студентите, обратно, след почивката пооправиха играта си, амбицираха се, наложиха дори териториален превес. За наше щастие те не съумяха да дадат точни и опасни удари и резултатът остана непроменен. Ние победихме за четвърти път през годината стегнатия студентски отбор и излязохме първенци и в турнира на ГКФС.

Към заслужените успехи прибавихме още един!

РАВНОСМЕТКАТА

1951 година е една от най-плодотворните за футболистите на ЦДНВ.

През цялата година футболният отбор на ЦДНВ участвува в 38 официални състезания, бе победител в 29, завърши на-

равно четири и загуби само 5 състезания. Головото съотношение е 101:22. . . Кой друг отбор в нашата страна може да се похвали с такъв голям успех! Та ние сме играли средно по един официален мач на седмица, победите ни във всичките срещи представляват 76%, а на всеки мач сме отбелязвали средно по 2,6 гола!

Нашите големи успехи през тази година не могат да се обясняват с някакви случайности. Не е случайно да завоюваш двете най-големи отличия — победата в републиканското първенство и в турнира за купата на Съветската армия! Не е случайно да приключиш с положителен баланс международните си изпитания! Не е случайно да излезеш победител в един допълнителен, силен местен турнир!. . . Отборът израсна. Той се наложи като най-добър в страната. Във всички мачове— вътрешни и международни — футболистите на Народната армия демонстрираха вече качествен футбол и с това успешно представяха страната в отговорните срещи с отбори от чужбина. В сравнение с миналото отборът беше пораснал и морално-волево. Повиши се нападателната сила на отбора, а с това и неговата резултатност — 101 гола бяха отбелязани в състезанията. Линията на защитниците, която в началото на сезона показваше известна неувереност и неустановена понякога игра, бе вече заздравена. Моето изтегляне в отбраната също даде положително отражение; тази част от отбора вече не се ограничаваше със своите отбранителни функции, тя погледна по-нашироко, видя, че може и трябва да използува и координира умело защитните с нападателните задачи.

Много полезно бе за нас участието ни в големите военни турнири в Унгария и Чехословакия. Ние не само извлякохме поука от срещите си с опитните противници, но постигнахме и значителен успех. Класирането ни на второ място непосредствено след „Хонвейд“ потвърждава това. Потвърди го и единодушната оценка на специалистите в Чехословакия и Унгария. Видимият напредък на нашия отбор пролича и в срещата с известния съветски отбор „Шахтьор“, който гостува в нашата страна с явно подсилен състав. В играта ние бяхме не само равностойни, а и превишавахме. И не случайно треньорът на „Шахтьор“, заслужилият майстор на спорта В. Новиков, на съвещанието със софийския футболен актив каза:

„Аз считам ЦДНВ като най-добър ваш отбор — и технически, и тактически неговата игра е равна, от начало до край без никакво отпадане. Това говори за неговата класа!“

А спортният коментатор на Радио Москва В. Синявски допълни неговите мисли; той подчерта:

„ЦДНВ би участвувал успешно и в нашата група на майсторите.“

Нашият отбор стана достоен представител на укрепващия и придвижващ се напред български футбол. През цялата година състезателите от отбора показаха редица ценни качества, които обясняват успехите. На първо място трябва да се посочи голямата физическа издръжливост. Тя позволяваше на отбора да поддържа високо темпо в играта от първата до последната минута на състезанията. Нападението стана устремно, отбраната — още по-упорита. Между тях се осъществи добра връзка и разбирателство. Техническото и тактическото умение порасна и това развързваше ръцете на отбора да налага играта си, да я диктува в развоя на състезанията.

УСПЕХИТЕ НЕ ИДВАТ НИКОГА САМИ!

Не дойдоха случайно и нашите успехи. За тях имат на първо място заслуга загрижеността и дейното ръководство на физкултурния отдел при Централния дом на народната войска. Той наистина ръководеше отбора, грижеше се за него, контролираше пряко работата му чрез свои, обичащи работата си представители. Успехите се дължеха и на упоритата, системна и непрекъсната подготовка, която провеждаше треньорът на отбора, заслужилият майстор на спорта Крум Милев. Нашите тренировки не прекъсваха през цялата година. Те ставаха по строго определена програма и научно установен режим. За общите успехи допринесе твърде много и организацията на ДСНМ в отбора. Тя подпомагаше политическия растеж на състезателите, укрепваше дружбата ни, помагаше им навреме да видят и изживеят грешките си. Хубав, сплотен колектив бяхме ние по това време. На нас можеха да ни завиждат много отбори. . .

Но ще бъде наистина грешно, ако се помисли, че всичко в отбора ни е текло като по вода, че не е имало никакви слабости, че сме били за пример във всичко и при всички случаи. Имаше провинения в личния ни живот, в режима, имаше непростими грешки и в нашата учебно-тренировъчна и състезателна дейност. И вината беше наша, на състезателите. Някои продължаваха да се увличат в излишни самостоятелни прояви в играта и с това утежняваха не само собственото си положение, но излагаха незаслужено и честта на целия отбор. Не

можахме през годината да усвоим простата истина, че най-полезна е бързата игра с едно докосване до топката, с постоянно движение на играчите. Не можахме при всички случаи да показваме истински нападателен стил — стремително да се насочваме към вратата на противника, да отправяме по-навременни и резултатни удари към вратата. Имаше не един случай, когато ние, постигнали един-два гола, чувствувахме, че осигуряваме победата; това ни задоволяваше, успокояваше ни, отпускахме се. Не е незначителна тази подробност. И на нея би трябвало да се обърне внимание точно когато отборът има успехи. От нашия отбор може и трябва да се иска повече. Нашите успехи и тогава, и сега ни задължават целият колектив заедно с треньора да работи още по-упорито, да се бори срещу главозамайването, да премахва навреме слабостите. Наш дълг е да работим за непрестанно повишаване на майсторството ни. Само така ще издигнем на още по-високо равнище червеното знаме на футболния отбор на Централния дом на народната войска. . .

МОЖЕХМЕ ДА ПОСТИГНЕМ ПОВЕЧЕ

Зимният сезон беше в разгара си. По планинските склонове се състезаваха скиорите. Уреждаха състезания кънкьорите. Рано беше да се говори още за футбол.

Така мислеха мнозина.

А футболистите на ЦДНА (до сега ЦДНВ) бяха започнали вече подготовката си. Футболният сезон така или иначе наближаваше. Отборите трябваше да се явят в добра спортна форма. За нас — двоен републикански първенец през изтеклата година — това беше не само въпрос на чест, но и задължение.

Ние бяхме на лагер-школа в Петрич. Там климатическите условия благоприятствуват да се работи на открито, да се борави спокойно с топката, да се усъвършенствува техниката, да се обмислят нови тактически ходове. И резултатите от тренировката трябваше да се проверяват. Но ние нямахме равностоен противник. От нашите занимания постепенно се увлякоха местните футболисти. И на 3 февруари — твърде рано за нашия спортен сезон — ние проведохме първия си контролен мач със сборен отбор на града. Естествено победихме, и то с големия резултат 4:0. Три гола бяхме отбелязали още до почивката. На разбора отчетохме добро начало. Състезателите придобиваха добра физическа издръжливост. Зажаднели за топка, както се казва, нападателите се увлякоха в първото полувреме в по-резултатна игра. След почивката обаче им подействува слабата съпротива на сборния състав на Петрич. Това беше грешка.

Дълго време не можахме да намерим нов противник. Едва на 24 февруари ни гостува отборът на „Торпедо“ от Димитрово. Той също беше започнал по-отрано подготовката си. Играта бе напрегната, изпълнена с доста интересни перипетии. Първи ние отбелязахме гол малко преди почивката. Във второто полувреме пролича, че нашият отбор е набрал повече сили за издръжливост. Надмощието му беше явно. То пролича и от резултата. Победихме с 5:1.

Завърнахме се в София. Наближаваше първата ни среща по програмата от новото първенство. Тернировъчните занимания продължаваха. Продължихме и с контролните срещи. На 2 март

играхме срещу ВВС. Летците-футболисти също бяха провели добра работа през подготвителния период. Мачът ни протече при борбена, бърза игра. Направи впечатление най-вече подобрената физическа издръжливост на двата отбора. Ние победихме с 3:1. После играхме с отбора на „Червено знаме“ на разкалян, труден терен. Нито нашият отбор, нито футболистите на противника ни можаха да покажат нещо особено. Резултатът 2:1 в наша полза не ни радваше много — показахме слаба нападателна игра, нямаше постоянни и опасни удари към вратата. . . Може би се „пазехме“ за наближаващия шампионат. . .

ФЛАГЪТ БЕ ИЗДИГНАТ!

Хубава традиция е създадена у нас: при първия мач от шампионата да става тържествено, официално откриване, да се издига с подходящ церемониал флагът на първенството. Това изпълва с нов импулс състезателите. Те знаят, че започват участие в едно отговорно съревнование, че в него трябва да вложат всичките си сили, че това е борба не само за надмощие на един отбор над друг, а и за подобряване майсторството, за издигане на българския футбол.

Официалното откриване на шампионата за 1952 година стана в Пловдив на мача ЦДНА — „Локомотив“ на 16 март. Сутринта градът осъмна с дебела снежна покривка. Цяла сутрин възпитаниците на физкултурния техникум „Васил Левски“ и много физкултурници от града работиха с ентусиазъм и можаха да очистят снега от футболното игрище.

Хиляди любители на футбола от втория по големина град в нашата страна се стекоха на стадиона „Локомотив—Спартак“. Пред главната трибуна бяха строени нашият отбор — двоен първенец за миналата година, пловдивските отбори „Локомотив“, ДНА, „Спартак“, „Академик“ и др. Пъстрата спортна колона дефилира, направи кръг около игрището; после беше поздравена от председателя на републиканската секция по футбол Стефан Петров. От името на стоте хиляди футболисти в нашата страна аз дадох обещание, че ние, състезателите, ще работим ежедневно за повишаване на спортното си майсторство, ще се учим от напредничавия опит на съветските спортисти и спортистите от другите демократични страни, ще повишаваме идейно-политическото и общообразователното си равнище, за да бъдем достойни граждани на своята социалистическа родина; ще бъдем в челните редици на мощното движение

за мир в цял свят. . . Заедно със състезателя от „Локомотив“ Хр. Бъчваров ние издигнахме на високата мачта червеното и трицветното знаме на първенството.

Новият спортен сезон бе открит!

ЗАГУБИХМЕ В ПЪРВИЯ МАЧ

Първия удар по топката в началото на новия шампионат даде Панайотов. Мачът започна. Теренът бе силно разкалян. Той спъваше правилната игра. И двата отбора се бяха ориентирали към дълги прехвърляния. За такава тежка игра бе необходима добра физическа подготовка. Имаха я нашите футболисти, показаха я и състезателите от пловдивския „Локомотив“.

Първото полувреме премина без голове. Така продължи играта и след почивката. Ние нападахме по-често, очертахме надмоощие, но то се оказа безплодно. И в края на краищата получи се нещо куриозно: имахме инициатива, налице бяха всички условия да я използуваме, а загубихме мача!. . . След сбиването на играта в центъра, след слабите ни и неточни удари, след редицата пропуски на домакините се удаде да открият и да победят. Това стана във второто полувреме. Нашият вратар Геренски улови топката извън наказателното поле. Грешка! Срещу отбора ни бе изпълнен наказателен удар, настъпи разбъркване, което нападателят Василев използува и от няколко метра изпрати топката във вратата ни.

Имаше още време за игра, хвърлихме сили поне да изравним, но беше невъзможно — пловдивският отбор почувствува цената на голямата победа и успя да я запази.

В новото първенство стартирахме неуспешно. Лошо бе, че някои състезатели се поддадоха и на нервите си, та стана причина да бъдат предупреждавани от съдията. А младият Колев, който бе заел място вече в отбора, бе дори отстранен от игра. . .

С НОВИЯ ЧЛЕН НА ГРУПАТА — НАРАВНО

Втората ни среща по програмата от новия шампионат бе срещу „Локомотив“ (София) — новия член на групата. Нашата загуба в Пловдив бе амбицирала противника ни. И с почването на играта той хвърли всички сили напред. В третата минута на опитния Аргиров се удаде да посрещне топката от въздуха, би силно и постигна гол; вина за това имаше и нашият вратар Кекеманов.

Натискът на локомотивци продължи само десетина минути. После настъпи наш натиск, който продължи до края на мача. В 38-та минута Янков изравни. Ние имахме възможност и преди това да постигнем гол, да увеличим резултата и след това. Но нападателите ни се увличаха в индивидуални акции. Това бе още по-неправилно, като се има предвид, че отборът на „Локомотив“ се бе отдръпнал в собствената част от терена, бе сгъстил зоната си и в нея трудно можеше да се маневрира. Малко бяха случаите, когато се действуваше разумно — да се разреди противниковата отбрана, да се използуват пролуки в нея. Така постъпи Панайотов в 62-та минута на мача. Той поведе самостоятелна акция, устреми се наляво, увлече по себе си няколко души от отбраната на „Локомотив“, триково се освободи от тях, като прехвърли топката на свободния Янев. Той бе на десетина метра пред вратата, можа да обработи топката и би неспасяемо. Вратарят на „Локомотив“ Дошеков плонжира, но беше късно — топката спря в мрежата. Нашият отбор поведе резултата с 2:1. При развоя на играта ние имахме задължението да увеличим това голово съотношение, да затвърдим победата си. А допуснахме изравняване! И пак по наша вина: вратарят ни Кекеманов прояви грубост срещу централния нападател на „Локомотив“, отсъден бе 11-метров удар и това позволи на Аргиров да стане автор и на втори гол за своя отбор. Мачът завърши наравно — 2:2.

Не подобаваше на нас да започнем новото първенство с такъв неубедителен аванс: от два мача една точка и голова разлика 2:3.

МОЖЕМ ДА ПОБЕЖДАВАМЕ!

Убедителна, с 3:0, бе победата ни в следващия мач с ДНА на наш терен. Първия гол постигна Стефанов още в 7-та минута от 11-метров удар. Следващите два гола отбеляза Миланов — в 58-та и 84-та минута. Отборът игра слабо, а все пак постигна три гола. Ако бяхме действували съсредоточено, добре организирано, ние можехме да оставим добро впечатление не само с резултата, но и с играта си.

Това е било винаги по силите ни! Но ние не всякога сме ги използували. . . На мача ни с „Динамо“ се представихме вече по-добре. Може би и противникът ни амбицираше. За нашия отбор е вярно това, че той успява да се мобилизира само за по-големите мачове. Срещу по-слабите противници той проявява понякога и подценяване. Противникът може да те

изненада. Ти трябва да си винаги готов. И колко по-задължаващо е това за един отбор като нашия, който има хиляди привърженици из цялата страна!

Четвъртият ни мач по програмата от първенството с „Динамо“ бе пак в центъра на кръга. Играхме добре и спечелихме заслужено. Акциите ни бяха устремни, не забавяхме топката, бързо я обработвахме, пласирахме я на свободни състезатели. Заедно с връщащия се умело назад Колев ние двамата бяхме овладели центъра на игрището и оттук направлявахме напредванията на целия отбор, подпомагахме действията и на отбраната. В целия отбор се чувствуваше сигурност.

В 12-та минута спечелихме наказателен удар пред вратата на „Динамо“. Ударът изпълних аз — бих ниско, топката се провря напред, настана разбъркване, устремиха се към топката Миланов и Динев. Вратарят на „Динамо“ Еленков не очакваше бързата намеса на Миланов, който откри резултата. 1:0. . . Динамовци, разбира се, играеха твърде амбицирано. Но нашият отбор ги обезвреди. Отбраната им имаше доста работа. В нападението опасно действуваше единствен Димитров. . . В 34-та минута Миланов прехвърли умело топката в центъра, към нея се отправи Панайотов, пое я във въздуха със силен удар и я отправи към вратата на „Динамо“. Топката профуча край слисания Еленков. Той не можа да направи нищо. Само се наведе вътре във вратата и извади топката. Резултатът стана 2:0 за нас.

В средата на второто полувреме ни сполетя беда. Динамовският нападател Димитров би от около 30 метра висок, диагонален удар към вратата ни. Кекеманов, който неведнаж е ставал герой на мача със сигурната си игра, този път скочи неразчетено и не навреме, топката се изплъзна от ръцете му и влезе във вратата — 2:1.

В 74-та минута в нашия отбор направихме смяна — вместо Янков влезе Янев. Две минути по-късно именно Янев имà възможност да се прояви. Вратарят на „Динамо“ Еленков, вместо да изпрати топката силно напред, я подаде на защитника си Илиев, който бе близо до наказателното поле. Той искаше да я пласира на полузащитника Кръстев, но се забави. В този миг Янев хитро се провря между тях, отне топката от Илиев, напредна с нея към вратата, но правилно не отправи удар към нея, а подаде на съвършено непокрития Панайотов, който бе на десетина метра пред вратата. С лек удар той отправи топката и постигна третия гол за нашия отбор — 3:1. Хубава, заслужена победа.

ОЩЕ ТРИ РАВНИ МАЧА ПРЕЗ ПОЛУСЕЗОНА

1952 година бе олимпийска. През лятото в Хелзинки се състояха петнадесетите олимпийски игри. Нашата страна участвува и във футболния турнир. В подготовката за най-добро представяне на турнира представителният отбор на нашата страна провеждаше редица тренировъчни срещи. Уредени бяха за тая подготовка и международни контролни състезания. Основата на олимпийския отбор представляваше пак нашето ядро — ядрото на ЦДНА. И усилията ни бяха някак раздвоени. Не искам с това да извинявам не винаги успешното ни представяне в шампионата. Ние бяхме задължени — и тогава, и сега — да играем винаги добре, да представляваме и в собствения си отбор сплотен колектив, който в първенството да носи непрестанни успехи за спортната организация на военните, а в международните състезания на националния отбор — слава на родината. Но тогава ние се поувлякохме като че ли повече към олимпийския отбор. И затова допуснахме неравна игра в първенството. През годината наистина спечелихме отново първото място в шампионата, сега и разликата в точките между нас и следващия ни отбор беше по-голяма, но в някои мачове играехме под възможностите си. А как ще бъдем добри участници в националния отбор, когато в собствения си отбор понякога играем по-слабо, под възможностите си. . .

Първенството продължаваше.

Срещу „Академик“ и „Спартак“ (София) завършихме наравно — и двата пъти 1:1. С минимална разлика след това победихме „Ударник“ — 1:0. По-голяма победа постигнахме срещу отбора на ВМС — 4:1. В Плевен обаче в мача срещу тамошния „Спартак“ завършихме наравно — нито домакините, нито ние успяхме да постигнем гол. В двете следващи срещи — с ДНА в Пловдив и със софийския „Спартак“ — победихме с по 1:0.

НОРМАЛНАТА ПРОГРАМА БЕШЕ СПЪНАТА

Твърде често в моята спортна кариера като футболист съм си задавал въпроса: нормално ли е в едно вътрешно първенство участвуващите в групата отбори да са играли по едно и също време различен брой състезания? Не намалява ли такава програма не само интереса към проявите на шампионата, но и стимула у отборите и състезателите? Случайно ли в първенствата е въведен принципът на кръговете, в които участвуват едновременно или в близки дни всичките отбори? И защо

другаде, имам предвид страни като Унгария, Чехословакия, Румъния, Югославия, Съветския съюз, Италия, Франция, Англия и други, програмата може да се спазва, а у нас се получава така, че когато едни отбори завършват първенството, другите са още в средата му. . . Такова беше състоянието на първенството и през 1952 година. В първите дни на септември например плевенският „Спартак“ бе играл 17 мача, ДНА и „Спартак“ (Варна) — 16, пловдивският „Локомотив“, „Миньор“ и ВМС — 15, „Динамо“ — 13, „Локомотив“ (София) и „Ударник“ — 11, ЦДНА и „Академик“ — 9, а софийският „Спартак“ — само 7 мача. . . Каква реална представа можеш да имаш за силата на отборите в определени моменти от шампионата при това положение? Но не само това! При такава неестествена програма отборите играят някак си „със сметка“ — в състезанията не се влага открита, честна спортна борба, не се демонстрира изкуство, майсторство, а ако си много слаб, гледаш да те победят с възможно най-малък резултат или пък да прибавиш по някакъв начин една точка към актива си. . . Така изникнаха прословутите отбранителни варианти, така се наложи в нашата футболна история „бетона“.

Нередовната, ненормалната програма на шампионата през тази година утежни нашия отбор и с това, че трябваше да играем през два-три дни, за да догоним останалите отбори. На 4 и 7 септември изиграхме двете изостанали срещи от първия полусезон. След това се заредиха мачовете ни от сгъстената програма на втората част на шампионата.

В продължение на три дни играхме в гр. Варна срещу местните ВМС и „Спартак“. И двата мача завършиха наравно — 0:0. Следващото ни състезание бе на 23 септември срещу „Динамо“. Играта бе нервна, твърда, на моменти и груба. Победихме с 1:0. Единствения гол отбеляза Михайлов в 51-та минута на мача поради грешка на динамовския вратар Еленков.

СЛЕДВАЩИТЕ ЧЕТИРИ МАЧА

Преглеждам сега резултатите от срещите ни за първенство през 1952 година, препрочитам вестникарските репортажи, припомням си подробностите от състезанията и се чудя как сме допускали такава непоследователност в представянето си? Неравната игра е наистина за учудване. Ние, не само по наша преценка, а по единодушното мнение на всички, бяхме по-добри от партньорите ни в шампионата. Единственият от-

бор, който ни следваше упорито и през тази година, бе софийският „Спартак“. Ние можехме и трябваше да спечелим първенството почти без грешки, а допуснахме толкова равни резултати!. . . Когато се позатягахме, побеждавахме и с голям резултат, и с добра — правилна, целенасочена игра. Така бе на мача ни с „Локомотив“ (София) на 1 октомври. Победихме с 4:0. Решихме изхода на срещата още в първото полувреме. Резултата откри Михайлов, после Миланов покачи на 2:0. Третия гол постигнах аз от наказателен удар от около 20 метра. В 72-та минута Миланов затвърди победата с четвърти гол. Успехът ни дойде като последица от правилната постройка на играта главно в нападението — то прилагаше смени на места в движение, стреляше без забавяне.

След четири дни гостувахме в Димитрово. Мачът ни с „Миньор“ започна вяло. Играта ни този път се различаваше от тая, която показахме срещу софийския „Локомотив“. Към края на полувремето домакините поведоха с 1:0. След почивката ние изравнихме чрез А. Миланов. В 65-та минута една моя самостоятелна акция завърши с изненадващ, неочакван от миньорци удар и резултатът стана 2:1 в наша полза. След това обаче се поотпуснахме. Помислихме, че мачът е завършил, че резултатът е окончателен, че победата ни е осигурена. Миньорци не мислеха така. Те заиграха още по-упорито и изравниха.

Във временната градация ние водехме с 25 точки от 17 мача. Следваше ни плевенският „Спартак“ с 24 точки, но от 21 срещи.

Последва нов слаб наш мач — с „Академик“. Победихме с 1:0 чрез гол, отбелязан от мен, още в третата минута, когато с Янков и Миланов организирахме една от малкото комбинации през целия мач. . . Пак с 1:0 победихме и в мача със „Спартак“ (Плевен). За спартаковци това беше последната среща по програмата от първенството. Те се представиха добре, играха доста амбициозно. По-добре в сравнение с предишната среща бяхме и ние. Единствения гол постигна Янков в 42-та минута...

От първенството ни оставаха още три срещи.

ПОБЕДЕНИ В ТУРНИРА ЗА КУПАТА

На 18 октомври и нашият отбор се включи в крайната борба от турнира за купата на Съветската армия. Първата ни среща бе с отбора на летците — ВВС. Победихме с големия резултат 5:0. Резултатът до почивката беше 2:0. Играта ни в

този мач подсказваше, че ние и този път можем да се борим не само за достигане до финала, но пак да завладеем купата и ако спечелим шампионата, да бъдем и през 1952 година двойни първенци. На срещата от четвъртфиналния кръг играхме срещу пловдивския „Локомотив“. Мачът се състоя в Пловдив. Домакините поведоха играта с голям устрем. Ние, обратно, играхме по-отпуснато и така улеснихме „Локомотив“ да има надмощие през първото полувреме. Гол все пак не бе отбелязан. Осем минути след почивката обаче пловдивските футболисти постигнаха гол. Имаше време да се промени резултатът, ние се насочихме към това изравняване, за да постигнем след това и победа. Но това бе трудна задача. Локомотивци съумяха да задържат извоюваната победа. Ние се завърнахме от Пловдив победени, макар и с минимален резултат. В турнира не е важно головото съотношение, важна е победата.

КРАЯТ НА ПЪРВЕНСТВОТО

Пак се връщам към обърканата програма. Уж състезанията се уреждат по кръгове или поне в полусезони, а нашите два мача с „Миньор“ бяха през един месец, и то в края на шампионата. В Димитрово завършихме наравно. А когато след осемнадесет дни се срещнахме в София, загубихме с резултат 1:2. Мачът бе доста напрегнат; загубата — неочаквана, но заслужена. Крайната ни отбрана бе несполучливо комплектувана. Манолов бе наказан и на неговия пост игра Енишейнов. Ляв защитник бе Л. Миланов. В 17-та минута в стремежа си да избие една топка, към която се бе отправил Геренски, Енишейнов я изпрати в нашата врата. Автогол! А ние имахме превес в играта, бяхме наложили териториално надмощие. Голът ни подействува извънредно зле. Продължихме да атакуваме и след почивката, но пак поради грешка на Енишейнов миньорци покачиха на 2:0. Лош ден имаше в този мач Енишейнов. Единствения гол за нашия отбор постигна Янков след наказателен удар, бит от Панайотов, три минути преди края.

Мачът с „Ударник“ спечелихме с 1:0. Оставаше ни срещата с пловдивския „Локомотив“ — отборът, който ни елиминира в борбата за купата. Това беше достатъчна предпоставка и за двата отбора да се представят успешно. За съжаление благородната амбиция за победа от време на време прерастваше в загубване на нерви, в грубости, които хвърлиха лошо петно и върху двата отбора. . . Първи откриха локомотивци — още в първата минута на мача! В деветата минута аз използувах не-

сполучливо построената стена пред вратата на „Локомотив“ при наказателен удар и успях да изравня. Пак при изпълнение на наказателен удар Миланов покачи в 51-та минута на 2:1. До края на мача постигнахме още три гола. Автори на головете бяха Стефанов, Колев и аз.

Шампионатът завърши.

Ние заехме отново първото място. В тринадесет от всичките двадесет и две състезания излязохме победители. В седем срещи през годината обаче се задоволихме само с равни резултати. Два пъти напуснахме терена победени. Головата разлика бе 38:12.

Ентусиазъм естествено имаше в отбора след свършването на шампионата. Не е малко да станеш за втори път първенец! Но ние чувствувахме, че не сме съумели да дадем всичко, на което сме способни. И ако трябваше да изразяваме недоволство, трябваше да сме недоволни само от себе си. Грешките ни във воденето на играта бяха очевидни. Съвсем неоправдано се отпускаше отбраната. Нападението продължаваше с увличане по самостоятелни акции. Забравяхме задружната игра. А когато я прилагахме, побеждавахме убедително. Та нима не можем да играем винаги така!

Пътят към успехите ни беше ясен. Ние го разбирахме, знаехме как трябва да постъпваме, а ето — грешехме. Нужно е, мислех си, да се поогледаме помежду си; нима не е въпрос на чест и за нас самите да играем така, както трябва!. . .

ТРУДНА БЕШЕ ЗА НАС ТАЗИ ГОДИНА

В близо десетгодишната история на армейския футболен отбор годината 1953 прави особено изключение. В състезателните прояви на терена ние участвувахме почти през целия спортен сезон на два фронта. Вниманието ни бе раздвоено.

Защо?

Да си припомним първо, че през тази година се провеждаха квалификационните срещи между националните отбори в отделните групи за излъчване финалисти за петото световно първенство, което трябваше да се състои през юни следващата година в Щвейцария.

Да си припомним след това, че в състава на българския представителен отбор участвуваха преди всичко състезатели от нашата единадесеторка.

Да си припомним накрая, че като първенци на републиката трябваше да бъдем на бойна нога и заради първенството. И макар то да се провеждаше заедно с подготовката на националния отбор и с големия му брой отговорни срещи през годината — ние, футболистите на Народната армия, съумяхме да се справим със сложната обстановка: не увредихме на интересите на представителния отбор, но и не дезертирахме от борбата във вътрешното първенство, макар да бяхме принудени в по-голямата част от него да участвуваме с резервен състав.

ТВЪРДЕ ЗАТРУДНЕНА ПРОГРАМА

В републиканското първенство за годината имаше нещо ново: за пръв път бе разширено участието на отборите от провинцията. Вместо предишната една единствена „Б“ група, която през изтеклата година започна проявите си със състав от 16 отбора, а завърши с 14 отбора — сега бяха създадени 5 „Б“ републикански футболни групи. В тях участвуваха по 12 отбора. Далеч по-широк бе сега кръгът на футболистите от цялата страна, които бяха ръководени от стимула за по-високо майсторство, от благородната амбиция да достигнат до елитната „А“ група. В това имаше нещо много похвално. И радващо е, че и в следващите години тази структура не се промени.

Спортните организации в провинцията би трябвало да преценят усилията на футболните ръководители в тази насока като полезни и да работят така, че на първенствата в „Б“ групите да гледат напълно сериозно, да отстранят проявяваното понякога подценяване на състезанията, да виждат в тях наистина борба за републиканско първенство. Това изисква сериозна подготовка, сериозно отношение към проявите по програмата. За осъждане са опитите на някои тимове да не се явяват на състезанията, хулиганските прояви на отделни неразумни състезатели, слабото понякога ръководство от страна на футболните съдии. Републиканските „Б“ футболни групи, създадени на териториален (зонов) принцип, надхвърлят местните градски, околийски или окръжни първенства. Предназначението им е твърде отговорно: те трябва да се превърнат в последното решително стъпало към групата на майсторите. А колко отговорни задължения изисква всичко това?

Но, на въпроса.

Имаше нещо ново и във футболното първенство през 1953 година: съставът на групата на майсторите бе изкуствено увеличен на 16 отбора. Те бяха: „Сборен отбор на София“, „Динамо“, „Локомотив“, „Ударник“, „Отбор на Софийския гарнизон“, ВВС, „Строител“ — всички от София, „Локомотив“, „Спартак“ и ДНА — от Пловдив, ВМС и „Академик“ — от гр. Варна, „Спартак“ — Плевен, „Миньор“ — Димитрово, и „Червено знаме“ — гр. Станке Димитров.

Кое наложи такъв тежък състав?

Както споменах по-горе, през годината националният отбор на нашата Народна република трябваше да участвува в квалификационните мачове за световно първенство. Вниманието бе насочено към тези срещи. Всичко друго бе засенчено от тях. И се стигна, разбира се, до крайности. Една от тях бе обособяването на националния отбор още в началото на годината като нещо постоянно и неизменно. Този отбор, разсъждаваше се, трябва да се обиграе добре, той трябва да има постоянни отговорни състезателни прояви, като се включи във вътрешното първенство. Теоретически това бе, може би, оправдано. Но какво се получи на практика? При еднакви условия ли бяха поставени всички отбори в групата на майсторите? Не се ли получи нещо неестествено — футболистите от нашия отбор, включени в състава на националния тим, примерно да играят срещу собствената си организация! Тези несъобразности засенчваха стимула в републиканското първенство, те повлияха и на подготовката на представителния отбор. Разбира се, след

известно време грешката бе поправена — националният отбор бе изваден от състава на „А“ РФГ. Във втората част на първенството бе отстранен от по-нататъшно участие и отборът на „Червено знаме“ от гр. Стенке Димитров заради непристойни прояви на част от публиката му по време на мача с „Миньор“ от Димитрово. По такъв начин първенството на „А“ РФГ завърши с 14 отбора.

НАШИЯТ СЪСТАВ

Когато в началото на 1953 година бе обявена програмата за първенството, ръководителите на ЦДНА имаха трудната задача да поддържат твърде широк състав на футболния отбор.

Вратата на армейския отбор, който в началото на първенството излизаше на състезания под името „Отбор на Софийския гарнизон“ (запази това име до края на годината поради все пак ненормалното състояние на шампионата), беше поверена на Кекеманов; по-късно, когато сборният отбор бе разпуснат, заигра на този пост и Геренски. В линията на защитата ние използувахме отначало Г. Цветков, Д. Димитров и П. Панайотов, а по-късно и К. Ракаров и Г. Енишейнов. Титулярните полузащитници Божков, Манолов, Цанов, Стоянов през по-голямата част от първенството участвуваха в националния отбор и затова в средната линия на ОСГ понякога трябваше да играят дори нападатели като Янев и др. В нападателната линия отначало участвуваха само П. Михайлов, Янков, Хр. Цанев, Стефанов, Б. Боянов, Ал. Костов, Т. Тодоров, А. Миланов, а по-късно се включиха Янев, Колев и П. Панайотов. През отделни периоди на първенството за подготовка в националните „А“ и „Б“ отбори бяха викани и П. Михайлов, и М. Янков, и Ст. Стефанов, и А. Миланов. Задружната работа на военния състав по такъв начин беше твърде често спъвана.

ТИТУЛЯРИТЕ — ЗРИТЕЛИ

Нашият военен отбор като първенец на републиката за предишната година отново си беше извоювал правото да играе в деня, когато по традиция официално се открива новият футболен сезон. И макар на 14 март, събота, в София да се бе състоял мачът на „Сборен отбор на София“ със „Строител“ (резултат 1:2), а в Пловдив — ДНА с „Динамо“ (0:1), първен-

ството всъщност започна със срещата „Отбор на Софийския гарнизон“ — „Ударник“.

Уредено бе пак подходящо тържество.

Пак бе издигнат флагът на шампионата.

Но в това тържество ние, титулярните състезатели от отбора на ЦДНА, които бяхме спечелили през миналата година първото място в републиканската „А“ футболна група — не участвувахме. Бяхме на стадиона, но между публиката, като зрители. Долу, на терена, играеха нашите заместници, нашите другари, които имаха трудната задача да отстояват името и честта на Народната армия. . . Включени в състава на представителния отбор на републиката, а за подготовка — и в шампионата на страната като отделен конкурент, ние, по-голямата част от състава на ЦДНА, за пръв път се чувствувахме в неудобното положение на „зрители“.

Моят капитански пост за този мач бе поверен на Георги Цветков. Нему и на капитана на отбора на „Ударник“ Ахтимов, се падна честта да издигнат флага на първенството.

И мачът между републиканския първенец ЦДНА, участвуващ сега в първенството под името „Отбор на Софийския гарнизон“, и носителя на купата на Съветската армия „Ударник“ започна.

. . .Бърза атака на военните. Пробив на Панайотов и слаб негов удар. Контраатака. Жива, динамична игра. Армейците напират неудържимо. Панайотов напредва отдясно, прехвърля в центъра пред наказателното поле на Михайлов, който с остър удар праща топката в мрежата — 1:0 още в петата минута.

. . .Тридесет и девета минута. Пред вратата на военните е отсъден ъглов удар. Той е изпълнен добре, топката се удря в дясната греда и попада в специално дошлия тук Капралов, който постига изравняването — 1:1.

. . .Четири минити по-късно: отсъден е наказателен удар срещу „Ударник“. Топката е бита от Цанов — тя прелетява над състезателите и се отбива от напречната греда. Михайлов е съобразителен, посреща я и увеличава на 2:1 за военния отбор.

Така завърши полувремето.

След почивката „Ударник“ прави усилия да организира по-добре играта си. Нападенията му сега са по-настойчиви, ударите към вратата — по-чести. Но военният отбор показва, че е по-добре подготвен физически и технически. Сигурно играе на вратата Геренски. Опростено, но полезно действува пред него Цветков, полузащитниците сполучливо свързват

играта на отбраната и нападението и понякога се включват и сами в него, а напред живо играят и Панайотов, и особено подвижният Михайлов — авторът на двата гола. . . Резултатът остава непроменен — 2:1 за военния отбор. Хубава, полезна, окуражителна победа за своеобразния, осакатен състав на нашия отбор.

ЗАГУБИХМЕ ТРИ ТОЧКИ

Вторият мач на нашия отбор по програмата за първенството на „А“ РФГ бе срещу „Строител“. По това време той бе бояк, амбициозен противник. Не случайно предната седмица той бе победил „Сборен отбор на София“ с 2:1. В развоя на срещата със „Строител“ военният отбор пръв поведе резултата. Още в 15-та минута една добра комбинация между Панайотов и П. Михайлов позволи на последния да открие — 1:0. След единадесет минути обаче строителци изравниха. Не след дълго Панайотов опита далечен, силен удар и вратарят на „Строител“ не можа да задържи топката. Тя отскочи от ръцете в страничната греда на вратата и се отби. Но М. Янков бе предвидлив, пресрещна я и я изпрати във вратата. Така военният отбор завърши полувремето с резултат в своя полза — 2:1. Той имаше възможност да покачи, да затвърди победата, да спечели сигурно две точки от този мач. Отборът играеше добре. Успешно разбиваше нападенията на противника нашата отбрана. Но в 57-та минута стана нещо неочаквано: нашият защитник Ракаров, вместо да ликвидира една опасност, сам изпрати топката в нашата врата. Автогол! И мачът завърши наравно — 2:2.

Нещастие преследваше отбора ни и в следващото му изпитание — в мача с „Динамо“. При най-лошия случай състезанието можеше да завърши наравно — при резултат 0:0. Петнадесет минути преди края на срещата обаче нашият вратар изпусна топката при един далечен удар, не можа да я задържи, нападателят на „Динамо“ Кардашев я овладя и постигна лек гол. Това реши и победата за „Динамо“.

Така в два мача отборът загуби 3 точки.

ВСЕ В ЧЕЛОТО НА ТАБЛИЦАТА

Първенството продължаваше.

В следващите срещи нашият отбор се стабилизира. Той играеше сравнително по-уверено. И успехите му не закъсняха.

В гр. Варна отборът победи с 1:0 местния „Академик“. След това дойде равният мач с „Миньор“ от Димитрово — 1:1. На 18 април бе срещата със софийския „Локомотив“. Армейските футболисти победиха с големия резултат 4:0. Първия гол постигна Михайлов — той съумя да използува недоразумението в отбраната на „Локомотив“ и с лек удар прати топката в мрежата. Две минути преди края на полувремето Стефанов изпълни много добре един ъглов удар. Топката се извиси над вратата, вратарят на „Локомотив“ не реагира навреме и А. Миланов с глава промени головото съотношение на 2:0. След почивката локомотивци упражниха продължителен натиск. Но те не постигнаха промяна в резултата. Това направи около края на мача пак военният отбор. В 71-та минута А. Миланов догони препратена напред топка от Панайотов, напредна и покачи на 3:0. Една минута преди края на мача Панайотов стреля доста силно, топката рикошира от вратаря на „Локомотив“ Кюпев, но Михайлов я посрещна и затвърди хубавата победа — 4:0.

Заслепи ли този резултат нашите състезатели?

Може би!

Защото в следващото състезание с младия състав на летците — ВВС, отборът ни претърпя тежка загуба — бе победен с 3:0. Интересно бе, че спортният ни противник на терена нямаше подчертан превес. Обратно, инициативата бе почти поделена. Нападението на „Отбор на Софийския гарнизон“ си създаваше доста изгодни положения за реализиране, но прекаляваше с комбинирането на малки, сгъстени пространства. А когато ВВС постигна първия гол, в отбараната на нашия отбор настъпи и смущение. То бе използувано, резултатът бе покачен на 2:0. По-късно той бе променен и с трети гол. . .

Колко поучителни могат да бъдат подобни срещи! Излизаш на терена успокоен, прекомерно доверен на силите си, като изхождаш от близките успехи. Не виждаш истинското състояние на силите на противника, който стои срещу тебе. Подценяваш го. В повечето от състезателите се е загнездила опасната мисъл, че победата, и то с голям резултат, е сигурна. И всеки се стреми сам да постигне този резултат. Разбира се, последицата от всичко това е загуба на мача, влошаване на класирането, изпускане на възможност организацията ти да се нареди по-напред в групата, да гони челното, почетното първо място. . .

Това бяха основните причини за загубата от ВВС. . . В следващата среща от първенството например той показа това в гр. Станке Димитров — победи тамошния „Червено знаме“ с 2:1. Още по-убедително бе показана силата на отбора в мача със софийския „Спартак“ — бе изтръгната най-убедителната победа в целия шампионат — 7:1.

На този мач се случи нещо интересно.

До края на първото полувреме резултатът бе равен — 1:1. Първи гол постигна Стефанов, а сетне Енишейнов допусна наказателен удар, след неговото изпълнение настъпи разбъркване пред вратата и „Спартак“ изравни. . . В 56-та минута Стефанов би изненадващо към вратата и покачи на 2:1. Четири минути по-късно лявото крило на нашия отбор Цанев съобразително използува една възможност и резултатът стана 3:1. В отбраната на „Спартак“ настъпи смущение. То трябваше да се използува. Така играят големите отбори. Така постъпи и „Отбор на Софийския гарнизон“ в този мач. Той не се успокои от постигнатия победен резултат, а съсредоточи усилията си за увеличаване, за затвърдяване на победата. И естествено успя. Цанев отбеляза четвърти гол във вратата на „Спартак“. Натискът бе засилен. И за три минути бяха постигнати нови три гола — два от Цанев, един от Найденов. Така резултатът порасна на 7:1.

Такава голяма победа бе постигната и преди срещу „Локомотив“ (София) с 4:0, а после дойде загубата от ВВС.

Но историята сега не се повтори. Правилният извод бе направен. Моралните сили на отбора се проявиха. И в следващия мач със „Спартак“ в Пловдив футболистите на „Софийския гарнизон“ притуриха нови две точки към своя актив — победиха с 2:1.

СЛЕД МЕСЕЦ И ПОЛОВИНА

Мачът на армейския отбор с пловдивския „Спартак“ бе на 31 май. Той бе десетото изпитание на футболистите от „Софийския гарнизон“ в първенството на групата на майсторите.

По това време бе публикувано в печата важно решение на бюрото на Върховния комитет за физическа култура и спорт. То гласеше:

„Във връзка с осигуряване добрата подготовка на републиканския футболен отбор за участието му в петото световно първенство по футбол и международните срещи по спортния календар бюрото на ВКФС реши: От 1 юни сборният отбор се изважда от състава на „А“ РФГ и съгласно параграф 30 от

Наредбата за провеждане първенствата по футбол за 1953 година получените резултати се анулират."

Съгласно това решение състезателите от националния отбор вече можеха да участвуват в представителните състави на организациите си, разбира се, когато са свободни.

Първенството бе преустановено за известно време поради предстоящите международни срещи.

На 14 юни първият футболен състав на Народна република България гостува в Дрезден за мач с най-добрите футболисти на Германската демократична република. Срещата завърши наравно и без голове — 0:0. В София на същия ден се срещнаха „Б" отборите на двете страни. Българските футболисти победиха с 2:1. И на двете решителни срещи участвуваха почти всички футболисти от армейския отбор: в първия състав — Манолов, Божков, Стоянов, Миланов, Колев, Панайотов, Янев, във втория — Геренски, Цанов, Михайлов, А. Манолов, а други бяха резерви и на двата състава.

След две седмици в Букурещ се състоя първата квалификационна среща по участието на България в петия турнир за световно първенство. Там се срещнаха „А" отборите на България и Румъния. В София на същата дата се очакваше да пристигне „Б" отборът на Румъния, но по искане на Румънския комитет за физическа култура и спорт това състезание се отложи. . . За двубоя с Румъния в състава на българския отбор пак бяха включени предимно състезатели от „Софийския гарнизон": Ракаров, Манолов, Божков, Цанов, Миланов, Колев, Панайотов, Янев. Мачът завърши с наша загуба — 1:3, въпреки че в развоя на състезанието ние доминирахме с добре построена, може би и красива за окото на зрителите, но безрезултатна игра. . .

Уредиха се и някои клубни международни срещи (с ФК „Вин" — Виена). Почивката за отборите вече преминаваше. И първенството започна отново. Нашият пръв мач беше на 15 юли с отбора на пловдивския „Локомотив". Във военния отбор бяха включени четирима от националните състезатели (Ракаров, Цанов, Стоянов, Панайотов). Това естествено се отрази върху силата на отбора. Той победи убедително с 5:0. След четири дни обаче на игрището в „Колодрума" в гр. Варна местният ВМС ни победи с 1:0. Слабо игра в този мач нашият отбор. Пак се повтори несигурната крива на нашето развитие: победа, загуба, голям успех, несполука. . . Неправилно ще е да извиняваме целия отбор със слабата игра на Енишейнов в този мач и на средната линия Цанов—Стоянов. Вината е в целия колектив.

Първата половина от първенството вече привършваше. На нашия отбор оставаха две срещи. В първата победихме ДНА (Пловдив) с 2:0, а следващата среща с „Ударник" завършихме наравно — 2:2. В последния мач от първата половина на първенството армейските футболисти водеха до 72-та минута с 2:0 (головете бяха постигнати от Михайлов и Стефанов). Съвсем неочаквано настъпи отпускане и „Ударник" изравни. . . Във временната градация за полусезона нашият отбор зае второто място с 19 точки от 28 възможни и голова разлика 30:14. Начело в таблицата беше „Динамо" с 23 точки и голово съотношение 23:10.

НЕУМЕСТНА ПРАКТИКА

До преди две-три години много се увличахме, когато определяхме съставите на спортните организации за приятелските им международни срещи. Тези мачове като че ли не бяха другарски състезания за обмяна на опит, състезания, в които евентуално да се изпробва някой надежден състезател, да се опитат технически или тактически новости, въобще да се проверят силите, да изпъкнат положителните черти в играта на отбора, да проличат слабостите, които след това търпеливо да се отстранят. . . Не, ние смятахме, че международната среща, та била тя и с отбора на една спортна организация, трябва да се проведе така, че. . . че във всички случаи да участвува все един и същ отбор — националният, представителният състав... При такава практика наистина се постига обиграване на определена единадесеторка, която, да речем, трябва да участвува в близко време в отговорни състезания, но ползата от това не е голяма, защото обиграването засяга един твърде ограничен състав. Сега вече тази практика е отстранена.

През лятото на 1953 година в нашата страна гостува за няколко срещи първокласният будапещенски отбор „Вашаш". В първия си мач срещу ВВС той постигна победа — 2:0 (1:0). Втората среща на унгарските футболисти в София бе с „Отбор на Софийския гарнизон".

Повече от тридесет хиляди зрители бяха дошли на стадион „Васил Левски". Състезанието протече интересно. То бе изпъстрено с много напрегнати положения и пред двете врати. Отборът на „Вашаш" изпъкна с по-добри технически възмож-

ности. Футболистите от нашия отбор показаха по-висок устрем и воля за победа. Те имаха и по-изгодни положения за постигане на гол, но нападателите не съумяха да ги използуват. Подобри и в двата противника бяха отбраните. Те не позволиха постигане на гол. И мачът завърши наравно — 0:0.

„Отбор на Софийския гарнизон“ бе съставен от следните състезатели: Соколов—Ракаров, Манолов, Горанов — Божков, Стоянов—Миланов, Колев, Ташков, Благоев, А. Миланов; „Вашаш“: Камараш—Льоринц, Телеки, Конта — Силаги II, Вадас—Шароши, Хорват, Силаги I, Беренди, Иловски.

Отборът на „Вашаш“ бе дошъл в нашата страна по време, когато футболното първенство на Унгария бе спряно. Унгарските футболисти прекараха активната си почивка и в гр. Варна. Там те играха срещу ВМС и победиха с 1:0.

ЧЕТВЪРТА ЗАГУБА

В състезанията от втория кръг на първенството на „А“ републиканска група нашият отбор игра първо в Димитрово. Мачът с местния „Миньор“ завърши с победа на армейските футболисти — 3:1. Втора поред бе срещата с ВМС. Тя се състоя в София. Победата бе поделена — 0:0.

На 10 септември „Отбор на Софийския гарнизон“ гостува в Плевен. В мача с тамошния „Спартак“ армейските футболисти имаха надмощие, технически бяха по-добри, имаха твърде много изгодни положения за голове, но не ги използуваха поради много суетене. Но вината не бе само в нападателите — не, целият отбор беше подценил противника си. И загуби с 1:3. Първия гол постигна още със започването на мача плевенският отбор. Малко по-късно на Стефанов се удаде да изравни. Така завърши полувремето. В 60-та минута плевенският нападател Спиров бе фаулиран в наказателното поле от Енишейнов. Съдията естествено отсъди 11-метров удар. Зад топката застана опитният Бъчваров. Но Кекеманов изби топката, спаси вратата си. И все пак с това бедата не свърши: плевенци покачиха на 2:1, а няколко минути преди края на мача отбелязаха и трети гол.

В този мач ние скъпо платихме подценяването на противника. Това бе четвъртата ни загуба в цялото първенство за годината (в първия кръг бяхме загубили от „Динамо“ с 0:1, от ВВС с 0:3 и от ВМС с 0:1).

Първенството продължаваше.

Четири дни след мача ни в Плевен играхме в София с пловдивския „Спартак“. Победихме с 1:0. След нови пет дни беше мачът ни със софийския „Спартак“. Срещата завърши наравно — 2:2.

ПОБЕДА НАД „ДИНАМО“ С 5:0

Нашите приятели сигурно знаят, че всяко състезание се предхожда от предварителен разбор. Такъв разбор се прави и след мачовете. Треньор и състезатели разменят мисли — в първия случай по тактическата постановка на играта, във втория — прави се оценка на показаното, отчитат се допуснатите слабости, анализира се на какво се дължат те, как могат да се преодолеят.

Мачовете ни с „Динамо“ са били винаги очаквани с нетърпение от хилядите приятели на футбола. И с право! В тези състезания има такова голямо напрежение, създават се толкова много преживявания!

Най-голямата наша победа срещу „Динамо“ бе на 23 септември 1953 год. — 5:0. От този голям мач фотографът е запечатал една прекрасна намеса на армейския вратар Кекеманов

Ако ние, състезателите, внимаваме задълбочено в съветите на треньора си, много несполуки ще се избягват. Но, да си признаем, в повечето случаи ние гледаме твърде формално на разбо-

рите, на този твърде важен етап от учебно-тренировъчния ни процес. . .

Предстоеше ни мач с „Динамо".

Естествено нашият треньор, заслужилият майстор на спорта Крум Милев, беше мислил доста за него. Сериозно се отнесохме и ние към мача. . . И когато излязохме на терена, чувствувахме прилив на нови сили — не, чувствувахме по-точно собствените си сили. И не е никак случайно, че победихме, при това с голям резултат: ние можем да играем далеч по-успешно, можем да бъдем резултатни в почти всички мачове, но не се съсредоточаваме достатъчно. Делим мачовете на важни в едни случаи, не много трудни в други. А изненадите винаги са ни идвали от онези състезания, в които сме смятали, че ще победим сигурно...

За мача с „Динамо" нашият отбор за първи път получи право да играе в комплектен състав: Кекеманов — Ракаров, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Янев, Михайлов, Панайотов (Янков), Колев, Стефанов. С много добър състав се яви и „Динамо": Костов — Ангеловски, Илиев, Клева — Кръстев, Хранов — Стоянов, Спасов (Георгиев), Андонов, Такев, Томов.

Нашият отбор наложи надмощие почти веднага след началния удар. В десетата минута стана нещо неочаквано. Една отбита топка попадна в Кирчо Ракаров. Той бе на около 35 метра от вратата на „Динамо". Нима това е твърде далечно разстояние за опитване на здрав, плътен удар към вратата? Та нали Ракаров се слави с бомбения си шут!. . . И той постъпи правилно: посрещна топката, отправи я към Костов и. . . постигна първия гол.

След това обаче ние не продължихме играта правилно. Казаното ни в разбора не се потвърди: Спасов съзнателно играеше врязан напред; аз, който трябваше да го неутрализирам, бях принуден да играя дефанзивно. Както се прецени след мача, моята задача бе изпълнена. Изпълнена бе и тактическата задача. Но другарите ми също се увлякоха в игра в центъра. Увлякоха се да разиграват противника. Това може би е и уместно понякога, но понякога — не винаги! Трябваше повече острота в напредванията, въобще трябват повече напредвания, по-малко задържане на топката, повече удари към вратата. В тази половина от мача се задоволихме да разиграваме противника, а не увеличихме резултата.

В 57-та минута Колев получи топката от Панайотов, проби, освободи се от пазещия го Кръстев и със силен удар отбеляза втория гол. Това бе като че ли сигналът за разгръщане на ис-

тинските ни възможности. Нашият отбор започна да демонстрира и свързана, и полезна комбинативна игра. Тя се водеше разгъната по крилата, напредванията се чувствуваха още от дълбочина. Трети гол ние постигнахме в 72-та минута: Янев посрещна една отбила се от гредата топка и я отправи във вратата. По-късно при едно от многобройните разбъркванията пред динамовската врата централният защитник Илиев, вместо да избие топката, да ликвидира опасността, стана автор на гол в собствената си врата. Резултатът бе променен на 4:0 за нас. Три минути преди края на мача Крум Янев затвърди нашата заслужена победа с пети гол — 5:0.

ПОСЛЕДНИТЕ ОСЕМ СРЕЩИ

Със стегнатия отбор на „Строител" мачът ни от първата половина на първенството завърши наравно — 2:2. Същият резултат се получи и при втория ни мач. Служебна победа ни бе присъдена от „Червено знаме" — Станке Димитров, поради отстраняването на отбора от групата. В състезанието със студентския отбор „Академик" от гр. Варна постигнахме най-убедителна победа — 7:0, а с ДНА — Пловдив , 3:0.

Оставаха ни още четири мача.

Финишът бе убедителен: победи с по 1:0 над „Локомотив" — Пловдив, на негов терен, и над ВВС, победа над „Спартак" — Плевен, с 2:0, победа и над софийския „Локомотив" с 3:1 в последния мач.

Равносметката:

Изиграхме 26 мача, излязохме победители в 18, 6 завършихме наравно, напуснахме терена победени само 4 пъти. Макар че в първата половина на първенството бяхме принудени да играем с чувствително осакатен отбор, ние набрахме през годината 42 точки и останахме на второ място след „Динамо", който бе явно облагодетелстван (в сравнение с нас, с „Ударник" и софийския „Спартак") и зае първото място с 43 точки — само една повече от нас. За големите възможности на нашия отбор говори убедително головото съотношение: ние постигнахме 64 гола във вратите на останалите отбори, а допуснахме само 23. Не е безинтересно да се припомни, че головото съотношение на „Динамо" бе 48:32, на ВМС — 29:20, на „Локомотив" — Пловдив — 30:29, на „Ударник" — 42:33, а на плевенския „Спартак" — шестия отбор в класирането — 29:29.

НЕУСПЕХ В ТУРНИРА ЗА КУПАТА

Успоредно с първенството завършваше и традиционният турнир за купата на Съветската армия. Отборите от групата на майсторите се включиха в осминафинала. По жребие трябваше да играем срещу миналогодишния носител на купата „Ударник". Победихме с 1:0. Единствения гол постигна още в началото на мача Иван Колев.

В следващата среща с „Академик" нашият отбор игра по-добре. Първия гол постигна Колев. Пак той след почивката покачи на 2:0, а Панайотов увеличи на 3:0. Спечелихме с 3:1.

Така достигнахме до полуфинала срещу софийския „Локомотив". Загубихме с 1:0. Победния гол отбеляза опитният Аргиров в началото на второто полувреме. В този мач и двата отбора играха доста нервно. Някои състезатели прекалиха и оставиха недобри впечатления. Да ги извинявам с търпимостта на футболния съдия е неправилно. Добрият футболист трябва да владее нервите си, да знае, че с показваното на терена възпитава много други състезатели. . .

„Локомотив" разчисти пътя си до финала, а в последната среща с „Динамо" спечели нова победа — 2:1. Така отборът на транспортните служители за втори път стана носител на скъпия дар — купата на Съветската армия.

МОСКОВСКИЯТ „СПАРТАК" ОТНОВО В БЪЛГАРИЯ

В развитието на българския футбол има един ярък преломен момент: първото гостуване на московския „Спартак" през късното лято на 1940 година. Тогава съветските спортисти бяха пратеници на мира в нашата страна; те дойдоха да ни уверят в братските чувства, които великата Съветска страна и нейният свободолюбив народ изпитват към нас, българите. . . Но с гостуването на футболистите от московския „Спартак" ние получихме възможност да видим и истински модерен футбол. И да го почувствуваме така майсторски демонстриран. . .

В моето съзнание никога няма да избледнеят богатите впечатления от мачовете на „Спартак" с отбора на „Славия", с градския състав на нашата столица. Съветските футболисти ни завладяха не само с голямата си резултатност, но и с лекотата в играта. Те владееха топката до съвършенство, придвижваха се по терена с учудваща простота.

До първото идване на „Спартак" в България състезанията се провеждаха на ниско тактическо равнище. Спартаковци ни

показаха релефно как трябва да се играе модерен футбол. Те ни изнесоха образцови нагледни лекции.

Показаното започна да се копира отначало плахо, несигурно от „Спортист" и „Ботев", а после от по-широк кръг отбори. След освобождението на страната ни от фашизма съветският опит започна да се прилага нашироко. Той стана здравата основа за напредъка на българския футбол. . .

И ето, в края на 1953 година, когато футболният сезон бе вече приключил, в страната ни дойдоха скъпи гости — съветски футболисти, отборът на „Спартак". Необходимо ли е да припомням с какво голямо нетърпение се очакваха мачовете на „Спартак" в София, Пловдив, Варна? Необходимо ли е да припомням, че това беше нов принос за укрепване на българо-съветската спортна дружба, нов незаменим принос за по-пълно използуване на съветския опит във футбола. . .

„Спартак" игра първо срещу отбора на „Динамо" и победи с 3:1. На втората среща в Пловдив срещу местния градски отбор московските футболисти победиха с 6:1. Трудна, но заслужена победа спечелиха състезателите на „Спартак" и в гр. Варна — 3:2, от тамошния градски състав.

Последният мач от пребиваването на „Спартак" в България бе срещу футболистите на ЦДНА.

ТАЗИ ПОБЕДА ТЕЖИ

Нашият мач със „Спартак"—Москва, се състоя на 29 ноември. Стадион „Васил Левски" бе изпълнен с повече от четиридесет хиляди зрители. Те приветствуваха топло появяването на терена на двата отбора:

„Спартак": Рязински — Перевалов, Башашкин, Седов — Тимаков, Нетто — Татушин, Парамонов, Симонян, Дементиев, Илин; ЦДНА: Геренски — Ракаров, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Янев, Янков, Панайотов, Колев, Миланов II.

А когато започна мачът, тези четиридесет хиляди приятели на футболната игра заживяха с един интересен, неповторим развой. Такива са състезанията между големите отбори, между равните, изтъкнати противници на спортното поле. . . Когато наблюдаваш двубоя между майстори в бягането на сто метра, теб те увлича тая властна сила, с която атлетите летят по очертаните коридори на пистата. Тяхната спортна борба те овладява. И ти желаеш надбягването да продължава много пъти по

сто метра, за да живееш с треската на вълнуващото спортно състезание. . .

Така е и при футбола, когато се състезават добри майстори. Такъв мач бе нашият със „Спартак".

Заниже се от едната страна комбинирано действие, единият отбор надхитря противника си, преминава едно, две, три препятствия. Струва ти се, че след миг ще бъде отправен удар, вратарят няма да успее да отбие топката и тя ще полети в мрежата. . . Но противникът. . . преодолява натиска. И топката започва да снове в обратна посока. Едно подаване, второ, трето... И пак спиране, пак контраатака. . . А междувременно са дадени удари и към едната, и към другата врата. И вратарите учудват с акробатически скокове. . .

Такъв бе нашият мач със „Спартак".

До полувремето двата отбора показаха наистина равна игра. Тя бе отразена и в съотношението на головете. Впрочем нито един не успя да изпрати топката в противниковата мрежа.

0:0.

„Дори така да завърши целият мач — това е успех за българския отбор. „Спартак" е голям отбор — отбор със световна известност. Той е мерил сили с какви ли не противници. Той е побеждавал много често. . ."

Така разсъждаваха някои зрители. Някои от техните разсъждения ние дочухме, когато се прибирахме в съблекалните за кратък отдих между двете полувремена. . . Не, ние не трябва да се примиряваме с равен резултат. Ние не бива да се надценяваме, но не трябва и да се подценяваме. Та ние можем да играем добре като „Спартак" — значи можем да се опитаме и да го победим. Така ще заслужим още повече неговото уважение.

С такава амбиция подновихме играта след почивката.

Установихме надмощие. Във вратата на „Спартак" бяха отправени удари от Янков, Миланов, от мен. След 57-та минута „Спартак" преодоля продължителния натиск и премина в контраофанзива. Но и Геренски, и Ракаров, и другите от отбраната бяха на мястото си. Така играта продължи с разменена инициатива докъм осемдесетата минута. Приближаваше краят на мача, а темпото не спадаше. Обратно — то се засилваше. И съветските футболисти, и ние бяхме наистина в добра форма.

Резултатът бе все още 0:0.

Много опасности спасиха и двамата вратари. Пет минути преди края на мача получихме право на ъглов удар пред вратата

на „Спартак". Рязински скочи, но изпусна топката. Изгодно положение! Миланов се намеси и с тяло вкара топката във вратата.

1:0.

Така завърши мачът.

Ние изтръгнахме една ценна, напълно заслужена победа.

В края на сезона, в мач с противник от висока класа отново доказахме, че сме най-добрият отбор на страната.

Това бе прекрасен завършък за годината.

Победата над „Спартак" наистина тежеше!

ПОРЕДИЦА УСПЕШНИ ПРОЯВИ

В първите календарни дни на 1954 година вниманието ни беше насочено към материалите на дискусията, която в. „Народен спорт“ беше започнал за състоянието, възможностите и пътищата за правилно развитие на българския футбол. Този откровен разговор с читателите беше твърде полезен.

Какъв беше поводът за тази дискусия?

Той не беше формулиран, но личеше, че сигналът е бил неуспешното представяне на националния ни отбор в предварителните състезания за финалния кръг на петото световно футболно първенство.

Нашият представителен състав заедно с отборите на Румъния и Чехословакия бяха в една група и в състезания между тях трябваше да се определи отборът, който да мери сили в крайните срещи в Швейцария през юни 1954 година. „Първенството“ в групата ни започна със срещата Чехословакия—Румъния на 14 юни 1953 година в Прага. Чехословашките футболисти победиха с 2:0. Това беше хубаво начало за тях. Две седмици покъсно ние играхме срещу Румъния в Букурещ. Макар по обща преценка да бяхме по-добрият отбор на терена, напуснахме победени с 1:3, защото не съумяхме да използуваме надмощието си, защото отново показахме, че не умеем да бележим голове. Нашата загуба предизвика твърде остра критика. И с право!. . . Следващата ни среща беше с Чехословакия на 6 септември в София. Гостите победиха с 2:1. На 11 октомври бе насрочено състезанието ни с Румъния. Бяхме загубили двата играни мача, чехите имаха актив от четири точки — победи в двете състезания, а румънците бяха вписали в своя актив една загуба и една победа. Временното класиране беше:

Чехословакия	2 мача:	2 победи,	0 загуби,	4 т.,	4:1 г.
Румъния	2 мача:	1 победа,	1 загуба,	2 т.,	3:3 г.
България	2 мача:	0 победи,	2 загуби,	0 т.,	2:5 г.

Точно в средата на първенството в групата (изиграни бяха три от всичките шест мача) положението беше изяснено. И все пак теоретическите възможности показваха, че и ние можем да

излезем начело. Това означаваше, че трябва да победим в следващите две състезания с Румъния на свой терен и с Чехословакия на чужд терен. И още една „малка“ подробност: чехословашките футболисти да загубят срещу Румъния в Букурещ.

Очакванията обаче не се потвърдиха.

Ние бяхме отново победени от Румъния — този път с 1:2, а Чехословакия спечели и във втората си среща с Румъния в Букурещ с 1:0. Крайното класиране бе оформено. Срещата България—Чехословакия на 8 ноември в Братислава беше станала почти безпредметна. Дори да загубеха от нас, чехословашките футболисти бяха неоспорвани първенци. Състезанието ни завърши наравно — 0:0. Така крайното класиране получи следния вид:

1. Чехословакия	4 мача:	7 т., 5:1 г.
2. Румъния	4 мача:	4 т., 5:5 г.
3. България	4 мача:	1 т., 3:7 г.

Именно това неубедително представяне на сборния ни отбор в предварителните състезания за световно първенство даде основен тон за дискусията. Проявите на националния отбор са огледало за общото състояние на футбола в една страна. Но неправилно е в изводите и препоръките да се изхожда единствено и само от резултатите и играта на сборния състав. В една такава широка дискусия трябваше да се сложи по-смело „пръст на раната“, да се видят редица слабости в общата организационна, възпитателна и учебно-спортна работа с футболистите. Само на такава основа би могъл да се издигне и смел глас за тръгване по-уверено по иначе правилно поетия път. В дискусията обаче не участвуваха най-отговорните ръководители, треньори. Не посмяхме да се обадим и ние, изтъкнатите състезатели. Но това не ще рече, че дискусията беше излишна. Лично на мен ми направи особено хубаво впечатление, зарадва ме загрижеността, с която се изказваха трудещи се от цялата страна. С наболяло сърце те повдигаха въпроси, които специалистите обикновено смятат за маловажни и второстепенни: за възпитанието на състезателите, за тяхното съзнателно участие в тренировъчния процес и в мачовете. . .

В такава абсолютно правилна насока бяха и изводите от обсъждането на футбола на съвещанието, организирано от Градския комитет на Българската комунистическа партия, и на националното съвещание по футбол. . . И в двата случая бяха посочени полезни мерки за решително тръгване напред.

ГЕНЕРАЛНАТА РЕПЕТИЦИЯ

Минаха януари и февруари. Футболните отбори от групата на майсторите проведоха подготвителни занятия за приближаващия се нов футболен сезон. В началото на март отборите бяха вече на бойна нога. В навечерието на първите срещи от новия шампионат бе уреден така нареченият неофициален кръг — да се изпробват силите в приятелски контролни срещи.

Нашият отбор игра с футболистите на софийския „Локомотив“. Победихме с 4:1. Това не беше най-важното. По-важно беше, че състезателите ни показаха стремеж да играят с бързи и остри подавания, често пъти само с едно докосване до топката. Нападението маневрираше на широк фронт; започнатите от дълбочина напредвания завършваха с опасни удари във вратата. Отбраната показа сигурност в блокирането на противниковите състезатели и подхранваше добре първата линия с точно отправени топки. . . В разбора бе подчертано, че нашата репетиция е обнадеждваща. Нужно беше всички да направим правилния извод, че имаме сили да разширим добрите си прояви, че можем да побеждаваме с утвърдена игра, в която да няма и помен от грешки.

Това беше задачата пред отбора ни — да играем вече правилно, да се чувствува, че играе отборът на ЦДНА!

2:0, А ПОСЛЕ 2:2, 0:0

Нашият пръв мач в новото първенство бе в гр. Варна срещу новия член в групата на майсторите — тамошния „Спартак“. Победихме с 2:0, въпреки че от първия до последния момент на мача домакините играха с подсилена защита и разчитаха за нападения единствено на бързия си Арнаудов. Ние не се увлякохме в непрекъснато притискане на противника ни, който се беше отдръпнал в собствената си половина на игрището. Бяхме овладели средата на терена, служехме си с къси, точни подавания, разнообразявахме играта си с изненадващи дълги прехвърляния, с остри пробиви, когато се появяха тук-там пролуки. В 47-та минута Панайотов използува добре точния си удар и откри резултата. В 72-та минута Цанов забеляза добра възможност, включи се при едно нападение напред и даде завършващ удар — така бе постигнат втори гол.

Победа в първия мач — това бе добро начало!

Следващата ни по програмата среща бе с „Динамо“. Обикновено нашият състав играе мобилизирано срещу този отбор,

защото и той се явява с най-добрите си сили, хвърля в борбата срещу нас всичко, на което е способен. . . Още в шестата минута на мача поведохме резултата с 1:0. Гола постигнах аз. Положението беше интересно. На около 20 метра пред вратата на „Динамо“ футболният съдия Тодор Стоянов отсъди наказателен удар. Динамовци веднага построиха стена и завардиха лявата страна на вратата. Същата част контролираше и вратарят. Аз забелязах това и изпратих топката с фалцов удар именно в незащитената част от вратата. И голът бе осигурен. .

Тук ми се иска да напомня на по-младите си приятели-футболисти, че постигането на такъв гол не е така лека работа, както мнозина могат да си помислят. Ударът във вратата е отговорна проява във футболната игра. Още по-отговорен е ударът във вратата, когато се изпълнява при така наречените стандартни положения — при наказателни или при ъглови удари. За да се придобие способност за точно изпълнение, нужна е упорита и постоянна тренировка. При нашите редовни тренировъчни занимания опитвам понякога по двадесет, по петдесет, по сто такива удара. Някои ми се присмиват на това „увличане“. На техните усмивки аз отвръщам с нови удари. . . Така трябва да се тренира за всичко: за спирането на топката, за воденето ѝ, за ударите от всяко положение. Само така футболистите ще придобият по-високо майсторство. Само така те ще могат да творят на терена — един израз, с който ние спекулираме по време на състезанията. Твърдим, че трябва да проявим техническо и тактическо разнообразие, а се оказваме неподготвени за него, защото не сме се изпотявали достатъчно по време на тренировките. . .

Простете ми за това малко отклонение — то е необходимо, ако искаме да се учим и от отрицателните, и от положителните страни в нашата работа. . .

На мача ни с „Динамо“ не случайно поведохме резултата. Всичките състезатели започнаха мача с разумно организирани напредвания, със смени на места, когато нападението се организира от дълбочина, с чувство да се разредява противниковото поле, да се откриват свободни пространства в него и именно там своевременно да заемат позиции наши играчи. Правехме опити и за опасна стрелба от по-далечно разстояние — не се увличахме по стария си недостатък: да притиснем противника в неговото наказателно поле, да се изтеглим и ние, почти целият отбор, там и да започнем безкрайните, глупави и разбира се, нерезултатни подавания на метър-два. . . Не, в началото на този мач чувствувахме вратата отдалеч и я атакувахме по най-

бърз начин. Дори Ракаров, чиято задача е по общите указания да пази противниковото крило някъде към страничната линия и линията, разделяща терена, дори и той при едно положение използува острия си силен удар, отправи топката към вратата, тя полетя като стрела и. . . за щастие на динамовци се отби от отвесната греда на вратата. В средата на полувремето такъв хубав удар отправи с лекота от около 25 метра и Янев — резултатът бе покачен. Ние поведохме с 2:0.

Хубавото, правилното в нашата игра обаче секна. Ние се успокоихме от постигнатото, отпуснахме се, отборът на „Динамо“ преодоля натиска, използува нашето прекадено доверяване на очертаното превъзходство и нищо чудно, че постигна изравняване. „Динамо“ не промени общата картина от развоя на мача — ние имахме в двете трети почин в играта, но противникът ни игра по-целенасочено, съумя да използува някои грешки, постигна два гола. В 51-та минута централният нападател Димитров преодоля съпротивата на Манолов, изскочи пред Геренски, би отмерено и намали на 2:1, а десет минути по-късно автор на изравнителния гол стана дясното крило Абаджиев — неговият удар срещна моя крак, посоката на топката се промени и дойде изравняването. . . За нас този мач наистина може да се нарече поучителен — един от многото поучителни за отбора ни мачове: ние показахме недостатъчна морално-волева устойчивост, излъгахме се с погледа си върху играта, върху силите на противника ни, подценихме го и загубихме една точка.

Нова точка загубихме и в следващата ни среща с „Локомотив“ (Пловдив) в Пловдив. Срещата завърши наравно — 0:0. До средата на второто полувреме нашите нападатели злоупотребяваха в изчакването на удари към вратата, а после и те като домакините се примириха с равния резултат.

Много опасно е това примиренческо отношение! Та защо излизаме на терена? Нали основната, главната, пряката цел във всеки мач е да победиш. А как ще победиш, ако не построиш играта си така, че да надиграеш противника си, да му отнемеш възможността да напада, да вземеш на своя страна това преимущество и да осигуриш победата си, като отбелязваш голове. Не, головете не идват от само себе си! За да постигнеш един, два или три гола, трябва да отправиш двадесет-тридесет удара. От тях вратарят и състезателите на отбраната ще отстранят опасностите при 90% от случаите, но при останалите усилията ти ще се увенчаят с успех. Проста, азбучна истина е, че за да побеждаваш, трябва да нападаш, а това значи да стреляш във вратата!. . . За съжаление ние, футболистите, не искаме

да разберем това. И нашият футбол страда, боледува. Оправим се в един, два или три мача, а после пак залиняваме. Мъчи ни старият, основен недостатък — слабата, недостатъчната стрелба към противниковата врата. . . Съветват ни по този въпрос, обръщат ни внимание, а ние — ние нехаем. А разковничето е в нашите ръце: нужна е постоянна, честа и точна стрелба. Тогава само ще се постигне резултатност, състезанията ще придобият по-динамичен развой, в тях ще се влага по-голямо разнообразие, игрите на терена ще бъдат наистина интересни.

ДЕВЕТ ПОРЕДНИ ПОБЕДИ

След първите три състезания от шампионата турнирната таблица се оглавяваше от отбора на „Миньор"—Димитрово. Той бе набрал 5 точки и голово съотношение 3:1, а ние— 4 точки и голова разлика 4:2.

Последваха срещите от четвъртия, от петия, от шестия кръг и т. н. Заредиха се победи на нашия отбор. И в таблицата за класирането начело вече бяхме ние. Челното място не изпуснахме до края на първенството.

Следващият ни пореден мач беше с футболистите на „Червено знаме" от Кюстендил. Победихме с 3:0. На срещата ни в Димитрово с тамошния „Миньор" домакините се държаха упорито и напуснаха терена победени с почетен резултат — 2:1. С 3:0 победихме в София ВМС, а с резултати 2:0 спечелихме от плевенския „Торпедо" на негов терен и от пловдивския „Спартак" в София. После гостувахме в Стара Загора; там победихме „Ударник" с 4:0. Повторихме същата хубава победа и срещу плевенския „Спартак" в София, а на следващия мач с футболистите от Завод 12 установихме още по-голям резултат — 5:0. В края на май беше мачът ни с „Ударник"; победихме с 1:0.

Така в девет последователни мача нашият отбор спечели девет последователни победи. Не е безинтересно да се припомни, че в тези девет срещи постигнахме 26 гола, а допуснахме в собствената ни врата само един единствен гол на мача в Димитрово. Ето едно ново доказателство, че когато се играе по-правилно, когато отборът се ориентира към смислена, опростена нападателна игра, резултатите от това не закъсняват да се проявят. Не искам да кажа, че бяхме ликвидирали стопроцентово грешките и слабостите си. Те пак се проявяваха, но по-слабо — личеше, че отборът прави усилия да се справи с тях.

И ВСЕ ПАК . . .

Тук е мястото да припомня, че в някои мачове забравяхме даденото от самите нас обещание да подобрим играта си. В тези случаи пак се увличахме в такава игра, която спъва нашето развитие — развитието ни като действително голям отбор, комуто е предоставено почетното право да представлява българския футбол в отговорни мачове. . . В поредицата от срещите за първенство не мога да не си спомня мача със софийския „Локомотив", който завърши без победител, но и без гол — 0:0. Състезанието бе наистина хубаво, интересно, изпъстрено с напрегнати моменти пред двете врати. За нас, за армейските футболисти, не беше успех равната среща, въпреки че противникът в никакъв случай не бива да се подценява. Ние можеше и трябваше да победим, а ето — пропуснахме победата.

ЗАЩИТНАТА ИГРА Е ПРЕОДОЛИМА

През юни 1954 година в страната ни гостува за няколко състезания известният швейцарски отбор „Лозан спорт" — многократен първенец на Швейцария и носител на купата. Ние знаехме, че този отбор е известен със своята умело прилагана защитна игра, с която е успявал да печели, макар и минимални победи в шампионата на страната си и в някои международни срещи. И проследихме с интерес първия мач на „Лозан спорт" с „Ударник". Трудослужащите се наложиха и спечелиха двубоя с 4:2. Пословутата „ригер" система на швейцарските футболисти бе разбита. Но резултатът от мача не отразяваше съотношението на силите — „Ударник" като че ли не използува докрай възможностите си, не съумя да се наложи по-убедително.

Швейцарските футболисти проведоха втория си мач в гр. Варна срещу тамошния ВМС. Състезанието завърши наравно — 0:0.

Ние бяхме амбицирани да дадем по-пълна демонстрация на успешно разбиване на „бетона". За да постигнем това, разчитахме на доста богатия си опит в това отношение: та нали срещу нас повечето от отборите в групата на майсторите играят обикновено защитно, та нали сме се стремили винаги да разбиваме тая защитна игра така, както ни учат и терньорът, и ръководството. А и по-голямата част от състезателите винаги са били с разбирането, че трябва да се действува творчески на терена, когато срещу нас се играе с бетонирана отбрана. . .

Мачът ни с „Лозан спорт“ бе успешен. Победихме с големия резултат 6:2 (2:1).

През цялото време на състезанието с „Лозан спорт“ нашият отбор имаше пълна инициатива. Нападателната ни линия игра добре — без излишни претрупани подавания на малки разстояния, без забавяне и суетене — с бързи, точни пасове, с добра стрелба. Нападателната ни линия на този мач беше явно по-добрата част на отбора — отбраната правеше повече пропуски.

Осемте гола на мача бяха отбелязани така. Откриването на резултата стана във фаталната тринадесета минута от Михайлов. Три минути по-късно головото съотношение бе увеличено на 2:0 от Панайотов. В двадесет и петата минута на първото полувреме швейцарците намалиха на 2:1 чрез своя централен нападател Стефано. Така завърши първата част на мача. Когато течеше първата минута от второто полувреме, Панайотов промени на 3:1, а в петдесет и втората минута Михайлов отбеляза четвърти гол. Пет минути по-късно автор на петия гол във вратата на „Лозан спорт“ станах аз, а след нови три минути постигна гол и Миланов. Резултатът нарасна на 6:1. И сега чрез своя нападател Гул „Лозан спорт“ намали на 6:2 поради отпускане в нашата отбрана.

Така спечелихме срещу „Лозан спорт“ с 6:2.

СЛЕД 6:2 — 7:2

Преди години, когато у нас се заговаряше за гостуване на чужд отбор и за срещи с него, в програмата за първенството наставаше хаос: отлагаха се мачове, прибягваше се до специална подготовка и пр. Създаваше се вредната психоза, че предстои нещо изключително. И несъзнателно в психиката на нашите футболисти се създаваше скованост, засядаше впечатлението, че гостуващият отбор е едва ли не нещо непреодолимо по сила. . . Кому бяха нужни тия пресилени мерки, които нанасяха вреда на първенството с постоянното отлагане на срещите!

А ето, че може да се постигне съгласуваност в шампионата и приятелските международни срещи, като се държи на предимството, което трябва да имат вътрешните състезания. Гостуванията на чужди отбори през лятото на 1954 година бе именно така уредено. Някои отбори наистина трябваше да играят през няколко дни и международни мачове, и срещи от първенството. Но това бяха един-два-три отбора — обикновено най-добрите — те имаха нужната подготовка и това не ги затрудняваше. И което е най-важното за един добре трениран

отбор, тези чести състезания не са преграда по пътя на майсторството. Обратно, те са постепенни стъпала към по-високи успехи.

Два дни след мача ни с „Лозан спорт“ трябваше да играем срещу варненския „Спартак“. Ние не само преминахме едно от препятствията по програмата, но постигнахме и една хубава победа със 7:2. Петте гола постигнахме още до почивката — три чрез Колев и по един чрез Панайотов и Михайлов. Във второто полувреме Колев покачи на 6:0, после спартаковският нападател Кашукеев намали на 6:1. Седмия гол във вратата на „Спартак“ отбеляза Стефанов — нашето ляво крило. Така се случи, че последният гол на мача, вторият за „Спартак“, бе постигнат веднага след това от лявото крило на варненци Арнаудов, но с помощта на нашия защитник Цветков, който промени направлението на битата от Арнаудов топка и тя спря в нашата мрежа.

ПОБЕДА И СРЕЩУ „КИНИЖИ“

В разгара на лятото — през юни, юли и август — редица отбори от чужбина правят предложения да гостуват в страната ни. По това време се явява възможност и наши отбори да излизат зад граница. В чужбина футболният сезон завършва през май и в следващите два-три месеца — почивката пред новия шампионат — всеки отбор се стреми да уреди турне или международна среща, да създаде разнообразие във футболните прояви, да изпробва в мачовете с чужди представители нови, млади състезатели. Това показва, че и ние трябва да се ориентираме вече към по-друг начин на провеждане нашето първенство: да го започваме през есента и да го завършваме през средата на идната година, а не както досега с покриване на календарната и спортната година. Така с промененото време на нашия шампионат ние ще се улесним в международните срещи, а те, както се знае, ще подпомогнат по-бързото израстване на футболистите ни, ще разширят възможностите за напредъка на футбола у нас.

Тези мисли споменавам тук поради това, че през юни 1954 година в България гостуваха едновременно и „Лозан спорт“ от Швейцария, и „Сент Етиен“ от Франция, и „Кинижи“ от Унгария.

След мача ни с „Лозан спорт“ предстоеше ни мач и срещу унгарския отбор „Кинижи“. Преди това унгарците се срещнаха с „Динамо“ и завършиха наравно — 3:3. После те гостуваха

в гр. Варна и бяха победени от ВМС с 2:1. Третият им мач се очакваше с голям интерес.

Отборът на ЦДНА игра в следния състав: Минчев — Ракаров, Манолов, Енишейнов — Божков, Цанов — Миланов, Стефанов, Панайотов, Колев, Янев; „Кинижи“: Фараго — Омбоди, Кишпетер, Хени II — Сабо, Декани — Ланг, Орос, Матраи, Вилежал, Фьенвеши.

Армейските футболисти постигнаха още една международна победа — 2:1, но ние не можем да бъдем особено доволни от нея. Противникът ни наистина бе един от най-добрите унгарски отбори. В неговия състав фигурират доста състезатели, които по-късно бяха предвиждани в представителните отбори на Унгария, а някои и преди това са участвували с чест в тях. И все пак това не ни извинява за неубедителната победа. Ние можеше и трябваше да постигнем повече. В такива срещи с противници от по-висока класа ние трябва да очертаваме плодотворно надмощие, а не, както бе случаят в мача с „Кинижи“, да доминираш над противника, а да го победиш само с 2:1. . . Головете в този мач постигнаха: Янев в 18-та минута на първото полувреме, дясното крило на „Кинижи“ Ланг в 75-та минута след ъглов удар и Миланов — в 80-та минута на мача.

4:0, ПАК 4:0, ПОСЛЕ 2:2

Първенството продължаваше. На 25 юни нашият отбор игра срещу пловдивския „Локомотив“ в София. Победихме с 4:0 (3:0). Головете отбелязаха Миланов, Янев, Панайотов и Михайлов — последния едва три минути преди края на мача. Ние имахме изцяло преимущество в играта, а победихме само с 4:0. В-к „Народен спорт“ правилно бе озаглавил кратката информация за това състезание така: „Победата можеше да бъде и по-голяма“.

На 10 юли в Тирана бе тържествено честван Денят на Албанската народна армия. На тържествата бе поканен да участвува и футболният отбор на ЦДНА. В братска Албания той игра две състезания.

Първата среща бе с отбора на „Луфтетари“ — четвъртия отбор в класирането. Той бе подсилен с играчи от „Партизан“. ЦДНА превъзхождаше противника си в техническо и тактическо отношение и мачът премина при подчертано наше надмощие. Голмайстор в този мач бе Панайотов — той постигна три гола: в 20-та минута, в 32-та минута и в 65-та минута. Втория гол отбеляза Колев в 27-та минута. На полувремето резултатът бе 3:0.

За срещата с „Партизан“ — първенеца на Албания — интересът бе още по-голям. Стадионът „Кемал Стафа“ бе изцяло изпълнен. Домакините се бяха постарали да се представят възможно най-добре. Те бяха наблюдавали играта на нашия отбор в първия му мач, бяха преценили собствените си възможности и затова бяха решили да подсилят състава си с четирима състезатели от отбора на „Динамо“ и с един от гр. Шкодра. На практика срещу нас на 10 юли на стадиона в Тирана „Кемал Стафа“ се изправи националният отбор на Албания.

ЦДНА игра в състав: Геренски — Ракаров, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Михайлов, Стефанов, Панайотов, Колев, Янев. „Партизан“ се представляваше от следните състезатели: Г. Вогли — Ф. Вогли, Фагу, Дибра — Вила, Г. Мерна — Бакалм, Бегеа (Арбана), Л. Бориги, Реслина, Деда.

Започна твърде интересна, напрегната, жива игра. Ще бъде шаблонно пак да повторя, че бяхме по-добри и в техническо, и в тактическо отношение, но така беше! С гол, постигнат от Янев, резултатът беше открит в наша полза още в първото полувреме. Пак Янев след почивката покачи на 2:0. Именно сега ние неоправдано намалихме темпа на играта и това правилно беше използувано от албанските футболисти, които засилиха своя натиск и успяха да изравнят. Така мачът завърши наравно — 2:2. Ние наистина можем да се виним за това изравняване. Вместо да покачим резултата, а с това и да затвърдим победата си, счетохме, че двата гола на Янев са достатъчни. Грешките във футбола скъпо се заплащат! Добре че ние заплатихме в случая поне с равен резултат.

ТРИСТОТНИЯТ ГОЛ НА ШАМПИОНАТА

Когато се завърнахме от посещението в Албания, очакваха ни нови изпитания. Първенството продължаваше. Продължаваха за нас задълженията да побеждаваме, за да завоюваме отново първото място в републиканското първенство.

На 26 юли на стадион „Васил Левски“ се изправихме срещу „Миньор“. Този отбор в първата среща в Димитрово ни оказа сериозна съпротива. Победихме с минимална голова разлика. Сега ни предстоеше да се реваншираме — да се представим по-убедително. Миньорци удържаха нашия натиск до 70-та минута, когато от далечен наказателен удар Ракаров най-после проби миньорската врата. Две минути преди края на мача

нашата победа бе затвърдена от Янев. Това бе тристотният гол в първенството на страната.

Само след пет дни нашият отбор се срещна с ВМС. Ние победихме с 4:2 (2:0), но явно е, че играхме под възможностите си. Може би се бяхме поотпуснали след големия брой срещи напоследък, може би мислехме за новите състезания, които ни предстоят. Всичко това можеше да служи за оправдание, но не и за извинение. Факт е, че не мислехме достатъчно за мача, който провеждахме.

По-друга картина очертахме в следващата среща с плевенския „Торпедо". За този мач, който ние спечелихме с големия резултат 8:1 (2:1), в. „Народен спорт" в броя си от 3 септември писа:

„Първенството на „А" РФГ навлезе в решителна фаза. Очертана е групата отбори, които се стремят към първите три призови места. Очертана е също и една друга група, в която отборите са сериозно застрашени да отпаднат. Техните състезания би трябвало да извикват не по-малък интерес, а играта — да подтиква непрекъснато към по-високо майсторство. Само така застрашените отбори биха могли да избягнат неприятното отпадане в по-долна група. Такава игра обаче ние не виждаме да се води. Треньори и състезатели са се ориентирали към неправилна, погрешна, груба игра. Така постъпи и отборът на „Торпедо" в срещата му с лидера на първенството. До 15-та минута плевенци бяха почти равностойни противници и дори поведоха резултата. Веднага след това обаче те се увлякоха в плътно покриване на нападателите на ЦДНА и понеже бе невъзможно да им се противопоставят със своята техническа подготовка, почнаха да играят нечисто, грубо, опасно. Това се прояви особено след почивката, когато някои състезатели заслужаваха да бъдат отрано отстранени от играта, за да не предизвикват възмущението на зрителите. Урокът, който торпедовци получиха с отбелязаните им осем гола, трябва да послужи за пример и на други отбори, които си позволяват грубости и непозволена игра. Това е и сигнал, че съдиите трябва да бъдат по-строги в ръководството. В това отношение Ст. Чомаков не даде добър пример.

Когато торпедовци се изтегляха в отбрана, те даваха възможност на полузащитниците на ЦДНА да реализират голове. Те обаче не използуваха точни удари, а прекаляваха с водене на топката, с несполучливи пробиви в сгъстеното поле пред вратата. Направените опити за бързи подавания на свободно място и за завършващи удари след такива комбинации показваха как един рутиниран отбор трябва да играе правилно срещу необмислена тактика. Голове в първото полувреме постигнаха: Михайлов и Колев, а след почивката — Янев, Колев, Миланов, Манолов, Панайотов — два."

За торпедовци този мач нямаше като последица само получаването на осем гола в собствената врата. Във връзка с крайно грубата и опасна игра на състезателите от отбора на „Торпедо" — Плевен, в срещата му с ЦДНА бюрото на републиканската секция по футбол се събра на заседание още същата вечер и реши:

1. Порицава състезателите от футболния отбор на „Торпедо" — Плевен, и им прави последно предупреждение.
2. Обръща сериозно внимание на треньора на отбора Хр. Нейков за това, че не взема своевременно мерки да предотврати проявите на грубост, допускани от състезателите на отбора.
3. Предлага на ЦС на ДСО „Торпедо" да се занимае с играта в тази среща и незабавно да разгледа работата с футболистите на „Торпедо" — Плевен.

Неспортсменските прояви на нашите терени биха секнали, ако футболистите и техните ръководители в организациите се вслушват в такива бързи, навременни решения и предупреждения. За съжаление положителната практика в тая насока все още е недостатъчна. Вместо да се извлече поука от справедливите предупреждения, които се правят, в повечето случаи се стига до запалянковски коментарии, до обвиняване ръководителите на футбола в заинтересованост към една или друга организация.

Колко опасна е тази запалянковщина!

ТРЕТИЯТ АРМЕЙСКИ ТУРНИР

Интересно, вълнуващо спортно събитие бяха състезанията по футбол от третия армейски турнир, които уреди ЦДНА по случай десетата годишнина на народната свобода и празника на Българската народна армия. Наред с българските футболисти в дългата поредица дружески международни срещи участвуваха и отборите на „Хонвейд" (Унгария), „Танкиста" (Чехословакия), „Партизан" (Албания), „Ба-И" (Китайската народна република). Похвално бе, че голяма част от мачовете се състояха в провинциални спортни центрове. По такъв начин изпитаха удоволствие да наблюдават игра на чужди футболисти не само трудещите се от София.

Третият приятелски международен футболен турнир на армейските спортисти се състоя по системата „всеки срещу

всеки“. В продължение на пълни две седмици вниманието на спортистите в нашата страна бе насочено към едно крайно напрегнато съревнование. В турнирната таблица бяха нанасяни резултат след резултат, временната градация се променяше...

Турнирът започна със срещата „Партизан“ — „Ба-И“. Отлично впечатление остави коректно играещият китайски отбор, чиито състезатели демонстрираха прекрасна лична техника. На тях не само в този мач обаче не им достигаше опитност за международни срещи. Те бяха победени с 1:3.

Китайските футболисти бяха победени и от нашия отбор — резултатът този път беше 3:0. Наистина удоволствие е да се състезаваш с такива коректни спортисти. Те водят честна борба на терена, не си служат с нищо, което правилата на играта смятат за непозволено. И затова те печелят симпатиите на публиката. Мачът ни с китайските футболисти се състоя на стадион „Бончук“ в гр. Станке Димитров.

„ХОНВЕЙД“ — НАЙ-ОПАСЕН ПРОТИВНИК

Програмата на турнира предлагаше твърде интересни срещи. И не би могло да бъде другояче, когато са събрани в едно съревнование познати на широката публика добри отбори. Между тях изпъкваше най-вече сборният състав на Унгарската народна армия — „Хонвейд“.

На 12 септември в Пловдив бе първият мач на „Хонвейд“. Негов противник беше „Партизан“ от Тирана. Унгарските футболисти победиха с големия резултат 5:0.

Следващата среща на „Хонвейд“ беше срещу чехословашкия военен отбор „Танкиста“. Мачът бе в София. Силите в това състезание бяха изравнени. Това личи и от резултата — „Хонвейд“ наистина победи, но с минимална голова разлика — само с 2:1.

Въпреки всичко унгарският сборен военен отбор „Хонвейд“ се очертаваше като най-опасен конкурент за първото място за спечелване на турнира. Ние очаквахме това, ние знаехме, че унгарците няма да изпратят какъв да е състав за софийския турнир. . .

ПОБЕДАТА НИ НАД „ПАРТИЗАН“

Турнирът все още беше в началото. Добре се беше представил „Хонвейд“. Но и албанският военен отбор правеше основателни сметки да се намеси в борбата за първото място.

Това щеше да зависи най-вече от срещата му с нас. Този мач се състоя на 15 септември в София на стадион „Народна армия“. Интересът беше много голям. Трибуните бяха препълнени.

Ние победихме с 3:1.

В оценката си за мача заслужилият майстор на спорта Люб. Ангелов писа във в. „Народен спорт“:

„. . . Отборът на ЦДНА в този мач, въпреки че хвърли много усилия, игра под своите възможности. Неговите състезатели се увлякоха в прекалено обработване и подаване на топката. Това ги лиши от способността да приложат свойствения им нападателен стил на игра. Наблюдаваните в редица срещи подавания с едно докосване и в дъбочина в този мач се притъпяваха. Това доведе отборът на ЦДНА да пригоди несъзнателно тактически играта си към единоборство, което бе ревностно търсено и желано от състезателите на „Партизан“. При тази обстановка състезанието протече при силно оспорвана борба, която на моменти, особено във второто полувреме, стигаше до твърди схватки, за които даваше тон сърцатата отбрана на „Партизан“. . .“

Резултатът беше открит от Миланов в 12-та минута. Въпреки надмощието си до края на полувремето ЦДНА не можа да покачи. След почивката албанските футболисти решително подобриха играта си и в 57-та минута изравниха чрез лявата си свръзка Речи. Именно сега нашият отбор почувствува по-отговорно решителния характер на срещата за целия турнир, заигра по-стегнато и в 67-та минута Стефанов постигна втори гол. Четири минути преди края на мача Михайлов (който току-що бе заменил контузения Колев) затвърди победата с трети гол.

СЛЕДВАЩИТЕ СРЕЩИ

Двете победи на ЦДНА още не значеха нищо за доближаване до първото място. Във временната градация водеше „Хонвейд“ с 4 точки, но с по-добра голова разлика — 7:1, срещу 6:1 на ЦДНА.

В Плевен отборът на „Танкиста“ победи „Ба-И“ с 3:0. Чехословашките футболисти спечелиха убедителна победа, що се отнася до резултата, но като се вгледаме в развоя на играта и отбелязването на головете, ще видим, че и сега отборът на „Ба-И“ бе упорит противник: в края на първото полувреме головото съотношение бе 2:0, а покачването на резултата се постигна едва три минути преди края на мача.

След четири дни китайските футболисти играха нов мач — в София срещу „Хонвейд“. Не е ли успех, че „Ба-И“ отбеляза два гола във вратата на „Хонвейд“? Не напредваше ли с всеки нов мач китайският отбор?. . . Всичко това бе вярно, но още по-вярно бе, че „Хонвейд“ превъзхождаше и с резултат 5:2 спечели заслужено.

САМИ УВРЕДИХМЕ СМЕТКИТЕ СИ

За нас мачът с чехословашкия отбор „Танкиста“ беше не каква да е формална подробност от програмата на турнира. Ако ние и като домакини, и като отбор, който чувствува силите и способностите си, се бяхме амбицирали да излезем победители във военния турнир, трябваше да сме на ясно по едно много важно свое задължение: да играем стегнато, пресметливо, без подценяване на противниците, с чувство за по-голяма отговорност.

Но какво се случи?

Мачът ни с „Танкиста“ се състоя в Димитровград на 19 септември. Новият стадион „Ленин“ бе изпълнен с хиляди трудещи се. От нашата игра в първото полувреме никой нямаше основание да е недоволен. Имахме преимущество във всичко, доминирахме на терена. Още в осмата минута открихме резултата чрез гол, отбелязан от Колев. Диктувахме играта. Чехословашките футболисти не можаха да ни окажат някаква опасна съпротива, не можаха да диктуват развоя на състезанието. . . Ние чувствувахме това, то личеше и ни успокояваше. И това бе най-вредното: като че ли се поотпуснахме. Това пролича особено във второто полувреме, когато трябваше да засилим добре обмисления си натиск и да увеличим головата разлика. Вместо това допуснахме противникът ни да се съвземе и да ни напада твърде често. Разбъркванията пред вратаря ни Йосифов не бяха редки. И в 61-та минута „Танкиста“ успя да изравни чрез своя нападател Катраба. После ние отстранихме грешките и слабостите в играта си, започнахме да нападаме упорито, но беше късно: чехословашките футболисти умеят сполучливо да пазят вратите си. Това те са го показвали при много случаи и затова им бе излязло име, че играят най-майсторски, когато трябва да се защищават. . . Така се представи и отборът на „Танкиста“. Той задържа равния резултат.

ФИНАЛЪТ

След три дни „Танкиста“ победи в София отбора на „Партизан“ с 3:2. Турнирът вече завършваше. Оставаше последната среща „Хонвейд“ — ЦДНА. И по предварителните пресмятания тя беше най-интересна. Сега обаче, след като ние загубихме ценна точка от мача с „Танкиста“, това състезание ставаше вече наистина финално. Унгарските футболисти си бяха изплели правилно и добре кошницата: те победиха в предишните срещи, набраха актив от 6 точки и хубавата голова разлика 12:3, а ние имахме актив с една точка по-малко (5) и голово съотношение 7:2. „Хонвейд“ можеше да разчита спокойно и на равен резултат — и при това положение той ставаше първенец. На нас беше необходима победа — победа на всяка цена!

Интересът към финалния мач беше голям. Трибуните на стадион „Васил Левски“ бяха изпълнени с хиляди приятели на футбола. Дни наред те живееха с този мач. Те знаеха, че противникът ни е силен. Те знаеха, че противникът ни има преимущество, че той започва мача с една точка преднина. И въпреки това тези хиляди наши верни приятели вярваха в нас — армейските футболисти.

В деня преди мача, когато се отправях към нашето игрище в Парка на свободата, с мен се изравни един обикновен любител на футбола. Поздрави ме много сърдечно и заприказвахме. За предстоящия мач естествено.

— Унгарците не са непобедими, Божков — започна да ме уверява той. — Това трябва да имате предвид, когато утре се изправите срещу тях на терена!

Като него разсъждаваха хиляди приятели на футбола. И ние трябваше да затвърдим у тях вярата в отбора ни, да им създадем и очакваната радост с победата, със спечелването на турнира.

В четвъртата минута на мача ни с „Хонвейд“ обаче ние получихме гол във вратата ни — след успешно изпълнен наказателен удар от левия полузащитник Баняй. Тази неприятност още в началото на състезанието не ни отчая. Ние поведохме играта, задържахме я все напред, очертахме териториално надмощие, но безрезултатно. Унгарците се задоволяваха с откъслечни напредвания, с бързи врязвания. Така в 32-та минута дясното крило Совяк покачи на 2:0, а не след дълго един отличен удар на Баняй промени резултата на 3:0. Едва в 42-та минута ние постигнахме своя първи гол чрез Миланов.

Подновихме играта във второто полувреме при голово съотношение 1:3 в наша вреда. Такава обстановка е в състояние да разколебае всеки друг отбор. Но нас тя ни амбицира. Не са били един и два случаите, когато сме се мобилизирали за правилна, целенасочена игра именно тогава, когато противникът е смятал, че е осигурил срещу нас победата. Не зная дали е наистина добра тая черта в нашия отбор — да се разиграва само когато ще трябва да гони победата!

Във втората част от мача ни с „Хонвейд“ имахме пак териториално надмощие, но сега строехме играта си по-правилно — нашироко, без сбиване в средата. Пред вратата на „Хонвейд“ се редяха опасност след опасност. И в 54-та минута, за да спаси топката, която се бе отправила към вратата, един от унгарските защитници я спря с ръка. 11-метров удар! Стефанов го превърна в гол. Резултатът стана 3:2 за „Хонвейд“. До края на мача оставаха 36 минути. Ние засилихме натиска към вратата на гостите. Унгарските футболисти се бяха отдръпнали да се отбраняват, да запазят резултата. В 71-та минута централният защитник Паличко плонжира да отбие топката, но я отблъсна с ръка — наказуемо деяние! И съдията отсъди единадесетметров наказателен удар — трети в този мач. Протестите на унгарските футболисти съвсем не бяха на място. С това те засенчиха уважението, с което у нас отдавна се ползува футболът на Унгария... Колев превърна наказателния удар в гол. Резултатът бе изравнен — 3:3. Въпреки надмощието ни, въпреки изгодните за покачване положения ние не можахме да направим нищо повече до края на мача.

В това напрегнато и интересно състезание двата отбора играха в следните състави: ЦДНА: Йосифов—Горанов, Манолов, Енишейнов—Цанов, Стоянов—Миланов, Стефанов, Панайотов, Колев, Янев; „Хонвейд“: Фараго—Ракоци, Паличко, Ковач—Тъороги, Баняй—Совяк, Махош, Тихи, Мачали, Баболчай... Вгледайте се в състава на „Хонвейд“ — тук наистина липсваха някои от големите звезди на унгарския футбол, но те бяха заменени с играчи, които изместваха тези звезди.

НА ВТОРО МЯСТО

Третият международен армейски футболен турнир бе голямо, интересно футболно събитие не само за нашата страна. Десетте състезания на турнира се проведоха по следния ред:

10. IX	в София:. . . .	„Партизан“—„Ба-И“ . . .	3:1
11. IX	в Ст. Димитров:	ЦДНА—„Ба-И“	3:0
12. IX	в Пловдив:. . . .	„Хонвейд“—„Партизан“	5:0
13. IX	в София:.	„Хонвейд“—„Танкиста“.	2:1
15. IX	в София:.	ЦДНА—„Партизан“. . . .	3:1
15. IX	в Плевен:. . . .	„Танкиста“—„Ба-И“ . . .	3:0
19. IX	в София:.	„Хонвейд“—„Ба-И“	5:2
19. IX	в Димитровград:	ЦДНА—„Танкиста“. . . .	1:1
22. IX	в София:.	„Танкиста“—„Партизан“.	3:2
23. IX	в София:.	ЦДНА—„Хонвейд“. . . .	3:3

В крайното класиране отборите се подредиха на места, които с оглед на получените на терена резултати естествено съответствуват, но с оглед на истинските, пълните им възможности могат да породят незадоволени амбиции... Но така или иначе във футбола класирането става въз основа на точки и голове. И онзи отбор, който пропуска шансовете си, който не използува очертаното на терена надмощие, трябва неминуемо да се съгласи с онова място в една крайна таблица, което му отрежда сухият, но твърде категоричен език на цифрите... При това положение трябваше да се примирим с второто място в турнира! Но трябваше и друго: да направим за нас, преди всичко за нас, извода, че не можем да сме доволни от това класиране и че вината за това е преди всичко наша. Дано случаят с този турнир ни бъде добра поука за в бъдеще!

Ето крайната градация:

1. „Хонвейд“. . .	4	3	1	0	15:	6	7	точки
2. ЦДНА.	4	2	2	0	10:	5	6	„
3. „Танкиста“ .	4	2	1	1	8:	5	5	„
4. „Партизан“ .	4	1	0	3	6:	12	2	„
5. „Ба—И“ . . .	4	0	0	4	3:	14	0	„

ПАК В ШАМПИОНАТА

Приятелският международен армейски турнир ни откъсна за повече от две седмици от вътрешното първенство на страната. Другите отбори от състава на „А“ РФГ проведоха през това време по няколко мача. Те участвуваха и в предварителните срещи за купата на Съветската армия. Сега ние трябваше да ги догонваме.

По програмата първо трябваше да играем с ВМС, за да излъчим по-нататъшен представител от турнира за купата на братската дружба. Победихме с 4:2 (1:1). Ден-два преди

това сливенският ДНА победи ВВС с 1:0, а в Пловдив местният „Локомотив“ елиминира „Торпедо“ от Димитровград с големия резултат 7:0. Участниците за четвъртфиналния кръг при това положение вече бяха уточнени: ЦДНА, „Ударник“ и „Локомотив“ — София, „Локомотив“ и „Спартак“ — Пловдив, ДНА — Сливен, „Миньор“ — Димитрово, и „Червено знаме“ — Кюстендил.

Включихме се и в първенството.

На 4 октомври играхме втория си мач с отбора на Завод 12. В първата среща през пролетта победихме с 5:0 (0:0). Сега завършихме наравно — 1:1. Гол за нашия отбор отбеляза Колев още в 7-та минута, а заводци изравниха след почивката — в 59-та минута, чрез своя състезател Венков. В този мач имахме всичките възможности да победим. Излишно е да припомням техническото превъзходство, съществуващите възможности и други подобни.

В следващата си среща в Кюстендил победихме тамошния „Червено знаме“ с 2:0, а четири дни по-късно на мача със старозагорския „Ударник“ повторихме неотдавнашния си резултат от мача с „Торпедо“ (Плевен) — 8:1.

ТАКЪВ МАЧ СЕ ПОМНИ

Шест години наши футболисти не се бяха срещали с югославските си другари. През това време нашите отбори израснаха значително. Повиши се тяхното техническо майсторство. Разшири се и тактическото им умение. И затова, когато ЦДНА успя да осигури гостуване в София на известния белградски отбор „Црвена звезда“, не само в столицата, а и в цялата ни страна се заговори за този мач като за най-голямо събитие през годината. И с право! Югославският футбол има прекрасно име навсякъде в чужбина. Югославските футболисти играят технически издържан футбол, разнообразно, резултатно. . . Каква по-хубава спортна проява от тази да видиш един срещу друг два големи спортни противника, които при това си подават ръка за дружеска среща.

Стадион „Васил Левски“ многократно се е оказвал недостатъчен за големия интерес, който се проявява към някои футболни срещи. Изразът „големият стадион е малък вече“ най-подхожда именно за срещата „Црвена звезда“—ЦДНА, когато близо петдесет хиляди зрители се бяха вместили по трибуните и бяха щастливи, че ще наблюдават мача, а още толкова останаха навън без билети.

Нашата среща с „Црвена звезда“ ръководи италианският международен футболен съдия инж. Джорджо Бернарди — един от най-добрите съдии в света. През май същата година на него беше поверено съдийството на мача Унгария—Англия в Будапеща. . . ЦДНА и „Црвена звезда“ се представиха с най-добрите си състави: ние: Геренски—Ракаров, Манолов, Енишейнов—Божков, Стоянов—Миланов, Аргиров (Стефанов), Панайотов, Колев, Янев; гостите: Кривокуча—Нешович, Зекович, Златкович—Спаич, Попович—Веселинов, Митич, Топлак, Цокич, Рудински.

Какъв беше развоят на този напрегнат, интересен, паметен мач?

Докъм 30-та минута имахме подчертана инициатива. Югославските футболисти правеха само откъслечни напредвания. Пред вратата на „Црвена звезда“ ставаха много разбъркванния. Нашите нападатели отправиха доста удари, но те попадаха в ръцете на вратаря Кривокуча, отбиваха се от гредите или — старата ни слабост — не намираха очертанията. За нашето териториално надмощие и за опасностите пред вратата на гостите говори и големият брой ъглови удари. Откриването на резултата в наша полза висеше на косъм — то се очакваше всеки момент. Но нашите нападатели пак проявяваха мудност.

Футболистите на „Црвена звезда“ се показаха наистина голям отбор, добре обигран колектив. Те издържаха геройски половинчасовия натиск. А след това — в оставащите до почивката петнадесет минути — започнаха добре организирани напредвания. Нападенията на югославските футболисти бяха много бързи, с разгъната игра по крилата, без бавене и излишно спиране на топката, както постъпвахме ние. Техните подавания бяха в движение, а стрелбата им — силна, точна, изненадваща. По същото време нашата първа линия се увличаше в прекалени индивидуални прояви, суетене пред вратата и с това, разбира се, улесняваше отбраната на противника. . . Най-ценното в играта на „Црвена звезда“ бе, че всяко напредване завършваше с удар във вратата — отблизо или далеч, от удобно или неудобно положение — футболистите на „Црвена звезда“ стреляха. Така при изненадващо бързо напредване Топлак би остро и постигна първи гол за отбора си. Беше 43-та минута. Ние имахме надмощие в играта, а гостите отбелязаха гол!

Същата картина се повтори и след почивката. Пак нашият отбор очерта териториално надмощие, пак ние създавахме възможности за реализиране на голове, гостите отново се проявя-

ваха с по-редки напредвания към нашата врата — и пак те постигнаха гол: в 63-та минута Митич не се двоуми много около топката, би мигновено и покачи на 2:0.

2:0!

Та нима ние ще загубим този мач! Защо ни е териториалното надмощие? Не, ние трябва да се поогледаме. Можем ли да се съсредоточим повече? Можем ли да поправим своята игра?

Следващите минути от развоя на състезанието разпръснаха съмненията. Панайотов опита силен, хубав, опасен удар — той неведнаж е доказвал, че може да стреля сполучливо. Но топката се отби от гредата. После Миланов остана сам пред опразнената врата, а ударът му прати топката извън очертанията ѝ. . . Нашият натиск продължаваше. Дори Ракаров и аз се бяхме изтеглили напред, общото течение беше увлякло и нас. Наред с нападателите и ние отправихме удари към вратата на Кривокуча. Разбъркванията там се увеличаваха, ъгловите удари растяха. Не е безинтересно да спомена, че в първото полувреме те също не бяха малко, а до края на мача съотношението им бе 10:1 за нас. Това е също доказателство за надмощие, за пълна инициатива. Но гол все още не можехме да постигнем. Веднаж щеше да ни услужи югославянинът Нешович. В желанието си да изчисти топката той едва ли не я изпрати в собствената си мрежа. . .

Най-сетне. . .

В 84-та минута Колев се промъкна между югославската защита, би остро, отмерено и намали 2:1. Ние, целият отбор, хвърлихме всички сили напред. Играта бе съсредоточена само в половината на „Црвена звезда". Югославските футболисти се стремяха само към едно — да отблъскват топката колкото е възможно по-далеч от вратата. Но срещу това следваха нашите нападения едно след друго. Напорът ни беше неудържим. . . И когато течеше вече последната минута на състезанието, Стоянов промъкна една топка в празно пространство пред вратата на „Црвена звезда", там предварително се беше насочил Миланов, овладя топката, а в следващия миг шутира. Гол — това беше в самия край на мача. Два на два!. . . После прозвуча и съдийската свирка — мачът завърши.

„БЪЛГАРИТЕ БЯХА ПО-БЪРЗИ"

Най-добър поглед за развоя на един мач може да има безспорно ръководещият състезанието футболен съдия. Погрешно

е да се мисли, че неговото внимание е съсредоточено само върху приложението на правилата и в това съсредоточаване той няма възможност да следи майсторството в играта, да чувствува техническите и тактическите прийоми на състезателите и да ги оцени. . . За един посредствен съдия, когото нервът на играта поглъща, когото напрежението сковава, това наистина може да е вярно. Но за съдия от ранга на инж. Бернарди, който ръководи спокойно, с лекота, не може да се каже същото. . . И затова ние очаквахме с интерес неговата преценка.

Инженер Бернарди отбеляза между другото:

„. . .В срещата между „Црвена звезда" и ЦДНА гостите имаха известно техническо превъзходство, но българите бяха по-бързи и играха с по-висок дух и повече желание за победа. Ако мачът бе завършил с резултат 2:0 в полза на югославяните, това щеше да бъде несправедливо и нямаше да съответствува на показаното на терена. . . Възхитен съм от вашата публика. . . Даже и при 2:0 за гостите, тя се държа спортсменски и коректно. Моята задача бе улеснена от дружеската атмосфера, в която протече срещата. . ."

ЮГОСЛАВСКИ ОТЗИВИ

Мачът ЦДНА—„Црвена звезда" не бе очакван и проследен с интерес само у нас. Твърде подчертано внимание му отдадоха и югославската спортна общественост, и печатът в Югославия. Та това бе първа среща между български и югославски футболисти след толкова години!

Кореспондентът на белградския в. „Борба" писа между другото: „. . .За „Црвена звезда" днешната среща беше рядко трудна и напрегната. Нито играчите, нито ние тук предполагахме, че българите имат такъв здрав и добър отбор. „Црвена звезда" удържа мача, борейки се с всички сили, като даваше всичко, на което е способна. Тя успя да издържи едно много силно темпо, наложено през време на целия мач, и на края на мача показа умора. . . Българският отбор ЦДНА се представи като състав, който с пълно право можем да отнесем към най-добрите отбори от европейска класа. Отборът е много добре обигран като цяло, всеки състезател отлично владее футболното майсторство, разполага с отлични качества. . . За резултата можем да кажем, че той е напълно реален. . ."

Вестник „Политика" писа: „. . .Мачът започна с много бързо темпо, което не спадна до края. Крайният резултат 2:2 е реален. Домакините се представиха като обигран колектив от

отлични единици и при това много бързи. Личи, че българският футбол е напреднал доста. . .“

Обширна информация за мача даде и белградският вестник „Спорт“. Между много хубавите работи за българския отбор вестникът подчертава, че свръзката на ЦДНА, майсторът на спорта Колев, е футболист от европейски мащаб. Равният резултат, според преценката на кореспондента на белградския в. „Спорт“, е напълно реален.

В ШЕСТ ДНИ ДВЕ ПОБЕДИ

Футболната година вече завършваше.

В края на октомври ни предстоеше четвъртфиналният мач от турнира за купата на Съветската армия. Жребият ни изправи срещу пловдивския „Спартак“. Победихме леко — с 2:0; резултатът на полувремето беше 1:0.

На 2 ноември в София и Сливен се състояха полуфиналите. Чест бе за един провинциален отбор, при това не от най-опитните, какъвто бе ДНА от Сливен, да достигне до предпоследното стъпало на трудната турнирна стълба. Армейските футболисти от Сливен показаха рядко ценни качества на своя терен. В редовните деветдесет минути на мача им със софийския „Ударник“ те запазиха равен резултат — 0:0. Едва в последната минута на първото петнадесетминутно продължение на обиграния състав на „Ударник“ се удаде да постигне гол чрез Ташков. Четири минути преди края на второто продължение сливенци можеха да изравнят: техен нападател се бе отскубнал, би остро, но опитният вратар на трудослужащите Йосифов отстрани опасността. Така „Ударник“ спечели трудна победа с 1:0 и се класира за финала.

Със същата минимална победа, но в редовното време на деветдесетте минути спечелихме и ние от пловдивския „Локомотив“. Единственият гол бе постигнат от Миланов в осмата минута на мача. Янев получи право да изпълни единадесетметров удар, но вратарят на пловдивчани отби топката. В нашата игра личеше прекалено излишно обработване на топката, търсене на най-голямо удобство за стрелба. Малко бяха случаите на правилно, широко разгъната игра, на остри врязвания, на изненадващи и опасни удари към вратата. . .

Все пак победихме. В шест дни елиминирахме от по-нататъшно участие двата пловдивски отбора „Спартак“ и „Локомотив“, а за себе си придобихме правото да се борим за спечелването на купата на Съветската армия във финалната среща.

ОТНОВО НОСИТЕЛИ НА КУПАТА

Деветият финал за купата на братската дружба се състоя на 7 ноември — годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. Столичният стадион „Васил Левски“ отново бе изпълнен с хиляди зрители. Те проследиха с интерес напрегнатия двубой между двата финалисти — ЦДНА и „Ударник“.

За такъв мач всеки се стреми да се представи с най-добрите си състезатели: ЦДНА: Геренски—Ракаров, Манолов, Енишейнов—Божков, Стоянов—Миланов, Стефанов (Михайлов), Панайотов, Колев, Янев; „Ударник“: Йосифов — Велев, Атанасов, Горанов — Патев, Иванов—Митев (Евтимов), Кардашев, Ташков, Стойчев, Гугалов.

Първи започнаха да атакуват трудослужащите. Напредванията им обаче бяха безрезултатни. Ние организирахме атаки по-рядко, но затова пък всяко наше слизане към вратата на „Ударник“ създаваше опасност. В 21-та минута Янев подаде умело на Миланов и той откри резултата. Неправилно е обаче само с това да се обясни постигането на първия гол. Положението беше и интересно, и поучително. Крум Янев получи топката близо до центъра. Полето пред него беше минирано. Янев бързо съобрази какво трябва да се прави: да подаде изведнаж не беше удачно— до всеки наш нападател се беше прилепил противников. Трябваше някой да се освободи и топката да му се подаде. Кой ще бъде този състезател. И Янев се провря бързо с топката напред. Само Миланов предугади мисълта му и когато беше вече на свободно място, Янев му пласира топката. Последва удар и разбира се, успешен — това беше първият ни гол.

Нашият дългогодишен нападател Миланов има много заслуги за редица победи. Той винаги съумява да използува и най-заплетени положения, явява се там, където най-малко го очакваш, използува и най-малките пукнатини в отбраната на противника. . . В 39-та минута на мача той забеляза, че става нещо нередно пред вратата на „Ударник“: централният защитник Атанасов не изчисти веднага топката, започна да я обработва. . . „Моментът е изгоден“ — сигурно си помисли Миланов, — защото влезе в борба, овладя топката и би към вратата — ето и втори гол!

Две минути преди края на полувремето Манолов отби топката с ръка в нашето наказателно поле. Горанов изпълни с плътен удар отсъдения 11-метров удар — резултатът бе намален на 2:1 за нас. . .

През цялото второ полувреме доминирахме, но не успяхме да покачим головото съотношение. Победихме с резултата от първата част на мача. Отново спечелихме финала за купата на Съветската армия.

Пред вратата, в очертанията на вратарското поле, трябва да действува главно вратарят. Така постъпва и в този момент от мача с „Ударник“ (финал за купата на Съветската армия 1954 година, резултат 2:1) нашият вратар Геренски. Но неговите усилия трябва да се подсигуряват. Противниковите нападатели се стремят да използуват и най-малките пропуски. Ние — състезателите от отбраната — следим с внимание. . .

„БРАВО, АРМЕЙЦИ!“

Подробен репортаж за мача предаде на следващия ден в. „Народен спорт“ на своята първа страница. Триколонното заглавие беше поздрав към нас — победителите — „Браво, армейци!“ Ето първата част на тоя репортаж:

„ . . . . . Последна съдийска свирка.

Краен резултат 2:1.

Футболистите на ЦДНА побеждават в деветия финал за купата, подарена в чест на непобедимата Съветска армия-освободителка. Те стават носители за втори път на сребърно-кристалната купа.

Над стадион „Васил Левски“ ръми дъжд. Хилядите трудещи се обаче не напускат своите места. В деветдесетминутната напрегната борба на терена те приветствуваха многократно добрите прояви на състезателите от двата достойни противника — отборите на ЦДНА и „Ударник“ (Сф). Те остават на стадиона, за да поздравят отново заслужилите победители. И когато председателят на ВКФС генерал-полковник Вл. Стойчев връчва купата на капитана на отбора-победител заслужилия майстор на спорта Ст. Божков и поканва състезателите да приветствуват славната Съветска армия и братските съветски народи в този тържествен ден на 37-та годишнина от великия Октомври, не само футболистите, а и четиридесетхилядната публика сърдечно акламира. Това е израз на топла благодарност към нашия двоен освободител, към неговата славна армия, която брани мира в целия свят. . .

Радост свети по лицата на футболистите от отбора на ЦДНА. Достойна, заслужена радост! Състезателите на „Ударник“ първи им поднасят сърдечна честитка. После, предвождани от треньора си, заслужилия майстор на спорта Кр. Милев, и начело с купата, армейските футболисти благодарят на публиката от централната трибуна, от южната, от източната, от западната. Мощно „физкулт-ура“ в чест на Съветската армия излита от техните гърди. Още по-силен поздрав се носи от препълнените трибуни. Хилядната публика оценява заслужената победа на армейските футболисти и ги приветствува сърдечно. А когато футболистите на ЦДНА рапортуват за постигнатия успех пред министъра на народната отбрана армейския генерал П. Панчевски и получават и неговия, заслужен от тях поздрав, стадионът дълго ехти от нови, нестихващи ръкопляскания:

— Браво, армейци!“

„ТРАДИЦИЯТА . . .“

В таблицата за първенството до тоя момент бяха вписани двадесет и едно наши състезания и срещу този брой — седемнадесет победи, четири равни резултата и нито една загуба. Ние вече завършвахме участието си в шампионата. Завършихме и срещите за купата на Съветската армия — спечелихме финала, вече за втори път станахме носители на купата.

Тук именно се повтори „традицията“.

Между спортистите е залегнало убеждението, че когато един изтъкнат отбор спечели титлата на шампионата, непременно губи в следващия си мач! И за да разширим доказателствата на „фаталистите“, ние — футболистите на ЦДНА — се поотпуснахме и загубихме мача си за първенство с пловдивския „Спартак“.

„Спартак“ спечели срещу нас заслужено — с 2:0 (0:0). Това беше нашата първа загуба в шампионата.

И — за щастие — последна!

ПОСЛЕДНИТЕ СРЕЩИ

След четири дни срещнахме отбора на „Динамо“. Играта в това състезание беше добра главно в първото полувреме. Тогава отбелязахме три последователни гола. След почивката динамовци постигнаха гола на честта. Краен резултат — 3:1.

Победихме и „Локомотив“ (София) с големия резултат 4:0. Отборът ни превъзхождаше своя противник през цялото времетраене на мача. Първия гол отбеляза Ракаров от далечен наказателен удар. Това беше в 28-та минута. Десет минути по-късно Колев покачи на 2:0. Доста положения за гол създаде след почивката Янев; едно от тях използува Михайлов (който игра на мястото на Миланов). Малко по-късно Стефанов постигна и четвърти гол.

Предпоследната ни среща за първенството бе в Плевен срещу тамошния „Спартак“. Завършихме наравно — 0:0. Това е един от мачовете, който ще помним. И то защото от първата до последната минута домакините не се помръднаха от собственото си поле на терена, бяха „бетонирали“ вратата си. Как да играеш срещу такава „тактика“; ти се отдръпваш, почваш да комбинираш назад, за да привлечеш противника си към борба, не — да го привлечеш към игра, а той нехае. . . Колко жалка е такава тактика!. . .

Един месец след като победихме „Ударник“ във финала за купата на Съветската армия, трябваше да се срещнем отново, но вече за шампионата на страната. Това беше последен мач и за нас, и за трудослужащите; това беше и последният мач на първенството за годината.

Пак се наредихме едни срещу други: ЦДНА: Геренски—Ракаров, Манолов, Енишейнов—Божков, Стоянов—Миланов, Стефанов, Панайотов, Колев, Янев; „Ударник“: Йосифов—Велев, Атанасов, Горанов—Патев, Петков—Ахтимов, Игнатов, Ташков, Стойчев, Гугалов.

В 11-та минута водехме с 1:0; гола постигна Стефанов. В 29-та минута след разбъркване пред нашата врата топката попадна в Ахтимов; от два-три метра той постигна изравняване.

Първенството по футбол в нашата страна ще стане още по-интересно, ако се изравнят силите на по-голям брой отбори, ако челното място в класирането се атакува от пет-шест и повече единадесеторки. . . Колко по-напрегнати ще бъдат тогава състезанията! В последните няколко години такива срещи са например ЦДНА — „Ударник“. Момент от мача ЦДНА — „Ударник“ на 5 декември 1954 година (резултат 3:1 за ЦДНА)

В началото на второто полувреме Стоянов би отдалеч и покачи резултата на 2:1. Играта спадна. Ние като че ли се успокоихме, а „Ударник“ може би беше се задоволил с този резултат. . . А резултатът все пак беше променен, макар и към края на мача, от Янев — 3:1. Победихме отново „Ударник“, победихме в последната ни среща по програмата, завършихме първенството отново като шампиони.

РАВНОСМЕТКАТА

Флагът на първенството беше снет след завършването на нашия мач с „Ударник“. Футболният сезон за 1954 година приключи!

Нашата равносметка беше наистина сполучлива. Отборът на ЦДНА спечели първенството с 45 от 52 възможни точки. Ние излязохме победители в 20 мача, пет състезания завършихме наравно, победени бяхме един единствен път. Головото

ни съотношение беше 76:14. Никой друг отбор в дългата история на българския футбол не е показвал такава резултатност. Та това представлява средно по 3 гола на мач!. . .

С успех завършихме и трудния турнир за купата на Съветската армия. Участвувахме в четири състезания от финалния кръг и победихме в четирите с общ резултат 9:3.

1954 година беше богата и с международни срещи за нашия отбор. Техният брой е ненадминат досега — девет за една година. Но и балансът е прекрасен: пет победи, четири равни резултата и никаква загуба! Хубава е и головата разлика — 26:12 за нас.

Статистиката може да продължи.

Може например да се сумират официалните ни мачове през годината — за първенство, за купата, с гостуващи от чужбина тимове — и ще се достигне до общата цифра 39 състезания. В 29 от тях излизахме победители на терена, наравно завършихме девет срещи, победиха ни само веднаж. Общият брой на отбелязаните в тези официални мачове голове през годината е 101. Първия от тези голове постигна Панайотов на мача ни със „Спартак"—Сталин, а последния — сто и първия — отбеляза Янев на срещата с „Ударник".

Успешните прояви на нашия отбор през годината се утвърдиха и в друго: когато републиканската секция по футбол оповести списъка на двадесет и двамата най-добри футболисти, в него фигурираха 10 състезатели от ЦДНА, 6 от „Ударник", 5 от софийския „Локомотив" и 1 от ВМС. Нашите състезатели бяха: Найденов, Ракаров, Енишейнов, Божков, Манолов, Миланов, Стефанов, Колев, Янев, Панайотов.

Хубава, успешна беше за нас 1954 година!

ПЪРВЕНЦИ, НОСИТЕЛИ НА КУПАТА, ПОБЕДИТЕЛИ

У нас беше се създала традиция, според която за футбол през зимните месеци не можеше дори да се мисли. И това се отнасяше не само за състезателни прояви, а дори и за тренировъчни занимания.

Но ето че в последните седем-осем години се заговори настойчиво за нещо ново: за занимания на спортуващия в продължение на всичките дванадесет месеца от годината.

Ако някой от футболните отбори може да се похвали с най-ранни успехи в това отношение, това е на първо място нашият, армейският отбор — отборът на ЦДНА. . .

В новото съдържание на целогодишната работа с футболистите 1955 година внесе още нещо: за разлика от всички предшествуващи години 1955 г. ни изправи пред официални състезателни прояви още в първите дни на януари, при това не какви да е прояви, а отговорни срещи на националния ни представителен отбор.

Тук трябва да открия една малка скоба.

През 1954 година вече бяха известни отборите, които ще участвуват във футболния турнир на шестнадесетите олимпийски игри. Нашият национален тим в предварителния кръг трябваше да се срещне в 2 мача с най-добрите аматьори-футболисти от Великобритания, родината на футбола. Това бяха отговорни срещи. За тях трябваше да се подготвим отрано. А това налагаше по-отрано да се включим и в състезателни прояви.

На 7 януари 1955 година бе уговорена междудържавната футболна среща България—Египет в Кайро. Това бе за нас първа среща с египетския национален отбор и естествено толкова по-голяма беше и отговорността за добро представяне. Този мач се очакваше с интерес не само у нас и в Египет, но и в чужбина, защото поставяше началото на международното футболно оживление през годината.

По-голямата част от армейския отбор беше включена в проектосъстава на националния ни отбор. Започналата през

декември подготовка на сборния състав на Народна република България означаваше на практика и подготовка на ЦДНА. Състезателите бяха изправени пред една нова обстановка — веднага след приключването на първенството за 1954 година бяхме заети отново с футболни занимания. . .

В ЕГИПЕТ, ЛИВАН И СИРИЯ

Всеки от нас посрещна новата 1955 година в дома си, обкръжен от най-близките си. А вечерта на първия ден от новата година ние вече бяхме на път: заедно с колоездачите, които трябваше да участвуват във втората обиколка на Египет, потеглихме с влака за Турция, а оттам за столицата на Египет — Кайро. В представителния футболен отбор на България участвуваха дванадесет състезатели от ЦДНА. Сборният отбор имаше състав: Йосифов, Найденов, Ракаров, Манолов, Горанов, Енишейнов, Божков, Патев, Стоянов, Миланов, Аргиров, Стефанов, Колев, Панайотов, Димитров, Янев и Гугалов...

На 7 януари многохилядна публика на стадиона „Ал Замалик" приветствува в наше лице страната, която представляваме — Народна република България.

На мача с Египет загубихме с 1:0. Единственият гол бе отбелязан в 65-та минута. Негов автор бе дясната свръзка на домакините — Дазауи. След нови седем дни ние се срешнахме отново с най-добрите футболисти на Египет. Втората ни среща, която бе на 14 януари в Александрия, бе между градските отбори на София и Александрия. Тя завърши наравно — без голове — 0:0. Пак в Кайро след два дни проведохме нов мач. И ние, и египетските футболисти сега бяхме по-активни. За това говори и головото съотношение — 3:3. Головете бяха постигнати по следния ред: в четвъртата минута — от Ракаров, в тридесетата минута — от домакините чрез Риджуи. Полувремето завърши наравно — 1:1. Отборът на Александрия в 52-та минута покачи на 2:1, а след нови седем минути — на 3:1. Египетските футболисти майсторски се възползуваха от някои пропуски в нашата отбрана. В 61-та минута чрез гол на Гугалов и в 69-та минута чрез гол на Аргиров изравнихме резултата. И мачът завърши при резултат 3:3.

В Египет, а след това и в Ливан и Сирия бяхме поставени при съвършено нови условия. Температурата по това време там е много висока в сравнение с нашата. И колкото да се мъчехме да се приспособим към нея, това не беше лека работа. Ново за нас бе и това — през януари да играем мачове. А те не

бяха и малко — през два-три дни. Така си обяснявам сега защо в първите две-три срещи не дадохме играта, на която сме способни. . .

Първият ни мач в Ливан бе обявен като мач София—Бейрут. Победихме с 6:0. Победата бе осигурена още в края на първото полувреме — 3:0. На 23 януари пак в Бейрут беше мачът България—Ливан. В десетата минута на състезанието лявата свръзка на домакините откри резултата. Минута след това Миланов изравни, а в двадесетата минута пак той покачи на 2:1. Този мач може да се нарече „мач на Миланов" — в 25-та минута той постигна и трети гол. Така поведохме с 3:1. След почивката дясната свръзка на Ливан — Саркисиян, отбеляза гол и мачът завърши с минимална наша победа — 3:2.

При гостуването си в Сирия първо посетихме града Хомс. На 28 януари се състоя срещата София—Хомс. Победихме с двуцифров резултат — 10:0. Два дни по-късно играхме срещу националния състав на Сирия. Победихме отново — сега с 3:0. Головете отбелязаха Димитров (2) и Миланов (1).

ПРОГРАМАТА НИ ОЧАКВАШЕ

Когато се завърнахме отново в родината, вече беше публикувана наредбата за новото футболно първенство. Съставът на републиканската „А" футболна група пак беше с 14 отбора, което означаваше, че до края на ноември на всеки отбор предстояха по 26 състезания. Това, разбира се, не е голям брой, ако не бяха срещите от турнира за купата на Съветската армия, ако не бяха международните срещи на отделните отбори и на републиканските сборни състави. И у мен изниква мисълта: кое всъщност поражда тая наложена вече идея, че първата група, групата, която провежда борбата за републиканско първенство, трябва да бъде така разширена?. . . Ако се позагледаме в нашите вътрешни първенства, ще видим, че рязко изпъква една бройка отбори, която действително може да представлява с чест името на българския футбол. След нея има една втора група, която в определени периоди се мобилизира и по игра се приближава към групата на най-добрите. Но винаги има една трета група, която изостава във всяко отношение. . . Не, тези отбори не се различават много по игра от колегите си от другите групи! И защо е необходимо да се правят понякога компромиси, да се угажда на едни или други, и съставът на „А" РФГ да се разширява!. . . Аз говоря по принцип. Нямам предвид специално състава на 1955 година, в който всички

бяха намерили мястото си по достойнство — едни поради класирането си от предната година, други — с оглед на квалификационния турнир. Аз си позволих да засегна тук въпроса за броя на отборите в първата републиканска група изобщо и да отбележа, че той не трябва да е много голям. У нас числото 12 като че ли се явява най-подходящо. Така вътрешният календар ще се изпълнява по-правилно, без сътресения, а ще се даде възможност да се разшири обсегът на международните срещи.

Четиринадесетте отбора в състава на „А" РФГ за годината бяха: ЦДНА, „Ударник", „Локомотив" (София), Завод 12, „Динамо", „Локомотив" (Пловдив), ВМС, „Миньор", „Спартак" (Пловдив), „Спартак" (Варна), „Спартак" (Плевен), ДНА (Пловдив), ВВС, „Червено знаме" (Павликени). . . В първите дни на март по установена вече традиция предстояха първите шампионатни борби. Всички отбори се подготвяха за тях.

Нашата ранна подготовка за първенството предвиждаше два плана. По единия работехме ние — участниците в националния отбор; до края на януари участвувахме в редица международни срещи извън пределите на родината. По втория план работеха останалите в София състезатели от нашия състав. С тях се занимаваше помощник-треньорът Борис Трънков. Когато всички се събрахме, работата продължи общо: кросове, гимнастика, постоянни занимания с топката, двустранни игри. През фувруари проведохме и контролни срещи. И смятахме, че вече сме готови за новите изпитания в шампионата.

„НЕ СЕ РАДВАЙ НА ПЪРВА ПЕЧАЛБА!"

На 6 март в гр. Варна се състоя скромно празненство по случай откриването на новия футболен шампионат. На мен като капитан на отбора — републикански първенец за миналата година, и на капитана на ВМС, стария футболист Б. Ковачев, заедно с майстора на спорта Т. Захариев от отбора на „Спартак" се падна честта да издигнем флага на първенството. На терена бяха построени състезателите от всички местни отбори. . .

След това започна нашият мач с ВМС.

В отбора на ЦДНА не участвуваха Манолов и Колев, те бяха контузени. Ние излязохме в следния състав: Найденов—Цветков, Ракаров, Енишейнов—Божков, Стоянов—Миланов, Георгиев, Панайотов, Стефанов, Янев.

До края на първото полувреме и двата отбора не съумяха да използуват редица възможности. Първата част на срещата завърши 0:0. Ние демонстрирахме по-добра техника, умеехме да комбинираме с къси, точни подавания, но не показахме, че можем да бележим голове. А нали такава е целта във футбола! Нашите приятели от ВМС се оказаха по-добри майстори в това отношение: в 69-та минута те получиха право да изпълнят един наказателен удар на около 20 метра пред нашата врата. Ковачев отправи топката нависоко, тя срещна напречната греда, към нея се притича Лулчев и би отблизо и неспасяемо — гол! Това реши мача. Ние загубихме с 1:0. Загуба в първия мач. . .

„Добрите търговци — утешаваха ни, — които правят отдалеч своите крайни сметки, не се радват на първата печалба, т. е. не съжаляват много и за първата загуба. . . Така, че. . ."

Ние не сме търговци! Ние сме футболисти. Ние сме отборпървенец! Тежеше ни загубата. И не можехме да си обясним как се завърнахме от гр. Варна победени. . . Нашият противник обаче по това време беше добър. В редица мачове той се наложи над почти всички софийски отбори. Във временната таблица за класирането бе дълго време все начело. . . И това място той държа до шестия кръг, когато го отстъпи на нас — отстъпи ни го и ние го задържахме до края на годината. . .

В ПЪРВИТЕ ПЕТ КРЪГА

Вторият ни мач по програмата на шампионата беше в Пловдив срещу тамошния „Спартак". Отборът ни се приспособи към трудностите на разкаляния терен и победи с 2:0. Първия гол постигна в 14-та минута Миланов. След почивката продължавахме да доминираме. При едно от многото ни напредвания спечелихме 11-метров наказателен удар. Аз го изпълних, постигнах гол, увеличихме резултата на 2:0.

Мачът ни с „Локомотив" (София) се състоя на 20 март на столичния стадион „Васил Левски". Тогава стана и тържественото официално откриване на шампионата. . .

В репортажа си за това тържество в. „Народен спорт" писа:

„Градският стадион „Васил Левски" е празнично оживен. Хиляди трудещи се отрано са по трибуните. Около 15.30 часа всичките 40 000 места са заети. Интересът към първия голям мач в столицата от новото футболно първенство на републиката е огромен.

Еква игрив марш и няколкостотин спретнати футболисти от всички софийски спортни организации излизат на терена. Публиката ги приветствува. Отборите са строени пред централната трибуна на стадиона. Пред микрофона застава председателят на републиканската секция по футбол Ст. Петров.

— Здравейте, футболисти!

Отеква мощно „Здраве желаем!“

Неговото приветствено слово е кратко.

. . .Над стадиона проехтяват тържествените звуци на националния химн. Капитаните на двата първи отбора от миналогодишното първенство в групата на майсторите — ЦДНА и „Ударник“ — заслужилият майстор на спорта Ст. Божков и майсторът на спорта Гр. Ахтимов, издигат на високата мачта трибагреника на първенството. Заглъхват последните акорди на българския химн и гръмва химнът на великата Съветска страна. Погледите на всички са устремени нагоре към волно веещия се в синевата на пролетното небе флаг.

Първенството за 1955 година е открито. . .

За мача ни с „Локомотив“ се явихме пак с променен състав. На вратата бе Найденов. Линията на защитата образувахме Цветков, аз — като централен защитник, и Ракаров. В средната линия бяха Стефанов и Стоянов, а в нападението — Миланов, Димитров, Панайотов, Михайлов и Янев.

Мачът протече при равностойна игра, при интересни моменти пред двете врати. По-бойко играха отбраните. . . До 60-та минута резултатът беше все нулев. И в 61-та минута стана нещо, което най-малко се очакваше: централният защитник на „Локомотив“ Ас. Панайотов, вместо да подаде топката на своя вратар, я изпрати в собствената си мрежа. Гол! Автогол! Дали това успокои нашата игра, не зная, но до края на мача вече имахме очертано надмощие. Но промяна на резултата не можахме да направим. Спечелихме с 1:0.

Една седмица по-късно победихме отбора на Завод 12 с 2:1, а на полувремето водехме с 2:0. В този мач в първото полувреме играхме в състав: Найденов—Ракаров, Божков, Цветков—Стефанов, Стоянов—Михайлов, Димитров, Панайотов, Георгиев, Янев. След почивката централен защитник застана Манолов, аз минах на своето място, а Стефанов зае поста дясна свръзка. . .

В четирите поредни мача бяхме постигнали три победи и една загуба. Балансът ни бе 6 точки и голово съотношение 5:2. . . Предстоеше ни мачът с „Динамо“.

Победихме с 3:1 (2:1). Головете за нашия отбор постигнаха: Михайлов, Стефанов, Димитров. Държавният треньор Ст. Ормандживев бе преценил нашия двубой с „Динамо“ като „интересен, напрегнат мач“. За нашата игра той писа:

„. . .Армейските футболисти на тази среща демонстрираха добра техника при владеене на топката. Ползуваха предимно къси подавания, но с участието на Г. Димитров в центъра на тази среща се почувствува по-голяма ударна сила и бяха проведени няколко красиви комбинации с дълги подавания. Атаките на армейците имаха траен характер, но някои от нападателите на ЦДНА (Михайлов, Янев)), както и в другите срещи, се увличаха в много подавания и индивидуални действия, които ги лишаваха от честа стрелба във вратата. . .“

В тази кратка оценка е отразена същността на нашата игра по това време. Ние още страдахме в нападателните си акции.

СРЕЩА С ШВЕДИТЕ

В началото на април интересът на нашата спортна общественост бе насочен не само към вътрешните прояви на първенството, но и към редица международни срещи. Гостува за няколко състезания Китайският младежки отбор, „Локомотив“ (София) бе заминал за редица срещи в Чехословакия, юношеският отбор на страната ни бе в Италия, където се провеждаше традиционният турнир на ФИФА, в София гостува шведският отбор АИК от Стокхолм — един от най-добрите отбори на Швеция, многократен шампион на страната.

Нашата публика прояви оправдан интерес към първия мач АИК—ЦДНА. Това бе второ гостуване на шведски футболисти. Предишната година бе идвал „Юргорден“ и остави добри впечатления. Никой не се съмняваше, че в лицето на АИК ще видим достоен представител на шведския футбол. Това се потвърди.

Мачът се състоя на кален терен, което затрудняваше правилната игра. Но при такава усложнена обстановка още по-добре проличават способностите на състезателите. Още в първата минута постигнахме гол. Това стана така: Миланов преодоля съпротивата на пазещия го защитник, би остро към вратата, топката бе отбита от шведския вратар и Панайотов я изпрати в мрежата. Това успокои нашия отбор и той очерта надмощие. То личеше особено до тридесетата минута, когато гостите съумяха да разкъсат обръча, да преминат в контраатаки.

След почивката картината се промени малко. Сега инициатива имаха в повечето случаи шведските футболисти. Те нападаха, стреляха към нашата врата. . . Но във футбола не винаги побеждава онзи отбор, който задържа териториално надмощие. Така бе и в развоя на второто полувреме — шведите

Нашата първа среща с шведски футболисти беше на 6 април 1955 година в София, когато премерихме сили с отбора на АИК от Стокхолм Победихме с 2:0

Момент от мача пред нашата врата

не съумяха да използуват редица създадени от тях възможности, защото знаехме да се браним добре. И докато гостите напираха да изравнят резултата, ние го увеличихме. Пред вратата на АИК бе отсъден наказателен удар, който аз превърнах в гол. Головото съотношение порасна в наша полза — 2:0. Така завърши и мачът.

В тази среща двата отбора играха в следните състави: АИК: Кел—Енстьом, Карсон, Бергмарк—Линел, Антлер — Хамрин, Нилсон, Олсон, Р. Ериксон и А. Ериксон; ЦДНА: Найденов—Ракаров, Манолов, Енишейнов—Божков, Стоянов — Миланов, Димитров, Панайотов, Стефанов, Янев. Мачът бе ръководен от югославския футболен съдия инж. В. Стефанович от Белград. Той се справи много добре със задачата си.

КОЛЕБАНИЕ

Един футболен отбор не може да играе винаги безпогрешно. Успехите на една футболна единадесеторка се обуславят на първо място от способностите на отделните състезатели, от умението им да мислят и действуват задружно, от амбицията им да преодоляват съпротивата на противника, да побеждават. Но ето в този състезателен процес има и противник. Той също е фактор, при това важен фактор. За неговото противодействие трябва да се държи сметка. . .

Така сме разсъждавали ние, играчите, неведнаж, когато нещо в нашата „футболна машина“ започне да изостава — опитвали сме се да извиняваме слабостите си с играта на противника. В това може да има някакво основание, но то е основание, което донякъде само обяснява, но в никакъв случай не извинява нашите грешки. . .

Такъв мач бе нашият с „Ударник“ за първенството. Победихме с 1:0 (0:0). Единствения, победния гол постигна с далечен отмерен удар моят колега от полузащитната линия Стоянов. Това бе в 57-та минута. . . И понеже победния гол постигна представител на отбраната, понеже същата отбрана не допусна гол в нашата врата, ние започнахме спор — така сме постъпвали и при други случаи:

— Какво правите вие от нападението? Къде са вашите прояви? Вие се увличате в излишни комбинации, забравяте предназначението си да бележите голове?. . .

Не, не грешат само нападателите. На този мач например и авторът на гола, Стоянов, се увлече в непростими действия и като последица от това бе отстранен от игра. . .

За колебание в нашата игра говори и фактът, че следващата среща със „Спартак“ (Плевен) в Плевен завършихме наравно 1:1 (1:1). Майсторът на спорта Г. Пачеджиев, който даде в печата оценка на този мач, писа за нашия отбор така: „. . .Отборът на ЦДНА не можа през цялото времетраене на състезанието да намери успешни начини и подходи за преодоляване сгъстената защита на плевенци. Почти не бяха прилагани фланговите атаки, които са най-подходящи за подобни случаи. Вместо това отборът се опитваше през центъра да пробива, където имаше най-много противникови състезатели. Отборът изпълни безрезултатно и голям брой ъглови и наказателни удари. . .“

2:1 В БЕЛГРАД С „ЦРВЕНА ЗВЕЗДА“

Мачът ЦДНА—„Црвена звезда“, който се състоя през есента на предната година в София, сложи едно хубаво начало — да се възстановят срещите с югославските спортисти, да се засили обмяната на опит между българските и югославските отбори. Желание в това отношение имаше и от двете страни. И още преди да се проведе първата среща ЦДНА — „Црвена звезда“, се знаеше, че е уговорена и втора — в края на април в Белград.

Този мач се очакваше с много голям интерес.

Повече от 25 000 зрители присъствуваха в стадиона на Югославската народна армия в Белград на 28 април. Срещата ръководи австрийският футболен съдия Й. Прибил. Ние излязохме на терена в следния състав: Найденов—Ракаров, Манолов, Енишейнов—Божков, Стоянов—Миланов, Димитров, Панайотов, Колев, Янев; „Црвена звезда“: Цървулович—Нешович (Тадич), Бошков, Зекович—Любенович, Цокич—Живанович, Митич, Рудински, Топлак, Веселинов.

Нашият отбор установи надмощие още с първите ходове на играта. Състезателите на „Црвена звезда“ бяха изненадани от това. И в 6-та минута оползотворихме инициативата си — отдалеч със силен удар Димитров откри резултата. Едва някъде към 15-та минута домакините успяха да преодолеят нашия натиск, да организират първите си напредвания. В средата на полувремето обаче последва една умна комбинация между Миланов и Димитров и пак Димитров постигна втори гол. Поведохме с 2:0. Така завърши полувремето.

Нашият противник бе изненадан и от играта, и от развоя на състезанието, и най-вече от головото съотношение. Във второто полувреме той излезе на терена с изцяло разместен състав: на вратата застана Гаич, защитници: Тадич, Тасич, Зекович, пред тях — полузащитници: Любенович и Цокич, а в нападението заиграха: Топлак на дясното крило, до него Митич, Живанович в центъра, Бошков стана лява свръзка, а на крилото бе пак Веселинов. Домакините веднага хвърлиха всичко в атака. В 48-та минута те имаха възможност да пробият вратата ни след един непряк наказателен удар в нашето наказателно поле. Такъв удар те имаха и в 60-та минута. Той бе изпълнен повторно и едва тогава можа да завърши с резултат — Митич постигна гол на нашата врата. . .

До края на мача оставаха 30 минути.

Това време предоставяше на двата отбора възможност, която се свеждаше до следното: за „Црвена звезда“ най-малкото да изравни резултата, за нас — да запазим победата си. Домакините правилно продължиха да нападат, да търсят изравняването. Ние обаче постъпихме погрешно — отдръпнахме се в отбрана. Тази тактика беше явно несъвместима с хода, с развитието на мача. Нашата единствено правилна задача трябваше да бъде — да продължаваме да нападаме, да отбележим и нов гол, да утвърдим още по-здраво победата си, която трябваше да бъде по-ясна, особено срещу такъв реномиран противник. . . Щастие бе, че поне головото съотношение не се промени.

Победихме с 2:1.

Все пак това е хубав, заслужен наш успех в една тежка международна среща. Името на ЦДНА се утвърди още повече...

ТРИТЕ СРЕЩИ ПРЕЗ МАЙ

Мачът ни с ВВС беше на 5 май. Той завърши наравно — 0:0. На 29 май играхме в Пловдив срещу тамошния „Локомотив“. И този мач завърши наравно и без голове — пак 0:0. В оценката на печата и за двата мача бе изтъкнато, че по-добрата част на нашия отбор е била отбраната. Подчертаваше се, че нашето нападение бездействува.

Вярно ли е това?

Какъв друг освен утвърдителен отговор да се даде, когато езикът на цифрите е така красноречив? Та представете си: в 180-минутната игра в двете състезания нашите нападатели не успяха да отбележат поне единствен гол. . .

През май имахме още един мач, в който пак поради недостатъчно правилната игра на нападението ни не се представихме добре — дори загубихме. Това беше срещата ни с „Динамо“ от Букурещ. Да кажа няколко думи за нея.

Ние се явихме в състав: Найденов—Ракаров, Манолов, Енишейнов—Божков, Стоянов—Миланов, Димитров, Панайотов, Михайлов, Янев; „Динамо“ (Букурещ): Бирташу—Бакуц I, Бакуц II, Тома—Калиною, Ангел—Барта, Никушор, Ене, Сьоке, Суру.

Букурещкият отбор „Динамо“ беше силен състав. В него личаха доста национални състезатели. Тяхната игра познаваме — тя е технически издържана, гъвкава тактически, резултатна. Това се потвърди и в развоя на състезанието ни на стадион

„Васил Левски“. В седмата минута Барта постигна гол. „Динамо“ поведе с 1:0. В тридесетата минута Ене покачи на 2:0.

Амбицирахме се. Преодоляхме натиска. Започнахме да контраатакуваме опасно. И в 35-та минута чрез Димитров намалихме на 2:1.

В седмата минута на второто полувреме обаче се случи нещо сходно с началото на мача: пак поради недостатъчно разчетена намеса на нашия вратар ни бе отбелязан нов гол. Негов автор беше Ене. „Динамо“ поведе с 3:1. Ние обаче не паднахме духом. И в този мач потвърдихме, че имаме сили да се борим за най-добро представяне и срещу такъв опасен, силен противник, какъвто бе румънският „Динамо“. Поехме играта в свои ръце, започнахме да диктуваме нейния ход и като резултат на надмощието ни бе голът, който в 83-та минута отбеляза Панайотов. Ако не бяха някои грешки в крайната отбрана в началото, ако нападението ни бе съумяло да играе в по-голямата част на мача правилно — да обстрелва вратата, ние положително можехме да завършим с чест и тази среща.

Загубихме с 2:3.

Това беше първа наша загуба в международни срещи от края на 1951 година насам, когато „Хонвейд“ ни победи в Прага пак със същия резултат — 2:3.

КАКВО СТАВАШЕ С ПЪРВЕНСТВОТО?

През май гостува у нас националният отбор на Египет. Той игра в София срещу първата ни единадесеторка, а после в Пловдив срещу младежкия ни състав. По това време бе гост на нашите футболисти и френският отбор „Тулуза“. По футболните полета цареше оживление.

И все пак първенството беше в центъра. Получаваха се изненадващи резултати — неочаквани победи за едни отбори, учудващи загуби за други. В таблицата постоянно се правеха промени. Незасегнат на челното място оставаше само нашият отбор, но разликата в точките в сравнение със следващите го отбори не беше много убедителна. И не без основание някои смятаха, че ще се намери отбор, който ще ни измести от водачеството. . .

Това, разбира се, беше възможно. И ако някой най-много би могъл да улесни този все още неизвестен наш съперник, това бихме били ние, самите състезатели на ЦДНА. Ние не играехме равно. Ние губехме точки — за щастие само точки, не и мачове, — когато най-малко се очакваше.

Ето доказателства.

„Спартак“ от Варна на наш терен победихме с 5:2 (а можехме да постигнем и още по-голям резултат), а в следващата среща с „Червено знаме“ от Павликени допуснахме десет минути преди края на мача резултатът да е 0:0. . . Едва тогава постигнахме гол чрез дясното ни крило Михайлов, а малко по-късно аз изпълних 11-метров удар и покачихме на 2:0. . . Това все пак се преживя: павликенци играха много добре и честно казано, не заслужиха загубата. . . Но в следващите два мача загубихме по една точка: в Пловдив от ДНА — 1:1, в Димитрово срещу „Миньор“ — 2:2. И ако обяснението за първия равен резултат иде от общо слабата игра на двата отбора, успокоението за втория случай е, че мачът бе рядко хубав, напрегнат, мач между достойни противници. Първи откриха домакините чрез Данчев още в самото начало на мача. В 35-та минута съдията Джонев отсъди 11-метров удар срещу „Миньор“ за грубо спъване на наш нападател от централния защитник Лозанов. Аз станах автор на изравнителния гол. Но малко след това при ъглов удар Найденов не можа да улови топката и Карадалиев покачи на 2:1 за „Миньор“. Домакините играха много добре след почивката. Те ни огъваха постоянно. Ние, състезателите от отбраната, имахме много работа. Всички очакваха, че резултатът от края на полувремето ще се запази, че „Миньор“ ще изтръгне победа, и то заслужена победа. В 70-та минута обаче съвсем ненадейно Димитров се промъкна между отбраната на „Миньор“, стреля и изравни. И мачът завърши при 2:2.

На 3 юли беше нашият мач с ВМС. Очаквахме го с нетърпение, защото не можехме да забравим, че именно с футболистите на Военно-морските сили започнахме тазгодишното първенство и че те ни победиха на свой терен с 1:0. Трябваше да се реабилитираме. . . Ние не играхме достатъчно добре на този мач, но поне победихме с 3:0. Първия гол постигна Георгиев в 11-та минута, а в самия край на полувремето аз увеличих на 2:0 с 11-метров удар. Отбраната на моряците се огъваше и след почивката и затвърдихме победата си с трети гол, постигнат от Димитров в 61-та минута на състезанието.

След нови шест дни беше мачът ни със „Спартак“ от Пловдив. Този стегнат отбор не случайно се беше покатерил до второто място в таблицата на първенството. Той умее да се мобилизира бойко. Това е много ценно качество! Така игра той и срещу нас на тежкия и хлъзгав терен на стадион „Васил Левски“. И ни победи, макар и с един единствен гол, автор

на който бе устремният и трудно удържим пловдивски нападател Диев. Това стана още в 22-та минута на мача. Ние се съвзехме, притиснахме противника си, но той знаеше да се брани. Петнадесет минути след подновяването на играта останахме с 10 души, защото съдията Л. Стамболиев отстрани Стоянов за апострофиране.

Защо загубихме?

Само затова ли, че противникът ни игра сърцато?

Не! Прави бяха ония, които твърдяха, че това не ще е първа и единствена загуба, ако нашите нападатели не заиграят правилно, резултатно, така както позволяват техните технически възможности. . .

Пак тази неправилна игра на нашата предна линия стана причина да победим трудно Завод 12 с 1:0 (0:0). . . Нападателите ни наистина маневрираха на сравнително широк фронт, но пред наказателното поле на противника се струпваха на малка площ, суетяха се да стрелят или ако стреляха, тази стрелба беше слаба и неточна. . .

Неправилно играхме и срещу ДНА. Мачът завърши наравно — 1:1 (0:0).

С това завърши първата част от първенството. Бяхме изиграли по-голям брой мачове, защото ни предстоеше заминаване в чужбина.

Какво бе положението в таблицата? Начело бе нашият отбор с 24 точки от 17 мача (9 победи, 6 равни резултата и 2 загуби) при голово съотношение 25:11. Упорито ни следваше пловдивският „Спартак". Той бе изиграл 15 мача (8 победи, 3 равни резултата и 4 загуби; голово съотношение 16:11) и имаше 19 точки. Ако се разсъждава теоретически, той можеше да остане зад нас само с една точка разлика. Ясно е, нашата позиция за първото място не беше много здрава. Трябваше да преодолеем доста слабости в играта, за да спечелим пак челното място в шампионата.

МЕСЕЦ НА МЕЖДУНАРОДНИ СРЕЩИ

В края на юли във Варшава започна Петият световен фестивал на младежта и студентите и вторите световни младежки игри. В голямата българска представителна група бяха включени и футболисти.

Нашият „фестивален" футболен отбор не беше нито младежки, нито представителният ни състав. Той беше нещо средно. Това впрочем личи още от първоначалния състав. В него

бяха включени: Дервенски, Ракаров, Ас. Панайотов, Горанов, Цветанов, Драгомиров, Абаджиев, Калчев, Ташков, Бачев Гугалов. По-късно в този отбор бях включен и аз заедно с Йосифов, Андонов и Димитров. На вторите световни младежки игри във футболния турнир проведохме редица срещи. В групата си успяхме да се класираме на второ място. . .

По това време у нас гостува отборът „Вардар" от Скопие (Македония), дойдоха футболистите на „Фламура Рошие", а за празника на транспортните работници пристигнаха „Тьореквейш" (Сомбатхей, Унгария), „Локомотив" (Румъния), „Локомотив" (Чехословакия), пристигнаха и други два унгарски отбора: „Вашаш" (Сталинварош), „Баняс" (Шалготариян). Уредени бяха доста другарски международни срещи. Те помогнаха за полезна обмяна на опит.

Краят на юли и целият месец август бяха изпълнени с приятелски международни срещи. В цялата страна кипеше футболно оживление. Приятелите на футбола имаха възможност да наблюдават в София и провинцията интересни състезания.

ЗА ПЪРВИ ПЪТ В ШВЕЦИЯ

Българските футболисти установиха пръв контакт с футболистите от Швеция в края на 1954 година, когато гостува в нашата столица известният в цяла Европа отбор на стокхолмския „Юргорден" — многократен шампион на страната. През пролетта на 1955 година втори шведски отбор гостува в България — АИК. Между български и шведски футболисти бяха се състояли три мача. В първия („Ударник"—„Юргорден") резултатът бе равен — 1:1, после ЦДНА победи АИК с 2:0, а в третата среща АИК успя да се реабилитира, побеждавайки „Ударник" с 3:1. Равносметката не беше много радваща за шведския футбол: 3 мача, 1 победа, 1 равен резултат и 1 загуба, общо голово съотношение 4:4. . . Шведските футболисти търсеха възможност да се реабилитират. Но у тях беше заседнало и желанието изобщо да разширят кръга на своите връзки с българския футбол, защото, както не пропуснаха случай да се изкажат техните ръководители, българите играят добре, правилно, модерно и от тяхната игра може да се извлече полза.

Първият отбор, който има щастието да върне визитата на шведските футболисти, беше нашият. На 18 август отлетяхме със самолет за Стокхолм. Съставът на нашия отбор беше: вратари — Найденов и Андонов, защитници — Ракаров, Манолов,

Енишейнов и Цветков, полузащитници — Божков, Стоянов и Стефанов, нападатели — Миланов, Михайлов, Панайотов, Колев, Янев и Димитров.

ПРЕД ПЪРВИЯ МАЧ

Още когато слязохме от самолетите на летището в Стокхолм, около нас започна да се създава голям шум. Това може би беше необходимо като реклама за предстоящите ни две състезания в Швеция и за третия мач в Копенхаген — Дания. Вестниците започнаха да отделят доста място. Поместваните бяха снимки, информации, предвиждания.

В. „Ню Даг“ от 20 август писа между другото: „. . . ЦДНА не е какъв да е отбор. Между забележителните мачове, които е имал, може да се споменат победите му над унгарския „Хонвейд“, който се смята най-добрият клубен отбор в света, както и над „Спартак“ — Москва, с 1:0. . . Българите пристигнаха в Швеция по-рано, за да изучат бъдещия си противник „Юргорден“ в неговия мач с „Хелзингборг“ в неделя. . . В ЦДНА играят седем от българските национали. Най-известен в единадесеторката е капитанът на отбора Божков — един от най-елегантните полузащитници в Европа! Божков е играл в не по-малко от 29 международни срещи. Лявата свръзка Колев, една друга звезда на отбора, бе в блестяща форма при гостуването на „Юргорден“ и много от „синьолентовите“ (б. а. — юргорденци) са готови да се подпишат, че той е най-добрата свръзка в Европа. Че българите ще постигнат голям успех в Швеция със своята техническа игра, това е сигурно. Сега трябва да се надяваме, че „Юргорден“ ще влезе във форма така, че в сряда, когато единадесеторките се срещнат, ще видим един голям мач. . .“

В. „Дагенс Нихетер“ от 23 август писа: „. . . Един от малкото чуждестранни отбори, който може да се похвали с това, че е победил силната съветска единадесеторка на „Спартак“— Москва, е българският първенец ЦДНА; миналата година в София той спечели с 1:0. ЦДНА образува гръбнака на българския национален отбор, който победи в Москва руснаците с 1:0. . . От петък вечер българите са в Стокхолм и се приготвят извънредно внимателно за мача в сряда с „Юргорден“. Директорът на „Юргорден“, Сиге Берг, ги е наблюдавал на тренировката три пъти и казва: „Когато нашите момчета се завърнаха през есента и възхваляваха българите, аз бях малко скептично настроен, но след като ги видях на тренировка,

разбрах какво постижение бе за нас да се постигне в София 1:1. Тренировката на българите беше най-малко толкова импонираща, колкото тази на руснаците и унгарците. Тяхната детайлна работа няма подобна в шведския футбол. Те упражняваха например 30 минути един момент, който представляваше дълго прехвърлена топка, която да се посрещне с гърди и да бъде стреляна веднага във вратата. . .“

В такъв дух писаха преди първия ни мач в Стокхолм още много вестници: „Морген Тиднинген“, „Идротсбладет“ и други. Всички журналисти и много специалисти по футбола предричаха голям двубой в мача ЦДНА — „Юргорден“, определен за 24 август на електрическо осветление. . .

ЦДНА — „ЮРГОРДЕН“ 5:0

За шведския футбол, трябва да се признае, ние не знаехме много подробности. Наистина на всички спортисти в България бе известно, че шведите имат стар футбол, който е постигнал забележителни успехи в големи международни съревнования. Достатъчно е да се припомни, че Швеция спечели първото място на футболния турнир от олимпийските игри през 1948 година в Лондон, че редица шведски отбори и на първо място „Юргорден“ се ползуват с добро име в Европа поради честите им успешни международни срещи. . . Но как играят шведите, можахме да установим от гостуването на техните два отбора в България и от мача, който наблюдавахме в Стокхолм между „Юргорден“ и „Хелзингборг“. . .

Срещу многократния шведски първенец ние излязохме в състав: Андонов — Ракаров, Манолов, Енишейнов — Божков, Стоянов — Миланов, Стефанов, Панайотов, Колев, Димитров. С най-добър отбор се представи и „Юргорден“: Арвидсон — Форсберг, Олсон, Густафсон — Холмстром, Парлинг — Йохансон, Гриб, Ериксон, Финхаммер, Сандберг.

Ние не сме навикнали да играем на електрическо осветление. И това може би обяснява факта, че в първите двадесет минути футболистите на „Юргорден“ очертаха надмощие на терена. Играта се водеше обикновено в нашата половина, но напредванията на шведите се разбиваха в нашата крайна защита. Във вратата на Андонов почти не бяха дадени удари. Постепенно ние изравнихме играта и взехме почин. Нападенията ни зачестиха.

Истинско надмощие обаче очертахме след почивката. И тогава заваляха головете във вратата на „Юргорден“. Пръв се

разписа там Димитров — в 55-та минута, използувайки едно недоразумение в крайната отбрана. Десет минути по-късно пак той отбеляза втори гол, а в 71-та минута Стефанов отправи изненадващ удар от около 20 метра и постигна рядко красив гол — 3:0. Нашият отбор просто си играеше с противника. Публиката аплодираше непрекъснато нашите прояви. На терена действуваше само един отбор — нашият, другият бе просто прегазен. Увеличиха се и головете: в 85-та минута Миланов покачи на 4:0, а в 88-та минута Панайотов постигна пети гол. В самия край на мача Панайотов проведе самостоятелна акция, излъга финтово и вратаря, постигна шести гол, но съдията не го призна, защото времето беше вече изтекло.

Победихме с 5:0.

Сега вече вестниците просто загърмяха с отзиви за нашата игра. В-к „Идротсбладет“ например писа: „. . . ЦДНА демонстрира напълно блестящ, модерен футбол, което му донесе победа с 5:0 срещу „Юргорден“. Жалко, че още 10 000 души не дойдоха на стадиона, защото много рядко шведската публика може да види такъв прекрасен отбор. През последните години само „Фърст“ — Виена, „Спартак“—Москва и може би „Хонвейд“—Будапеща съумяха да покажат нещо подобно. . .“ Под заглавие „Блестящите българи дадоха урок на „Юргорден“, в-к „Афтентидниген“ писа: „. . . Българите бяха преди всичко бързи. Обаче белите българи (ние играхме в Стокхолм с бяла униформа — б. а.) можеха не само да тичат бързо. Те играеха един много интересен и пълен с финес футбол. Техниката им и обработването на топката бяха на високо равнище, а на края на мача те показаха и как умеят да стрелят във вратата. Ако на вратата на „Юргорден“ не беше Арвидсон, ЦДНА можеше да отбележи 10 гола. . .“

Такива отзиви дадоха всички стокхолмски вестници: „Експресен“, „Ню Даг“, „Идротсбладет“, „Морген Тиднинген“, „Свенска дагбладет“, „Стокхолмс тиднинген“, „Афтонбладет“, „Арбетар тиднинген“, „Ланд ог фолк“ и много други. Дори най-отявлените реакционни вестници, които никога не са писали нищо положително за нашата страна, сега се надпреварваха да ни хвалят. Интересни оценки бяха дадени за играта на Колев. За него например в. „Афтонбладет“ писа между другото: „. . . Колев е името на деня. Зрителите на стадиона видяха в сряда една нова звезда от световен мащаб и един отбор, който може да бъде сравняван с най-добрите на континента. . .“

ВТОРИЯТ МАЧ 5:1

Заслужената висока оценка за нашата игра срещу „Юргорден“ не ни главозамая. При това гостуване в Швеция чувствувахме отговорната задача, която ни се поставя — да представим достойно не само българския футбол, но изобщо българското име в тази страна.

Нашият нов противник в Швеция беше „Вестерос спортен клуб“ в едноименния град Вестерос. За мача с нас отборът беше подсилен с четири състезатели.

Победихме с 5:1. Първия гол отбеляза Колев. След него — Стефанов. Полувремото завърши при 2:0. След почивката автор на третия гол стана Михайлов, а след него постигнах гол аз. Серията завърши Панайотов. За домакините постигна гол Карлсон.

В-к „Вестманландс фолкбладт“ на следния ден помести подробен репортаж със заглавие „Блестяща демонстрация на ЦДНА“ и между другото писа: „. . . Рядко се срещат такива артисти в акция. Те чисто и просто си играеха напред и когато противникът беше надигран, това ставаше с най-прости средства: един бърз дрибъл, едно подаване — и отбраната на домакините беше открита. Силата на ЦДНА беше преди всичко в ужасното темпо и бързината. Играчите дори за секунда не бяха на едно място — те се движеха постоянно. Ясно е защо нашите момчета не можеха да ги придружават с тази скорост. . . Българите започваха нападенията още при собствената си врата. Те гледаха винаги да се играе ниско. . . ЦДНА имаше една лява свръзка, която се казваше Колев и която беше организатор на играта; той беше душата на почти всяко нападение и превъзхожда и Пушкаш, и Кочиш, и големите руски играчи. . . От отбраната импонираха централният защитник Манолов, десният полузащитник Божков и левият защитник Енишейнов. Вратарят Найденов беше гъвкав и ценен играч. . .“

СРЕЩА С ДАТСКИЯ ФУТБОЛ

По време на гостуването ни в Швеция и Дания проведохме за седем дни три състезания. Първият ни мач беше на 24 август срещу „Юргорден“; победихме с 5:0. След четири дни играхме срещу „Вестерос спортен клуб“; спечелихме с 5:1. Общият баланс от мачовете в Швеция бе: 2 победи с общ резултат 10:1.

След два дни, на 30 август, беше мачът ни в Копенхаген. Там играхме срещу сборния състав на града, който, както ни бе

съобщено после, не се различава много от националния отбор на Дания.

На състезанията ни в Стокхолм и Вестерос присъствуваха по 5—6000 зрители. Това е обикновеното посещение за международни срещи в Швеция и Дания. Вестниците обаче подчертаха, че футболните зрители, които не са били на тези мачове, са пропуснали да видят нещо изключително — така оприличаваха те нашата игра. И когато излязохме на стадиона в Копенхаген, направи ни впечатление, че по трибуните бяха заели места над 20 000 зрители. Датските любители на футбола бяха оценили предварително, че има какво да видят от нашата игра.

И ние не ги разочаровахме!

Домакините бяха излезли да ни се противопоставят, да се справят с нас. Още в четвъртата минута обаче Колев постигна първия гол от не съвсем удобно положение. Няколко минути след това резултатът бе покачен на 2:0 за ЦДНА чрез Стефанов. . . При една схватка бях тежко контузен в главата и бях принуден да напусна терена. За съжаление не можах да заема мястото си до края на мача. . . Нашият отбор преодоля проявената криза въпреки головете в началото на мача, преодоля и новата обстановка, създадена с моето излизане, оправи играта си, започна да притиска противника. Чрез Миланов головото съотношение бе променено на 3:0. В края на полувремето домакините постигнаха своя почетен гол чрез 11-метров удар, който както отбелязаха вестниците на следния ден, беше явно пресилен.

Нови три гола постигнахме след почивката: чрез Миланов, Димитров и Колев. Спечелихме нова, голяма, убедителна победа — 6:1. . .

„Те можеха всичко“ — Така беше озаглавил репортажа си за мача ни в Копенхаген в. „Ланд ог фолг“, който пишеше между другото: „. . . Преди всичко те (българите — б. а.) бяха фантастично бързи. Малките български играчи притежаваха прекрасна техника, която демонстрираха също с пълна сила. Те дриблираха така, че беше истинска наслада за окото: двама, трима, четирима датчани биваха преминавани подред и всеки се надяваше на съиграча си да спре дриблиращия. Те не страдаха от това, от което страдат много южно- и средноевропейски отбори; те можеха да се отбраняват и твърдо, и точно. . . После те правеха нещо, от което и датчаните трябва да се поучат: вместо крилото да повдига топката пред вратата, те я подаваха точно от играч на играч. Те прилагаха и старото английско изкуство, което се смяташе вече за умряло —

да вкарват гол направо от ъглов удар. Те можеха, накратко казано, всичко!. . .“ Репортажът на този вестник завършваше с подзаглавие „Гол направо от корнър“, в който четем: „Във второто полувреме, след като българите бяха доказали на датчаните своята сила, почнаха да вземат играта повече на шега и датчаните очертаха леко инициатива, без обаче да имат някаква полза от нея. Това бе вероятно, защото ръководителят и мозъкът на ЦДНА, полузащитникът Божков, след сблъскване в края на първото полувреме излезе и бе заменен с Янев. Но на българите не липсваше все пак мозък, те комбинираха също така остро и импровизираха също така чудесно, както преди, без да влагат същата сила и енергия. В 22-та минута покачиха с един много интересен гол: Миланов дриблираше отдясно и лявото крило Димитров получи топката в средата пред вратата, удари я с левия крак и тя влезе в долния ъгъл на вратата и вратарят Кай Йоргенсон не можа да я улови. . . И една от най-добрите прояви: в 34 минута българите получиха един от многото корнъри, след като имаха няколко удара по гредите. Миланов постави топката, ритна я и същевременно я завъртя така, че тя леко летеше към вратата, където напълно изненаданият Кай я бутна в мрежата за голямо съжаление на публиката. За оправдание на Кай Йоргенсон може да се каже, че такива корнъри не могат да се видят всеки ден. И за да покаже, че това не беше случайност, същият Миланов скоро след това повтори номера с тази разлика, че топката сега танцуваше по напречната греда, откъдето Йоргенсон отново я изби в корнър. . .“

Интересни отзиви дадоха за нашата игра всички вестници: „Политикен“, „Дагенс Нихетер“, „Сидсвенска дагбладет“ и други. Обобщаващо беше мнението на в. „Информасион“. Той писа: „. . . Много от нашите столични граждани не знаеха досега почти нищо за България и за нейния спорт. А ето сега имахме възможност да видим един прекрасен отбор, който с играта си доказа, че е от голяма класа. . .“

* * *

В Швеция и Дания представихме достойно българския футбол, представихме с чест Народна република България. За нас—не само за футболистите, а изобщо за страната ни—се заговори с интерес и уважение. . . Доказа се още веднаж, че спортът може да служи като прекрасно средство за опознаване и дружба между народите. И ние бяхме доволни, че изпълнихме една такава благородна задача.

ПАК В ПЪРВЕНСТВОТО

В края на август и началото на септември се проведе почти пълен кръг от шампионата. Не участвуваха само нашият отбор, който не се беше още върнал от своето посещение в Швеция и Дания, и „Динамо". Получиха се интересни резултати: Завод 12 победи софийския „Локомотив" с 2:0, „Ударник" спечели от ВМС с 3:1, ДНА бе победен от „Миньор" с 4:1, „Локомотив" (Пд) от „Спартак" (Пд) — с 3:0, а наравно завършиха: ВВС—„Червено знаме" 0:0 и „Спартак" (Вн) — „Спартак" (Пл) — 2:2. Характерно бе, че четирите отбора, които заемаха във временната градация последните места, спечелиха точки: Завод 12 и пловдивският „Локомотив" — по 2, „Спартак" (Пл) и „Червено знаме" — по 1. Със своята победа над ВМС отборът на „Ударник" най-после излезе начело в таблицата: той имаше вече един мач повече от нас, точките бяха равни (по 24), но зае челото поради по-добрата си голова разлика — 23:9 срещу 25:11, каквото беше нашето съотношение.

Сега шампионатът ставаше още по-интересен.

На 7 септември трябваше да премерим сили с „Ударник". Това беше първият ни мач след завръщането от победоносното турне в Швеция и Дания. Самочувствието ни беше повишено. Вярвахме в своя успех. Тази вяра се подсили още повече, когато в 19-та минута на състезанието съдията отстрани дясното крило на „Ударник" Игнатов и противникът ни остана да действува на терена с осакатен състав. . . Но във футболните мачове победата не иде само от нарушеното равновесие на силите. Тя иде от сплотените разумни действия на единия или другия колектив. И когато в 23-та минута Гугалов изпрати топката в нашата врата, оказа се, че „Ударник" знае как да запази победния резултат. Той показа примерна устойчивост. Играеше предимно в собственото си поле от терена, което му се налагаше поради намаления състав на отбора, увличаше и нас в тази част от игрището и ние несъзнателно улеснявахме противника си, защото сбивахме играта, съсредоточавахме се непосредствено пред вратата, забравяхме, че трябва да пробиваме флангово... И разбира се, загубихме. „Ударник" спечели заслужено с 1:0. . .

Слаб, без напрежение беше мачът ни с ВВС. Победихме с 3:1 (1:0). Головете постигнаха: Колев, Панайотов и аз — от 11-метров удар. После гостувахме в гр. Варна; мачът ни с тамошния „Спартак" завърши наравно — 1:1.

Загубихме още една точка!

Загуби съвсем неочаквано и „Ударник" от Завод 12 с 1:0. Сега ние и трудослужащите имахме пак равни точки — по 28. И ако „Ударник" беше отново начело в таблицата, то беше поради по-добрата му голова разлика.

НА ПРАЗНИКА — ПОБЕДА

Стана вече хубава традиция: на празника на нашата Народна армия години наред вече уреждаме международни срещи. На 23 септември 1955 година нашият отбор игра срещу един от най-добрите чехословашки отбори — УДА.

На този мач бяха постигнати пет гола при съотношение 3:2 за нас. Резултатът до почивката беше 1:1. Развоят на състезанието бе твърде интересен. Още в първата минута Димитров се придвижи по левия фланг, прехвърли топката пред вратата на чехите, там Стефанов съобразително пропусна, топката се придвижи още по-напред и Миланов я изпрати неспасяемо в мрежата. После в продължение на повече от 40 минути двата отбора се хвърлиха в напрегнат двубой. Една-две минути преди края на полувремето, след ъглов удар, високият чехословашки нападател Трънка използува несполучливата намеса на Найденов и изравни.

След почивката отборът на УДА покачи на 2:1 в своя полза; това той постигна чрез самостоятелна проява на Хлавачек. Пет минути по-късно нашият отбор получи право на 11-метров удар. Това беше решителен момент. Трябваше да изравним резултата. Изпратих отмерено топката вдясно от вратаря, той плонжира, но не съумя нито да блокира, нито да отбие топката. Изравнихме. . . В 76-та минута Колев използува един пропуск в отбраната на гостите, напредна и покачи на 3:2. Така завърши мачът. Победихме с 3:2.

Това беше и последната ни международна среща за годината.

ОЩЕ 10 ТОЧКИ

За да приключим с първенството, оставаха ни още 6 срещи. Само две от тях бяха на чужд терен — в Павликени с тамошния „Червено знаме" и в Плевен със „Спартак".

Положението беше напрегнато. Можехме да спечелим първенството при наши последователни успехи и при загуба на „Ударник" поне в един мач.

На 26 септември срещнахме на свой терен пловдивския „Локомотив". Победихме с 2:0 (2:0) чрез голове, постигнати от

Михайлов в 9-та минута и от Димитров в 19-та минута. Играхме недостатъчно добре, под възможностите си. Не е безинтересно тук да отбележа, че нашите срещи с „Локомотив“ в Пловдив винаги са завършвали при минимална победа (1:0 през 1953 г.), наравно (0:0 през 1954 и 1955 г.) или дори със загуба (0:1 през 1952 г.), но в София ние всякога сме побеждавали с очертано надмощие в играта и с голям резултат (1952 г. — 5:1, 1953 г. — 5:0, 1954 г. — 4:0). На този мач нарушихме традицията.

На 30 септември беше мачът ни с „Динамо“. В 38-та минута в наша полза бе отсъден 11-метров удар за спъване на Колев в наказателното поле. Дълго се спори дали това положение не е било предшествувано от някаква засада. Аз изпълних наказателния удар. Поведохме с 1:0. Два гола до края на мача отбелязаха Колев и Янев, а „Динамо“ имаше възможност да намали, но Димчев пропусна 11-метров удар. . .

С тази победа отново поехме водачеството във временната градация на шампионата.

Междувременно се състояха срещите на националните ни отбори с Румъния — в Букурещ. Първите състави завършиха наравно — 1:1, юношеските — 3:3, а в София „Б“ отборът победи с 2:0. После на 23 октомври се състоя дългоочакваният квалификационен мач за олимпийско първенство с Великобритания. Победихме с 2:0.

Първенството продължаваше. Отборът ни, който даваше почти всички състезатели за националния състав, продължи шампионатната борба след мача с Великобритания. Четири дни след победата над англичаните ЦДНА гостува в Павликени. Победихме местния „Червено знаме“ с 2:1.

Оставаха ни още три срещи.

В Плевен мачът ни със „Спартак“ завърши наравно — 0:0. Ние наистина загубихме точка, но „Ударник“ същевременно бе победен с 1:0 от ВВС и с това всички спорове по първото място бяха разрешени. Нашият отбор отново ставаше първенец. Вече нямаха никакво значение резултатите от оставащите ни два мача. В тях завоювахме още три точки — победихме „Миньор“ с 2:1, завършихме без голове — 0:0, последната си среща със софийския „Локомотив“.

ЦДНА — ШАМПИОН ЗА ПЕТИ ПЪТ

През ноември бяха мачовете на националните ни отбори с Чехословакия и Германската демократична република. В София на 13 ноември нашият първи състав победи най-добрите чехословашки футболисти с 3:0, а „Б“ отборът изтръгна победа с 1:0 в Братислава. Една седмица по-късно българският „А“ отбор игра в Берлин с ГДР. Загубихме с 1:0. Нашият отбор имаше всичките шансове да бъде победител, но нападателите не съумяха да използуват възможностите си. . . Нашият отбор можеше да завърши срещата поне наравно, но 11-метровият удар, който изпълних в самия край на мача, не донесе това изравняване. . . Случи се нещо, което и сега не мога да си обясня: толкова 11-метрови удари превърнах в голове през годината, а ето — сега решителният момент не бе използуван. . . В същия ден играхме още два мача с футболистите на Германската демократична република. В Рощок юношите завършиха 0:0, а в София „Б“ отборите — 1:1. Само „А“ отборът загуби. . .

В подготовката и по време на провеждането на тези международни срещи вътрешното първенство продължаваше с единични състезания. Най-сетне на 24 ноември с мача ЦДНА—„Локомотив“ (Сф) завърши и шампионатът. Разрешени бяха всички спорове около първото място. То бе спечелено от нашия отбор, който за пети път ставаше първенец по футбол на републиката. Качествата на ЦДНА се проявиха отново. В крайното класиране той пак взе преднина — с 6 точки пред следващия го „Ударник“ и с 9 точки пред третия отбор — „Спартак“ от Пловдив.

Не малко шум се вдигна и около изпадащите от състава на „А“ РФГ отбори. В последните срещи сметките бяха много преплетени. Все пак крайното класиране каза думата си: направо изпаднаха павликенският „Червено знаме“, „Локомотив“ от Пловдив и ВМС. Четвъртият засегнат отбор бе Завод 12. Той бе включен в квалификационния турнир за влизане в „А“ РФГ наред с първенците на петте „Б“ републикански групи: „Спартак“ от София, „Динамо“ от Пловдив, „Динамо“ от гр. Станке Димитров, „Червено знаме“ от Видин и „Септември“ от Толбухин.

За този турнир заслужава да се кажат няколко думи.

Хубаво, полезно е, че попълването на първата републиканска футболна група става чрез квалификационен турнир. Само по такъв начин се определят най-достойните претенденти за състава на „А“ РФГ. Но погрешното е другаде: повечето провинциални отбори се изоставят сами на себе си непосредствено до започването на турнира и почват да чувствуват грижите на своите централни съвети само по време на турнира. Каква е тази помощ!. . . А колко надеждни състави идват от провинцията! Това важи еднакво и за видинския „Червено знаме“, и за „Септември“ от Толбухин, и за представителите на „Динамо“ от

Пловдив и Станке Димитров. . . За недостатъчни грижи към този важен етап от цялостното републиканско първенство — квалификационния турнир — говорят и някои други подробности: състезанията се проведоха в най-неподходящо време, на лоши терени, при слабо внимание от съответните институти. А трябва да бъде другояче: турнирните състезания да не се различават по нищо от най-важните срещи в групата на майсторите. Та нали тук, в квалификационния турнир, се излъчват новите членове на тази група!. . .

СПЕЧЕЛИХМЕ ОТНОВО И КУПАТА

Първенството завърши.

Завършиха и международните срещи.

Сега вниманието ни бе насочено към още едно съревнование — турнира за купата на Съветската армия.

Нашият отбор бе включен в осминафинала. Гостувахме на ДНА в Хасково. Мачът ни имаше по-скоро демонстративен характер. Победихме с 6:1. Другите резултати бяха: „Ударник“ — Завод 12 — 2:1, „Динамо“ (Ямбол) — „Локомотив“ (Сф) — 1:6, ДНА (Пд) — ВМС — 1:0, ДНА (Рс) — „Септември“ (Търговище) — 3:1, „Спартак“ (Пл) — „Локомотив“ (Пд) — 1:3, ВВС — „Динамо“ (Пд) — 0:1, „Спартак“ (Пд) — „Спартак“ (Сф) — 3:1.

В четвъртфинала трябваше да срещнем пловдивския „Локомотив“. Победихме в Пловдив с 4:1 (2:1). После на полуфинал играхме с пловдивския ДНА в София. В този мач не участвувах. Пловдивските армейци поведоха резултата още в седмата минута, после, в 28-та минута, покачиха на 2:0. Те получиха и правото на 11-метров удар, но не го реализираха. Пет минути преди края на полувремето Янев намали на 2:1. След почивката нашият отбор заигра с по-опростени комбинации. Димитров получи топка от въздуха, би към вратата и изравни — 2:2. В 73-та минута пак Димитров покачи на 3:2, а две минути след това Панайотов постигна четвъртия гол. Победихме с 4:2. Полуфиналната тежка преграда бе преодоляна.

В другия полуфинал се срещнаха пловдивският „Спартак“ и „Ударник“. Пловдивчани спечелиха с 1:0 (1:0) и се класираха за първи път до финала за купата на Съветската армия.

Финалът бе наистина драматичен. Той се помни от любителите на футбола, но тук, в тази скромна хронология, би трябвало все пак да се припомнят неговите перипетии.

В седмата минута на мача Колев прехвърли отдалеч топката към вратата на „Спартак“. Всички очакваха, че пловдивският вратар Дамянов ще се намеси, ще я улови. Той обаче закъсня. Намеси се предвидливият Миланов и откри — 1:0. Последваха моменти на огъване пред двете врати. В 29-та минута Миланов покачи на 2:0. Пет минути преди почивката спартаковци постигнаха гол в нашата врата — 2:1.

Понякога трябва да играем и при неблагоприятни условия. Не убеждава ли в това снимката? Колев и Миланов са спрени в устрема им от отбраната на „Спартак“. Но къде е топката? — И тя, и вратарят не се виждат — обвил ги е снежен прах

След почивката пловдивчани изравниха играта. В 60-та минута енергичният Дечев отправи твърде далечен удар към нашата врата — от около 35 метра, но точно горе, в ъгъла — и постигна изравняване.

Играта стана наистина разгорещена. . .

Мачът завърши при оповестено голово съотношение 2:2 и съгласно правилата трябваше да се изиграят две продължения от по 15 минути.

Седем минути след подновяването на играта в продължението Панайотов догони една върната към вратата на „Спартак“

топка и я вмъкна в мрежата. Това бе решителният момент на мача. Поведохме с 3:2. Спартаковци не издържаха нашия напор. По-късно Миланов и Панайотов отбелязаха още два гола и мачът завърши с убедителната наша победа 5:2. Пловдивският „Спартак“ все пак падна с чест.

. . .Бе завършила още една футболна година. Нашият отбор, отборът на ЦДНА, постигна отново двоен успех — спечели републиканското първенство за пети път и стана за трети път носител на купата на братската дружба.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ти, драги читателю, може би не навсякъде ще си съгласен с моите разсъждения. Това е твое право! Ти имаш задължението да дадеш обективна оценка на написаното!

Аз обаче те моля да имаш предвид, че предназначението на тая книга е по-скоро да събере, да систематизира проявите на нашия, на армейския отбор в един така важен етап от неговото развитие и наред с това да се видят усилията на състезатели и треньор, да се почувствува грижовното ръководство на нашите ръководители да създадат от ЦДНА един достоен представител на нашата Народна армия, и на българския футбол.

Постигнатото не е малко. То представлява светла страница не само за историята на ЦДНА, а изобщо за историята на българския спорт.

Нашите успехи, а и нашите несполуки могат да послужат за поука на младите футболисти. С такава задача впрочем аз написах тази книга.

Зад представителния футболен отбор на ЦДНА вече стои едно забележително минало. Предстои нов — още по-отговорен път. По него трябва да се върви с чувството, че досегашните постижения трябва да се утвърждават и разширяват. Вярата ни в новите успехи трябва да бъде още по-смела, още по-крилата. . . Какво ни липсва?. . . Опит ли?. . . Поддржка ли?. . . Та ние сме обградени с най-топли грижи, за които все още не сме се отплатили достатъчно и напълно!. . . Какво е необходимо? — Работа, работа и работа!. . . Някои от нас ще бъдат заменени — и това е естествено, — но ще дойдат други, ще ни заменят по-достойни. По-здраво трябва да се заемат те с отбора и в отбора, да издигнат още повече името на ЦДНА, да го направят още по-любимо в страната, още по-известно навън от нея!

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
Отборът има сили	15
Паметните финални срещи	33
Двойни първенци на републиката	51
Можехме да постигнем повече	81
Трудна беше за нас тази година	91
Поредица успешни прояви	109
Първенци, носители на купата, победители	139
Вместо заключение	167

Художник: Т. Аладжов
Худ. редактор: К. Майски
Техн. редактор: Ст. Манов
Коректор: Л. Фъртунова
ЛГ-II — 1956
Формат 8° — 59/84
Дадена за печат на 29. IX. 1956 г.
Издателски коли 8,715 — Печатни коли 10·50
Изд. поръчка № 981 — Техн. поръчка № 341
Тираж 5,000
Цена 1955 г. — кн. тяло 3·50 лв. — подв. 1·80 лв.
Печатница на Държавното военно издателство — София

При откриване дефект, който прави книгата негодна за ползуване, молим да бъде върната за обменяне в държавната книжарница, от където е закупена, или на адрес:

Държавно военно издателство при МНО
София — ул. „Иван Вазов" № 12